

Hoofdstuk XVI – Reis naar Judea heen en terug (van 28 maart tot 9 april 1823) (vervolg).

Jezus te Rama en te Taänat-Siloh.

1184.

Jezus ging met de leerlingen 3 uren noordwaarts. In het voorbijgaan liet Hij Betsoer (Betsoer 1), waar Hij, nog niet lang geleden, was en onderwees, een half uur links liggen (2 uren ten noordwesten van Jeruzalem en een flink uur ten westen van Jezus' weg). Ook is Hij (op een afstand) voorbij Anatot gedaan (4 km ten oosten van zijn weg en ten noordoosten van Jeruzalem).

Een uur verder herbergde en overnachtte Hij te Rama (stad die nog er-Ram heet, 8 km ten noorden van Jeruzalem).

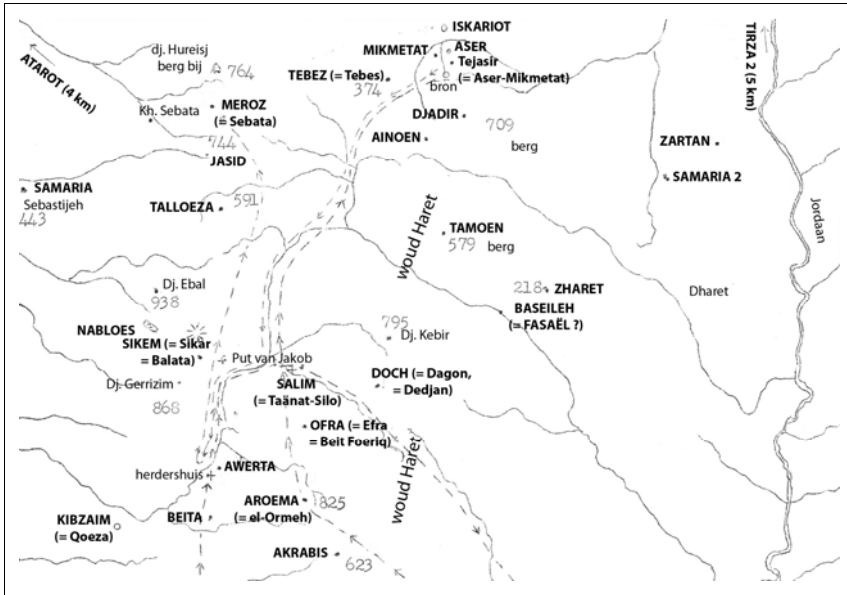
Mikmas, waar Maria haar twaalfjarige Jezus miste, ligt nog verder, rechts (nl. een uur ten noordoosten van er-Ram).

3 april = 16 Nisan. –

Jezus ging heden van Rama naar Taänat-Siloh, de landbouwstad bij Sikar. Al vroeger had men Hem hier goed ontvangen, maar heden ontving men Hem nog guller, zoals nu in het algemeen overal waar Hij komt, daar alle Farizeeën en ook alle volwassen gezonde mannen en jongelingen te Jeruzalem voor het feest zijn. Zij die thuis gebleven zijn, zijn meestendeels oude en ziekelijke mensen, vrouwen en kleine kinderen en de oude herders bij de kudden.

Reeds gisteren te Rama zag ik de mensen zich in processies naar de rijpe kooinvelden begeven en bussels graan afsnijden en die op

stokken in de synagoge en in de huizen dragen. In het bijzonder ook te Taänat-Siloh zag ik de mensen op het veld hetzelfde doen.

Jezus werd door de armen, zieken en ouderlingen, door de moeders en de kinderen met grote vreugd en liefde ontvangen, want nu vreesde niemand tot Hem te naderen.

Hij leerde hier en daar in het open veld en ook te Taänat-Siloh, waar Hij overnachtte. Zijn prediking was nog steeds zeer streng en ernstig, te weten, over zijn naderend einde. Hij nodigde allen uit om troost bij Hem te zoeken (cfr. Mt 11, 28) en sprak over het offer van een rouwmoedig hart, dat God zo welgevallig is.

De mensen waarschuwden Hem hier, om toch niet door Samaria te gaan, en wel, naar ik meen, omdat de Samaritanen het volk dat van het paasfeest terugkwam, met plagerijen sarden, doch ik weet dit niet meer nauwkeurig.

Ik heb heden ook gezien dat Pilatus een bekendmaking tot alle Galileeërs richtte, waarbij hij hun verbod Jeruzalem zonder zijn vergunning te verlaten: zij konden anders op de wegen door zijn troepen neergeslagen worden. De juiste inhoud van zijn verbod is mij evenwel niet meer gans duidelijk.

(Uit nr. 1188 blijkt dat onder 'alle Galileeërs' bedoeld zijn 'alle Galilese opstandelingen').

Jezus geneest in de synagoge te Atarot een kromgebogen vrouw. (Wij hebben hier het geval van Lukas 13, 10-17).

1185.

4 april. –

Jezus ging van Taänat-Siloh naar Atarot, een weinig ten noorden van de berg bij Meroz, waarop Hij eens zulk een grote leerrede gehouden heeft.

Atarot is de stad, waar de Farizeeën en Sadduceeën Hem een dode brachten om die te laten genezen (fasc. 15, nr. 558). Atarot ligt ongeveer 4 uren ten noorden (noordwesten) van Taänat-Siloh. (Over Atarot, zie fasc. 15, nr. 556, voetnoot 266; het ligt 12 km ten westen van Meroz, en toch op de noordzijde van de berg, aan de zuidvoet waarvan Meroz gelegen is, omdat de bergketen zich van noordoosten naar het zuidwesten richt).

Jezus kwam tegen de middag vóór Atarot aan en hield op een heuvel vóór de stad een toespraak voor vele oude en zieke mensen, voor vrouwen en kinderen die Hem daarheen gevolgd waren. Nu kwamen alle zieken te voorschijn, zoals ook alle mensen, die anders voor de Farizeeën bevreesd waren. Nu vielen zij Hem te voet om troost en hulp. In Atarot waren de Farizeeën en Sadduceeën zo tegen Jezus ingenomen, zo vol verbittering en haat, dat zij, toen Jezus eenmaal in de buurt was, de poorten voor Hem hadden willen doen sluiten.

Jezus leerde hier zeer streng en tevens liefdevol; Hij waarschuwde de goede mensen tegen de boosheid van de Farizeeën. Hij sprak hoe langer hoe duidelijker over zijn zending en zijn hemelse Vader, over de aanstaande zware vervolging tegen Hem, de verrijzenis der doden en het strafgericht tegen hen die Hem niet zouden navolgen.

Hij genas vele zieken: lammen, blinden, waterzuchtigen, zieke kinderen en vrouwen die aan bloedvloeïng leden.

Vóór Atarot hadden de leerlingen een herberg voor Hem bereid bij een hoogbejaarde, eenvoudige onderwijzer, die daar tussen tuinen woonde. Zij wasten elkander daar de voeten, namen een verversing en gingen dan in de synagoge te Atarot ten sabbat.

Vele mensen uit het hele gewest en ook alle (zojuist vermelde) genezenen waren er bijeengekomen. Een oude kromme schelm van Farizeeër, die thuisgebleven was, nam in de synagoge het voorzitterschap waar en hij gaf zich een gewichtig aanzien, hoewel hij door zijn uiterlijk en lichaamsgebrek de lachlust van de mensen gaande maakte.

Heden werd over de wettelijke onreinheid van de kraamvrouwen en over de melaatsheid voorgelezen, en ook over de vermenigvuldiging van de eerstelingsbroden door Elizeüs en hoe Naäman door hem genezen werd (Lev. 12-14; 2 Kon. 4, 42 tot 5, 19).

1186.

Na enige tijd geleerd te hebben, wendde Jezus zich tot de plaats waar in de synagogen de vrouwen afzonderlijk stonden; Hij riep een gebrekkige weduwe nader, die door haar dochters op haar gewone plaats in de synagoge gebracht was; zij ging dubbel gebogen, maar had er in het geheel niet over gedacht Jezus om hulp te

verzoeken. Haar ziekte duurde reeds 18 jaren; zij was in haar middellijf gekromd en ging met hoofd en romp zodanig naar de aarde gebogen, dat zij bijna op haar handen en voeten had kunnen lopen.

Toen haar dochters haar tot vóór Jezus gebracht hadden, *richtte Hij deze woorden tot haar: "Vrouw, wees bevrijd van uw ziekte", en dit zeggend legde Hij zijn hand op haar rug*, en de vrouw richtte zich kaarsrecht in de hoogte en sprak God lovend: "Geloofd worde de Heer God van Israël, enz." (De dagelijkse lofprijzing, die de Joden van buiten kenden). Zij wierp zich voor Jezus neer en alle aanwezigen loofden God.

Maar de oude, kromme schelm van Farizeeër, verwonderd omdat zulk een wonder op een sabbat, en dit nog onder zijn voorzitterschap in Atarot had plaats gehad, wendde zich, omdat hij het niet waagde Jezus zelf ter verantwoording te roepen, met groot gezag tot het volk, drukte zijn misnoegdheid uit en zei: "Er zijn 6 dagen waarop men zal arbeiden, komt op die dagen om U te laten genezen, maar niet op de sabbat!"

Jezus echter wedervoer: "Gij huichelaar! maakt niet ieder van U zijn os of ezel op de sabbat van de kribbe los en leidt hij die niet naar de drenkplaats? Mocht nu deze, die toch een dochter van Abraham is, niet op de sabbat van deze ziekteband ontbonden worden, nadat satan haar reeds 18 jaren er mee geboeid heeft gehouden?"

Jezus' redenering bracht de kromme Farizeeër en heel zijn aanhang in schaamte en verlegenheid, maar alle overigen loofden God en verheugden zich over dit wonder.

Het was zeer aandoenlijk de dochters en enige verwante knaapjes van de vrouw zo blijde rondom haar te zien. Ja, alle aanwezigen waren verheugd, want de vrouw was vermogend en in de stad zeer geacht en bemind. Het wekte de lachlust op en het boezemde tevens walg en afschuw in, die kromme Farizeeër zich over de

genezing van die deugdzame vrouw boos te zien maken, in plaats van zelf om hulp en genezing te smeken.

Jezus echter zette zijn lering over de sabbat voort en leerde even streng als in de tempel, toen zij Hem daar wegens de genezing van de man bij de vijver Bethesda van sabbatschennis beschuldigden.

Hij nam daarna een maaltijd bij de schoolleraar van Atarot en overnachtte in diens huis.

5 april; Sabbat. –

Jezus heeft heden zieken in de huizen genezen, aalmoezen gegeven en een maaltijd genomen bij de genezen vrouw. Deze spijzigde ook vele armen en deelde overvloedige aalmoezen uit. Daarna ging Hij met de leerlingen een weinig wandelen (volgens het gebruik op de sabbat), sloot de lering in de synagoge, en ging vervolgens heden nog een paar uren verder tot in een herberg bij Ginnim.

Nota van de vertaler. – Op deze sabbatwandeling heeft – wat K. evenwel eerst later vermeldt – het geval plaats, waarin de Farizeeën Jezus er een verwijt van maken dat zijn leerlingen koornaren plukken op de sabbat. Dit feit is in de Evangelieën vermeld: Mt. 12, 1-8; Mk. 2, 23-38; Lk. 6, 1-5.

Volgens K. heeft de twist eerst later plaats (zie verder nr. 1201).

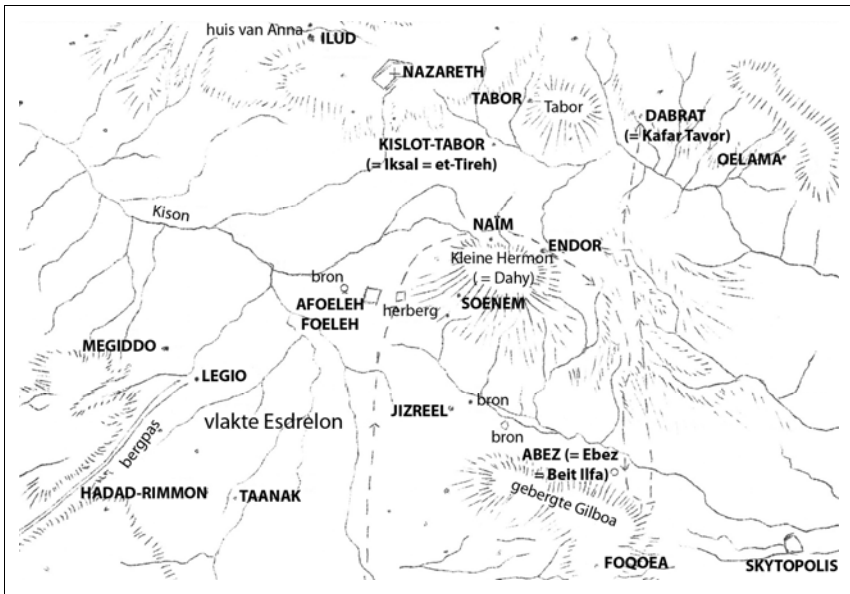
Jezus te Hadad-Rimmon.

1187.

6 april. –

Jezus is met de leerlingen uit zijn herberg ongeveer 8 uren verder noordwaarts tot in de vlakte Esdrelon en over de beek Kison (een

vertakking er van) naar Hadad-Rimmon gegaan. Hij heeft Endor, Jizreël en Naïm rechts laten liggen.

De stad ligt ten hoogste een uur ten oosten van Megiddo, waar het vorige jaar de Joannes-leerlingen tot Jezus gekomen zijn (fasc. 20, nr. 875); het ligt ook niet ver van Jizreël en Naïm, een uur of 3 ten westen van de Tabor, en niet verder dan 3 uren ten zuidwesten van Nazareth; het is een stad van betekenis met druk verkeer, want er loopt een heir- en handelsbaan door, die van Tiberias naar de zee loopt⁶²⁵.

⁶²⁵ **Hadad-Rimmon = Roemmaneh = Rammanoe.** - Is genoemd bij de profeet Zakarias, 12, 10. Voor sommige exegeten duidt deze naam in die passage een stad aan; volgens andere exegeten een afgod, nl. Hadad-Roemmanoe; elk lid betekent zowat hetzelfde: 'luchtgod', 'dondergod', 'onweersgod'.

Katarina stelt klaarblijkelijk de eerste exegeten in het gelijk.

Hadad-Rimmon als stad wordt meest vereenzelvigd met het huidige Roemmaneh, wat dezelfde naam is als het assyrische Roemmanoe.

Jezus ging in een herberg vóór de stad.

Onderweg onderrichtte Hij hier en daar herders en heelde ook zieke arme mensen. Hij heeft op deze weg veel over de naastenliefde geleerd en de gewone mensen, zowel als zijn leerlingen, de plicht ingescherpt van de liefde tot de Samaritanen en tot alle mensen zonder uitzondering. Ook heeft Hij, om zijn leer aanschouwelijk voor te stellen, de parabel van de barmhartige Samaritaan verteld en uitgelegd (Lk. 10, 30-37).

In Hadad-Rimmon leerde Hij hoofdzakelijk en met nadruk over de verrijzenis.

Nog de moordpartij in de tempel te Jeruzalem.

1188.

Ik heb heden nacht (tussen 5 en 6 april) een ontzettende moordpartij in de tempel gezien van soldaten van Pilatus tegen de opgehitste Galileeërs. Ik was op mijn gebedsarbeid-reis naar Jeruzalem gekomen. Ik bevond mij in de tempel midden tussen de gevechten en ik zag dicht naast mij Judas de Gauloniet omver gestoken worden; het scheen me zelfs dat hij me bad hem te laten ontsnappen, maar ik hielp de booswicht niet ontvluchten; hij was dik en sterk.

Roemmaneh vertoont alle kenmerken van een oude stad en ligt aan de zuidwestrand van de Esdrelonvlakte, 12 km ten noordwesten van Engannim ... enz.

Katarina's aanduidingen zouden ons Hadad-Rimmon eerder wat meer noordelijk doen zoeken, maar daar haar opgaven van afstanden en richtingen niet altijd naar de letter te nemen zijn en eerder op schatting berusten, beschouwen wij met vele geleerden liever Roemmaneh als Hadad-Rimmon. Deze ligging past overigens ook nog in het kader van K.'s aanduidingen.

Pilatus had op de dag na Jezus' afreis uit Jeruzalem aan de oproerige Galilese Zeloten op doodstraf verboden Jeruzalem te verlaten, wat zij wilden doen. Velen van hen waren als gijzelaars voor de anderen aangehouden en gevangen gezet. Deze morgen liet Pilatus hen vrij en gaf aan allen oorlof om hun offeranden te brengen en te vertrekken. Hijzelf trof 's middags toebereidselen voor zijn eigen afreis naar Cesarea. (Normale residentie van de landvoogden, die echter op Pasen, met het oog op mogelijke onlusten te Jeruzalem verbleven; nu echter is het paasfeest afgelopen).

Het was voor de gearresteerde Galileeërs een blijde verrassing zich onverwacht in vrijheid gesteld te zien; zij spoedden zich met hun zoenoffers naar de tempel, dewijl enigen tegen de Wet misdaan hadden en belet waren geweest hun zoenoffers te brengen. Het was overigens ook het gebruik allerlei offers en geschenken in deze dagen naar de tempel te brengen. Velen kochten vee en brachten het daar ten offer; de meesten verkochten immers alles wat zij maar ontberen konden en de opbrengst ervan stortten zij in de offerblokken van de tempel. Voor de armeren betaalden de betergestelden. Ik zag 3 verschillende offerblokken, waarin zij hun offeranden wierpen. Daarbij werd er geleerd en ook gebeden.

1189.

Anderen bevonden zich op de slachtplaats met hun offervee. In de tempel waren een aanzienlijk getal mensen, zonder dat hij daarom overvol was; ik zag op verscheidene plaatsen kleine hopen van Israëlieten voorover gebukt, het hoofd bedekt en in boetemantels gehuld; zij stonden of knielden of lagen op hun aangezicht.

Judas de Gauloniet stond onder zijn aanhangers bij het offerblok, want juist deze Galileeërs waren het, die Pilatus aangehouden en nu weer vrijgelaten had; het waren gedeeltelijk naïeve, gedeeltelijk sluwe en boze werktuigen van de Herodianen. Onder hen waren vele Gaulonieten en een grote menigte uit Tirza en omstreken en uit andere Herodianers-nesten.

Nadat deze mensen nu al hun geldoffers gebracht hadden, en terwijl zij in hun godsdienstoefeningen verdiept waren, zonder dat iemand van hen rondkeek, zag ik een tiental kerels, ook in zulke kleding, van verschillende kanten nader sluipen. Zodra zij dicht bij die biddenden gekomen waren, trokken zij hun driesnedige zwaarden van wel een el lang, van onder hun mantels te voorschijn en staken de naastbijzijnden omver.

Ogenblikkelijk verhief zich een afgrijselijk geschreeuw, terwijl de weerloze mensen ontsteld en verschrikt in alle richtingen uiteenstoven.

Maar nu kwamen ook diegenen toegelopen, die ik hier en daar, in hun kleding gehuld en vermomd, had zien knielen; het waren verklede, Romeinse soldaten, die nu alles neersabelden en doorstaken, wat zij op hun weg aantroffen. Vele van die soldaten baanden zich een doorgang naar de verlaten offerblokken, braken die open en rukten de zakken met het geld eruit, doch zij namen niet alles weg; een groot deel bleef erin, maar de haast en het gewoel waren zo groot, dat er veel geld op de vloer rolde. Zelfs in de slachtplaats drongen de Romeinen door en sloegen ook daar de Galileeërs neer.

Ik weet niet waar die kerels vandaan kwamen; ik zag ze uit alle hoeken opdoemen, ja, door vensteropeningen in- en uitspringen. Door het alarmgeroep geraakte alles in de tempel in verwarring; alles liep tezamen en dooreen, en vele ook totaal onschuldige mensen uit Jeruzalem werden in het gewoel met de anderen vermoord, ook vele van de arme kramers, die op het voorhof en in de winkels van de muren met eetwaren te koop stonden, kwamen om het leven.

1190.

In mijn visioen was ik in een donkere gang enige Galileeërs gevolgd, waar zij hun redding zochten; zij hadden enige Romeinen overweldigd en hun de wapenen ontworpen.

Toen kwam hun daar Judas de Gauloniet tegemoet, die reeds vóór hen hier binnen gevlucht en ontsnapt was, maar zij hielden hem voor een Romein. Hij riep nog dat hij Judas, hun aanvoerder, was, maar zij lieten zich niet overtuigen en doorstaken hem. Ten gevolge van de gelijke kleding van de Galileeërs en de moordenaars, was de verwarring zo groot, dat wie een ander ontmoette, hem doodde.

Nadat dit moorden en bloedvergieten bijna een uur had geduurd, stormde het gealarmeerde volk met wapens in de tempel, maar de Romeinen trokken zich terug in de burg Antonia en sloten ze achter zich.

Pilatus was reeds vertrokken en de bezetting had de staat van beleg in de stad uitgeroepen; ze had alle posten en doorgangen bezet en versperd, en hield zich ten aanval gereed, om elke samenscholing en poging tot opstand te beletten.

Staande op een steile, duizelingwekkende hoogte aan de ene zijde van de tempel, wierp ik een blik naar beneden in de enge straten, en ik zag vrouwen en kinderen, jammerend en huilend van het ene huis in het andere lopen; het waren zulke die de moord op hun vaders en mannen vernomen hadden, want ook vele arme sukkelaars die in de buurt van de tempel woonden en er een betrekking als dagloner hadden, waren omgekomen.

De schrik en verwarring was vreselijk en alles vluchtte uit de tempel, zodra de vermindering van het gedrang hun dit mogelijk maakte. De oudsten, de oversten, gewapende mannen en ook Farizeëen kwamen zich op de hoogte stellen van de toestand. Overall rond lagen lijken in plassen bloed en meerdere stervenden en zwaargewonden lagen te kreunen en te rochelen, of wentelden zich in hun bloed op de harde bodem. Ook geldstukken lagen hier en daar op de grond gestrooid.

Eerst nu kwamen de vrienden en verwanten van de onschuldig vermoorde Jeruzalemmaren, die in de schermutseling toevallig gedood waren, hier aan; zij vermeerderden de heersende drukte

met hun gejammer. Overal in alle hoeken en kanten was niets dan verontwaardiging, geschrei, verwensing, toorn, angstgeroep en kreten van woede te vernemen. De Farizeeën en hogepriesters waren zeer ontsteld; de tempel was door en door verontreinigd; de priesters durfden er niet meer binnenkomen uit vrees zich aan de doden te verontreinigen; het feest was bijgevolg onderbroken.

1191.

Ik zag de vermoorden uit Jeruzalem, in doeken gehuld, op lijkbaren, door hun naastbestaanden onder weegeklaag weggedragen worden. Maar de andere lijken werden weggebracht door slaven van het gemeenste ras. Al wat in de tempel aan vee en eetwaren aanwezig was, alle voorwerpen en gereedschappen, alles moest blijven liggen, omdat het verontreinigd was. Al wat nog gaan kon, ging heen, behalve de aangestelde wachters en dagloners. Ik heb nog veel meer gezien, maar ik herinner het me niet meer duidelijk.

De slachtoffers waren nu talrijker dan bij de recente instorting van de waterleiding; het waren, buiten de enige onschuldige Jeruzalemnaren, meest de aanhangers van Judas de Gauloniet, die zich verzet hadden tegen de keizerlijke cijns en tegen het aanwenden van het offergeld voor de waterleiding; hun verzet had als reden dat zij dit hogelijk beledigend achtten voor de Joden en in strijd met het recht van de tempel (en van God).

Het waren dezelfde die onlangs, bij de wetsafkondiging van Pilatus, zo driest en lawaaierig geprotesteerd en bij die gelegenheid ook enige Romeinen in het gevecht gedood hadden. Pilatus nam aldus weerwraak op hen op een ogenblik dat zij weerloos waren, en tevens op Herodes, die door zijn verradersstreek de waterleiding gekelderd had. Vele gesneuvelden waren van Tiberias, Gaulon (de vaderstad van de Gauloniet), Cesarea-Filippi en nog andere uit Opper-Galilea, maar voornamelijk uit Tirza.

Jezus nog te Hadad-Rimmon.

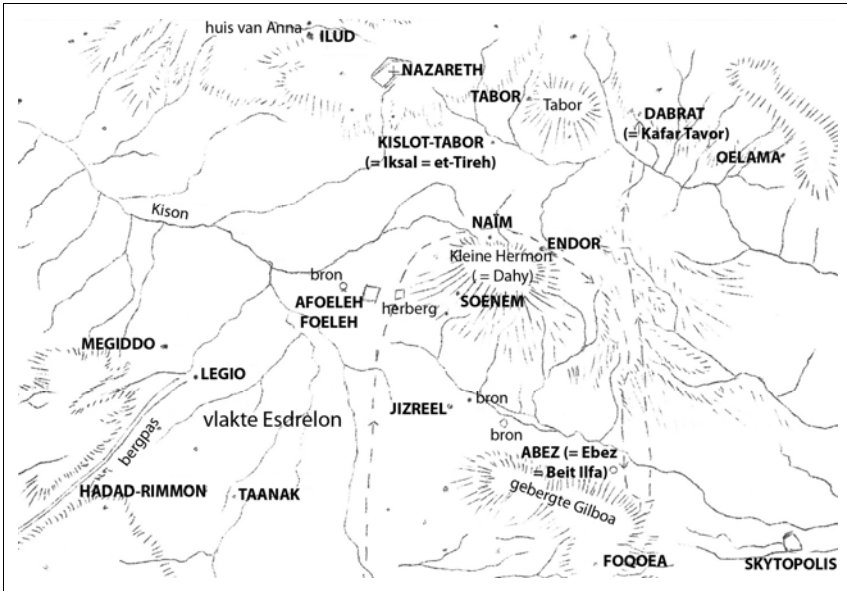
7 april. –

Jezus heeft zijn apostelen en leerlingen, op weinige na, naar de omliggende steden gestuurd om er zieken te genezen en predicaties te houden.

Hier te Hadad, heeft Hijzelf geleerd en wel weer hoofdzakelijk over de verrijzenis van de doden en het (daarop volgende) oordeel, en ook over de barmhartigheid.

Hij genas ook nog verscheidene zieken die hier aangebracht werden. Ook kwam hier nog een grote karavaan van mensen tot Hem, die een dag na Hem uit Jeruzalem vertrokken waren en de gelegenheid niet hadden gehad Hem daar te horen.

Hij onderrichtte hen dus en bleef 's avonds in de herberg vóór de stad.

Jezus' gedaanteverandering op de Tabor (Matteüs, 17, 1-9; Markus, 9, 1-8; Lukas, 9, 28-36).

1192.

8 april = 21 Nisan. –

Jezus ging heden in de vroege morgen uit zijn herberg vóór Hadad-Rimmon met enige leerlingen oost-(noordoost-)waarts naar Kislot-Tabor, dat een uur of 3 van daar nabij de zuidelijke voet van de Tabor ligt. Op deze weg kwamen de gisteren uitgezonden leerlingen achtereenvolgens tot Hem terug.

Te Kislot verzamelde zich weer een grote schaar van reizigers om Jezus, die van Jeruzalem kwamen. *Hij onderrichtte hen en genas enige zieken.*

In de namiddag, om 2 of 3 uur, zond Hij de leerlingen rechts en links rond de berg op een nieuwe missie- en genezingsstocht uit.

Bij zich behield Hij alleen Petrus, Joannes en Jakobus de Meerdere en ging de berg met hen op. Hij volgde een kronkelpad dat zich zigzag langs de berghelling omhoog slingerde; zij hadden wel spoediger boven kunnen komen, maar zij deden ongeveer 2 uren over deze bestijging, want Jezus vertoefde vaak met hen op meerdere plaatsen en bij spelonken, waarin profeten gewoond hadden, en *Hij verklaarde dan menige bijzonderheid (over die plaats) en bad daar ook met hen*⁶²⁶.

---

⁶²⁶ **Tabor.** – De lezer van Emmanuel moet iets weten over deze beroemde, thans ook omstreden berg; omstreden, niet alleen wat zijn ligging betreft, maar helaas! ook wat het mysterie betreft dat er zich op heeft afgespeeld. Meteen zal dit beknopt artikeltje vele bijzonderheden, die K. erover mededeelt, bevestigen.

Reeds vóór Christus werd hij als een heilige berg beschouwd, waarschijnlijk omdat de grote profeet Elias er een tijdlang op verbleven heeft, en ook, naar het zeggen van K. de profeet Malakias.

Op de top, in het domein van de Grieken herinnert een grot aan dit verblijf van Elias, alsook een kerk die aan de profeet is gewijd.

De grot waarin Malakias zich zou opgehouden hebben, wijst K. aan op de zuidoosthelling, en inderdaad, daar tekent de kaart Pal. Grid op een niveau van 450 m een grot of grotten aan.

Hierom bezochten de godvruchtige Joden deze berg als een bedevaartplaats, en waar de H. Petrus Jezus' Gedaanteverandering op deze berg vermeldt, noemt hij hem 'de heilige berg', misschien meer om de eerste, dan om de laatste reden. (II Petr. 1, 18).

Deze bevallige, rondgekoepelde berg rijst op aan de noordostrand van de Esdrelonvlakte. Op dit punt verheft hij zich 460 m boven de vlakte en boven de vallei aan zijn voet, 528 m boven de vallei aan zijn oostvoet, 774 m boven het Meer en plus minus 400 m boven de noordelijke en westelijke hoogvlakten en heuvels. Hij steekt dus hoog boven de gehele omgeving uit als een alleenstaande berg, eenzaam oprijzend tegen de blauwe hemel. Vandaar deze woorden van het Evangelie: "Jezus leidde de drie leerlingen met zich ter zijde op een zeer hoge berg." (Mt. 17, 1).

Door deze eigenschap, aangename lijnen en bevallige ronde kruin, zijn groene kleur, vruchtbaarheid en meer andere voordelen neemt hij een enige plaats in onder de bergen van Palestina.

***

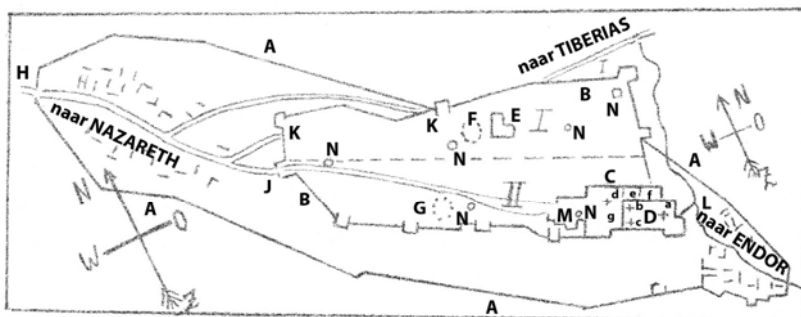
Op de hoogste top, nabij de oostelijke rand van de oostelijke helft van de hoogvlakte heeft Jezus' verheerlijking plaats gehad.

Reeds in de vierde eeuw heeft de H. Helena ter ere van dit mysterie op die top een heerlijke kerk gebouwd. De traditie heeft deze plaats nooit uit het oog verloren, zodat alleen roekeloosheid sommigen in de laatste tijden ertoe gebracht heeft de traditie in twijfel te trekken en elders de plaats te zoeken, b.v. op de grote Hermon. In ongunstige tijden bleven de ruïnes der eerste kerk en der omringende kloostergebouwen de plaats aanduiden.

In 1921 werd met de bouw van een nieuwe kerk op de grondvesten van de oude aangevangen; ze groeide uit tot een prachtige basiliek, die op 1 mei 1924 ingewijd werd.

***

De berg is niet zo gemakkelijk te beklimmen. Te allen tijde besteeg men hem bij voorkeur aan de westkant, meer bepaald van het dorp Daboerijeh uit. Hier had men de minst steile helling, hoewel de weg vroeger ook daar, volgens de H. Epifanius de Hagiopoliet (9^e eeuw) niet minder dan 3340 rotstrappen telde. Nu is de oude slingerweg vervangen door een nieuwe zigzaglopende autoweg, die een opeenvolging is van haarspeldscherpe bochten en hoeken (zie kaart hieronder).

nr. 1192 : Bergvlakte van de Tabor.
D = plek van de gedaanteverandering.

Goede chauffeurs moeten het zijn, om de oprit aan te durven.

Toch leiden ook een paar steile lastige slingerpaden langs de noordoost- en zuidoosthelling naar de plaats van de Gedaanteverandering op de top van de berg en nog een derde langs de zuidwesthelling, die we verder moeten vermelden.

Door zijn kleed van groen rondom tot op de top, door zijn vruchtbaarheid, tuinen en bloemen, die overal op de verspreide ruïnes groeien, sier- en vruchtbomen, struikgewas, welriekende en geneeskrachtige kruiden en planten, biedt de berg het uitzicht van een paradijs. Dit is bovendien bevolkt met kwetterende zang- en kleurvogels, vooral met hele vluchten duiven die in een aantal grotten een onderkomen vinden.

Boven heeft de berg een ruime vlakte van 1200 m lang en 400 m breed, die van zuidoost naar noordwest gericht is en ook in deze richting neerhelt. Het toppunt verheft zich in de zuidoosthoek, waar zich ook het mysterie van Jezus' Gedaanteverandering heeft afgespeeld (zie grondplan hiervóór).

Beklimmen we nu de berg uit het noordwesten.

Wanneer de bergvlakte bereikt is (letter H op grondplan), bemerkt men aanstands op haar rand de resten van een muur; het is de noodmuur die in allerijl in 40 dagen ter verdediging van de berg door Flavius Josephus in het begin van de Joodse oorlog opgetrokken werd. Hij meet 3 km in de omtrek en men kan hem nog volgen over een loop van 2 km (cfr. Guide bleu, 237).

Na een loop van 400 m treffen wij links een tweede zijweg aan.

- De noordelijke vertakking loopt naar het domein van de Grieken,
- de zuidelijke naar dat van de Franciscanen.

Beide vertakkingen komen 100 m verder aan bij de ingang van het eigen domein. Beide domeinen liggen binnen de omtrek of ringmuur van een reusachtige burcht, die in het noordoosten een derde deel van de bergvlakte bedekt; ze werd in 1210-1213 door de Saracenen gebouwd tot een basis voor hun krijgsoperaties tegen St. Jean d'Acre (Akko).

Het domein van de Grieken neemt de noordelijke helft van die burcht in, dat van de Franciscanen de zuidelijke; hun oppervlakte is ongeveer dezelfde, maar de Franciscanen zijn in het bezit van de voornaamste heilige plaatsen, terwijl de Grieken alleen kunnen roemen op het bezit van de grot van Elias.

Zodra men de poort van het Franciscaanse eigendom ingetreden is, ziet men aan het einde van een 400 m lange laan, op het hoogste punt, niet ver van het oostelijk einde van de bergvlakte het grootse heiligdom van de gedaanteverandering oprijzen.

Voor de kerk bereikt is, liggen aan beide zijden van de weg resten van oude gebouwen en de verblijven van de paters. Daar rijst ook de zogenaamde Saraceense toren op.

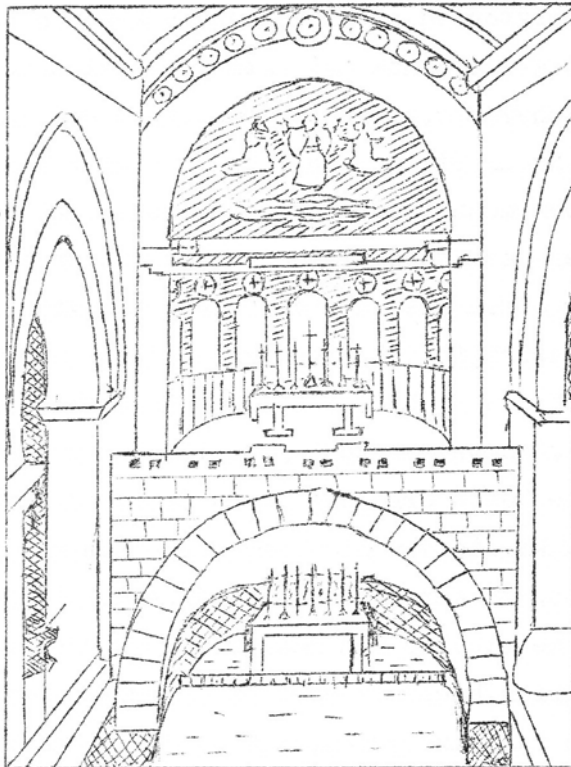
De bergvlakte verlengt zich nog 300 m achter de basiliek en loopt enigszins scherp uit.

***

Op de plaats en in de bodem waar de basiliek oprijst, vinden wij de bijzonderheden terug, welke K. in haar verhaal aanstipt.

Alzo ondermeer "De gedaanteverandering had plaats op het hoogste punt van de berg; Jezus begaf zich met zijn leerlingen in een wat dieper plaats bij een rots, die een spelonk vormde als een poort; men kon er ook dieper onder gewelven ingaan; hier onderrichtte Hij zijn leerlingen, bad Hij en veranderde van gedaante."

De kerk heeft inderdaad een crypte en deze was voorheen, in de oude kerk, tweemaal zolang als nu; ze strekte zich uit, niet alleen onder het verste gedeelte van de Kerk, maar ook onder de voorste helft; ze was dus onder de eerste kerk tweemaal zo uitgestrekt als nu. Deze crypte, die zich onder de gehele kerk uitstrekte, was zonder twijfel de grot die volgens K. tot diep in de berg drong. Naderhand kan het gewelf weggenomen of ingestort zijn, daarna de westelijke helft gevuld, zodat alleen nog overbleef de crypte in de oostelijke helft van de tegenwoordige kerk.

Blik van halverwege de middenbeuk op bovenkerk en crypte.

Deze heeft 3 niveaus:

- de crypte,
- het gelijkvloers en
- het verheven priesterkoor.

Wanneer men tussen de twee pylonen of voorgebouwen, die twee kapellen zijn, de kerk binnentreedt en halverwege de middenbeuk gekomen is, bevindt men zich bij een monumentale trap, die naar de crypte afdaal. Boven staande kan men heel de crypte overzien tot haar oostelijk einde.

Trap en crypte zijn overwelfd door een wijde, grootse boog en op dit gewelf strekt zich het presbyterium uit met aan het oostelijk einde het hoogaltaar, juist boven het altaar dat aan het einde van de crypte staat.

Uit de middenbeuk kan men het priesterkoor niet bereiken, maar wel met trappen die uit de zijbeuken ernaar opvoeren. Crypte en priesterkoor eindigen met een absis.

In de wand achter het altaar zijn zeven vensters en daarboven in de hoogte is op de wand een voorstelling aangebracht van de gedaanteverandering in mozaïekwerk.

De Grieken aan hun kant hebben in het midden van hun domein een oude KERK herbouwd. Aan haar westzijde is een grot van 6 m bij 6 m, waarboven nu ook een kapel gebouwd is. Grot, kapel en kerk zijn aan Elias gewijd.

Zonder twijfel bedoelt K. deze spelonk, waar ze zegt: "Boven op de Tabor is een spelonk met een tuin, waar Elias zich met zijn leerlingen, evenals op de Karmel, heeft opgehouden. Deze plaats, gelijk ook de spelonk van Malakias op de zuidoostzijde, zijn bidplaatsen voor deugdzame Joden." (nr. 828).

De grot in de zuidoosthelling van de berg is aangetekend op de kaart Pal. Grid, op een niveau van 460 m. Aan dit ophoud van de twee profeten had de berg zijn heilig karakter en zijn hoedanigheid van bedevaartplaats te danken.

***

Op de bergvlakte heeft nooit een eigenlijke stad gelegen, wat duidelijk door Flav. Jos. te verstaan wordt gegeven (cfr. Prat, J. Chr. I, 444).

Als men het domein van de Franciscanen verlaat en op zijn stappen terugkeert, vindt men weldra links en rechts van de weg, maar meest rechts, de resten van enige woningen uit de tijd van Christus en daartussen ook de resten van een kapel van 9 m bij 4 m; ze schijnt de plaats aan te duiden, *waar Jezus zijn apostelen waarschuwde om het visioen tot na zijn verrijzenis geheim te houden.*

K. vermeldt die waarschuwing aanstonds na Jezus' weggaan van de plaats der gedaanteverandering, wat goed met de afstand van een steenworp overeen te brengen is.

De weg die Jezus bij het bestijgen van de berg volgde – Hij kwam van Kislot-Tabor – is ofwel te vereenzelvigen met de meest gebruikte weg die bij Daboerijeh begint, of met het kronkelpad dat bij de zuidwestvoet begon en dat de kortste weg is naar Naïm en Endor, als men van de berg afdaalt.

De kortste weg van de bergtop naar Tiberias begint bij de noordoosthoek van de bergvlakte en daalt met vele kronkelingen steil en zeer ongemakkelijk af.

De bergtop biedt onvergelykelijke vergezichten. Mgr Janssens zegt er over: "Onmogelijk is het mij die eindeloze verten, de heerlijkheid en majestuositeit

---

van dat panorama te beschrijven, zoals ik het zag in dat avonduur.” (Au pays du Messie, 323).

Inderdaad, in het noorden reikt de blik over de bergen van Galilea en over het Meer heen tot de besneeuwde toppen van de grote Hermon tegen de horizon.

- In het noordwesten ontwaart men boven Nazareth op de Nebi Saïn het klooster van de Salezianen en de hoogstgelegen huizen van Nazareth en ver daarachter verschijnt hier en daar tussen de bergtoppen de Middellandse Zee.
- In het westen vertoont zich de lange Karmelketen met op haar uiteinde het Karmelietenklooster.
- In het zuiden ontrolt zich de onmetelijke Esdreonvlakte, de gebergten Kleine Hermon en Gilboa en daarachter de bergen van Samaria. Nader bij de Tabor, in de diepte herkent men de dorpen Affoeleh, Naïm en Endor en een menigte nieuwe Israëliische agglomeraties.
- In het oosten sluiten de bergen van Gilead en meer noordelijk die van Gaulon achter de Jordaankloof de gezichteinder af.

“Men ziet als de wereld aan zijn voeten en op alle bezoekers laat de berg een onbeschrijfelijke indruk na. Zo'n heerlijkheid overschouwend”, zegt Mislin, III, 266, “voelt men zich door heilige geestdrift overweldigd. Men meent getuige te zijn van de gedaanteverandering, de lichtwolk waar te nemen, de stem van de Vader te horen. De al te korte uren, die ik op de Tabor heb doorgebracht, zal ik blijven rekenen tot de gelukkigste van mijn leven, evenals die welke ik beleefde bij de ceders van de Libanon, op de Karmel en de Olijfberg.” (Mislin heeft hier alleen gebergten voor ogen). “Ik kon me slechts met moeite uit mijn ontroering losrukken en zoals alle andere Taborpelgrims, hield ik niet op het woord van Petrus te herhalen: “Heer, hier is het goed!””

“Wie van onze groep,” zegt ook Mgr Janssens, “heeft niet uit de grond van zijn hart het woord van de Prins der apostelen herhaald: Het is goed hier te zijn, o Heer!”

1193.

Zij hadden geen spijzen meegenomen, *want Jezus had het hun verboden en gezegd dat zij overvloedig verzadigd zouden worden.*

Op de top van de berg had men een prachtig wijd vergezicht. Daar was een open ruime plaats door een grasbegroeide omwalling en lommerrijke bomen omringd. De grond was met welriekende kruiden en bloemen bedekt. In een rots was een waterbak verborgen, en als men er een tap uittrok, vloeide er helder en zeer koel water uit. De leerlingen wasten Jezus en zichzelf hier de voeten en ververstten zich.

Jezus begaf zich vervolgens met hen in een ietwat dieper plaats, vóór een rots die een spelonk vormde als een poort; ze geleek op de spelonk van het gebed op de Olijfberg, maar men kon ook verder onder rotsgewelven afdalen en er in doordringen.

(Hier is Jezus dus zonder twijfel bij de ingang van de ruime grot,

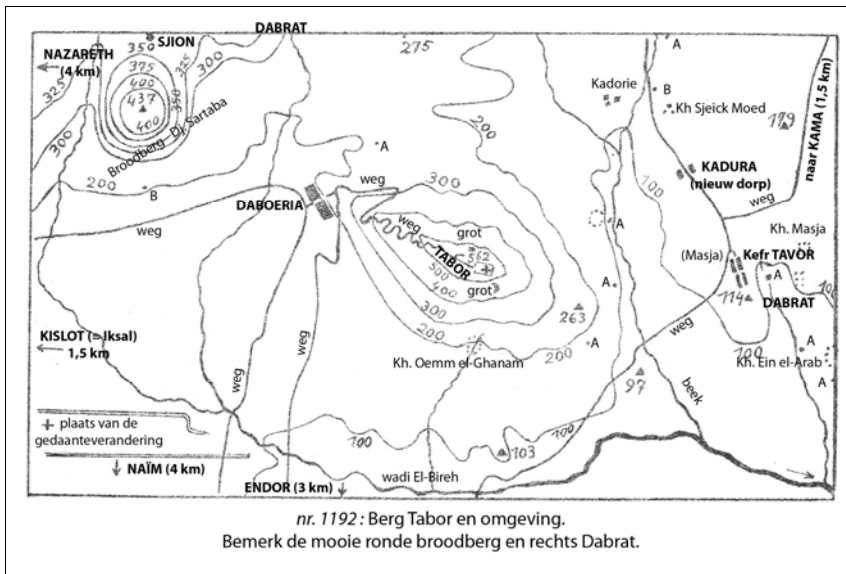

En de vrome palestinoloog Victor Guérin: "Ik spoor alle toekomstige Palestina-pelgrims aan hun schreden naar de heilige berg te richten, waar op dit ogenblik (1875) het authentieke heiligdom der transfiguratie, na eeuwen van vergetelheid, weer ontdekt is en nu opgravingen aan de gang zijn.

De crypte onder dat heiligdom moet beschouwd worden als één van de kostbaarste monumenten van geheel Palestina. Ze heeft behoord tot de primitieve kerk, die op de plaats van het verheven mysterie opgericht was. Het is een van de heiligste plaatsen van de christelijke godsdienst.

Het is zo aangenaam en goed op de top van de Tabor; zijn lijnen zijn zo bevallig; het sieraad van het groen op zijn afgeronde hellingen is zo lief; de lucht is er zo zuiver, de horizon zo schitterend, het panorama zo wijds, de ruïnes zo interessant (voor de onderzoeker); het thans herstelde heiligdom zo indrukwekkend en kunstvol, de herinneringen aan de berg verbonden zo groots, majestueus en mysterieus, dat ik er nauwelijks toe kon besluiten afscheid van de berg te nemen en af te dalen, om er misschien nimmermeer op terug te komen. Sedert mijn eerste bezoek in 1852 was hij me zo duurzaam geworden." (Gali. I, 380-381).

die later de crypte werd van de oorspronkelijke basiliek en waarvan de helft later gevuld werd).

Hier zette Jezus zijn onderricht voort en sprak met hen over het bidden op de knieën, en zei dat ze nu dringend met opgeheven handen moesten bidden⁶²⁷. Hij herhaalde hun ook het Onze Vader met ingelaste plaatsen uit de psalmen, en zo baden zij, geknield in een halve kring.

⁶²⁷ Met uitgestrekte armen bidden. – Een thans verwaarloosde praktijk, maar volgens K. is deze wijze van bidden God aangenaam en zeer krachtig, omdat Jezus zo heeft gebeden, met uitgespannen armen, vooral aan het kruis. De zienster bad heel vaak op deze wijze.

“Ik zag”, zo zegt zij, “dat **Mozes bad met de armen kruisvormig uitgestrekt. God weerstaat niet aan zo’n gebed. Zo toch heeft zijn eigen Zoon in gebed getrouw volhard tot aan zijn dood.** Op deze manier zag ik ook Josuë bidden, toen de zon op zijn bevel stilstond.” (Vie II, 484; cfr. III, 117, 194).

1194.

Jezus was met zijn aangezicht naar hen geknield, terwijl Hij vóór zich op een rots leunde, die boven de grond uitstak. Het gebed wisselde Hij af met wonderbare, diepzinnige en zoete onderrichtingen over de schepping en verlossing.

Ik heb die gehoord, maar ben te ziek en te beklemd op de borst om veel er van te kunnen herhalen.

Jezus sprak buitengewoon liefdevol en geestdriftig, zodat de leerlingen bedwelmd en dronken waren van de zoetheid zijner woorden. In het begin van zijn lering had Hij gezegd dat Hij hun wilde tonen Wie Hij was, zodat zij Hem verheerlijkt gingen zien, opdat hun geloof niet zal wankelen, wanneer zij Hem later versmaad, mishandeld, geheel misvormd, zonder enige schoonheid in zijn lijden en dood zullen beschouwen.

De zon was gezonken en het werd donker, maar zij bemerkten het niet, **zo ongewoon en wonderbaar was zijn voorkomen, zo verrukkelijk zijn woorden.**

Jezus begon te schitteren en licht uit te stralen, hoe langer hoe klaarder. Ik zag verschijningen van hemelse geesten rond Hem.

Ook Petrus zag die, want Hij onderbrak Jezus in zijn woorden en zei: “Meester, wat betekent dit?”

Jezus antwoordde: “Zij dienen Mij!”

Hierop riep Petrus met geestdrift en vooruitgestoken handen: “Meester, wij zijn hier toch ook; ook wij willen U dienen en wensen niets vuriger!”

Jezus' antwoord hierop weet ik niet meer, maar *Hij ging door in zijn onderricht*, en ondertussen **daalden met de verschijning van die engelen rond Jezus stromen van**

welriekende geuren in een rijke verscheidenheid neer; over de leerlingen kwam een bedwelmend hemels genoegen en verzadiging⁶²⁸.

De Heer schitterde hoe langer hoe glanzender en was eindelijk als doorschijnend.

De kring rondom hen was in de donkere nacht zo verlicht, dat men elk grassprietje zo klaar als bij hellichte dag op de grond kon onderscheiden. Als nu de glans een zeer hoge graad bereikt had, waren de leerlingen er zodanig door verrukt en verkwikt, dat zij hun hoofd bedekten, met het aangezicht ter aarde vielen en dronken van geest bleven liggen.

Het was nu 12 uur in de nacht, toen ik zag dat **die heerlijkheid haar hoogtepunt had bereikt.**

Van de hemel naar de aarde zag ik een schitterende lichtbaan en erop een gedurig veranderende beweging van engelen van de meest verschillende soorten.

- **Enige waren klein, doch met een volledige gestalte;**
- **andere zagen er slechts als schitterende aangezichten uit in het licht;**

---

⁶²⁸ Welriekende geuren. – Een mystiek verschijnsel, bovennatuurlijk van oorsprong, niet afkomstig van welriekende planten en kruiden van de berg. Het doet zich veelvuldig voor, vooral bij mystieke heiligen.

Sprekend over de genietingen welke de ziel smaakt in het gebed van rust, en dus, mag men denken ook in de hogere graden van gebed, zegt de H. Teresia: "De ziel neemt een liefelijke geur waar, laten wij zeggen, alsof in haar innerlijke diepte een zoete vuurgloed oplaaide, waarop welriekende specerijen gestrooid en verbrand worden.

De warmte en welriekende geur doordringen de ziel geheel en niet zelden deelt hierin ook het lichaam.

Verstaat me wel: men voelt geen warmte noch ruikt een geur, het is iets veel edelers dan deze dingen, waarvan ik me slechts als van een beeld bedien om me verstaanbaar te maken; zij die dit nog niet ondervonden hebben, kunnen me in elk geval geloven." (Kast. IV, II, 6).

Hier hebben wij te maken met de goede geur van Christus' heerlijkheid.

- vele waren in priestergewaad en
- weer andere in krijgsklederen.

Allen verschilden in wezen en verschijning; en er kwamen verscheidene verkwikkingen, krachten en geneugten en een vloed van licht met hen; zij waren in gedurige werkzaamheid en beweging.

1195.

Het mocht nu middernacht zijn ⁶²⁹.

De apostelen lagen meer verrukt dan slapend op hun aangezicht.

Op dit ogenblik zag ik 3 schitterende gestalten in de lichtkring tot Jezus naderen.

Ik zag hen niet eerder dan toen ze in de lichtkring traden; zij schenen daar gans natuurlijk te komen, gelijk iemand die uit de nacht of duisternis op een verlichte plaats komt.

- Twee van hen verschenen duidelijker omljnd, lichamelijker en reëler; zij richtten ook het woord tot Jezus en hadden een gesprek met Hem; het waren **Mozes** en **Elias**.

---

⁶²⁹ Middernacht. – Deze opmerking van K. verdient wel een bevestiging.

Men constateert inderdaad dat vele grote werken van God te middernacht, in de nachtelijke stilte tot stand komen.

Dit was volgens K. het geval met:

- de boodschap des Engels,
- de geboorte van Maria en van Christus,
- zijn gedaanteverandering voor Eliud en nu hier op de Tabor.

Kort vóór of na middernacht hadden plaats:

- de instelling van het H. Sacrament,
- zijn doodstrijd,
- zijn verrijzenis en
- de nederdaling van de H. Geest.

- De derde verschijning sprak niet, was minder lichamelijk en deed meer denken aan een geest; het was **Malakias**⁶³⁰.

Hier werd ik wakker van het hoesten.

Ik hoorde Mozes en Elias Jezus begroeten, waarop *Jezus met hen over zijn lijden en de verlossing sprak* (Lk. 9, 31). Hun samenzijn kwam mij voor als iets geheel normaal en natuurlijk, omdat ik aan die bovennatuurlijke helderheid reeds gewoon was.

Mozes en Elias verschenen niet zo oud en afgeleefd, gelijk zij de aarde verlaten hadden; zij waren bloeiend en jong.

Mozes, groter, ernstiger, majestueuzer dan Elias had op het voorhoofd als 2 uitwassen (bulten of knobbels), en hij droeg een lang gewaad; hij zag eruit als een zeer beslist, karaktervast man, als een strenge zedenleraar en wijs wetgever, zeer rein, edel, rechtschapen en eenvoudig.

1196.

Mozes zei tot Jezus, hoe verheugd hij was Hem te zien, die hem en zijn volk uit Egypte verlost en weggeleid had en nu een 2^e maal wilde verlossen. Hij maakte gewag van vele voorafbeeldingen uit zijn tijd en sprak zeer diepzinnig over het paaslam en over het (erdoor voorafgebeelde) Lam van God.

Elias verschilde veel van Mozes; hij was fijner van gestalte, aanminniger (= lief, bevallig, beminnelijk) en ook aangener om te aanschouwen; maar beiden verschilden nog meer van de

---

⁶³⁰ Malakias zag er als het ware minder lichamelijk uit. – Naar het zeggen van sommige heilige vaders beschouwden vele Joden Malachias als een engel, doch ten onrechte.

Nochtans, een naam, vooral wanneer God hem heeft opgelegd, is vaak de uitdrukking van een eigenschap, een genade of zending, zodat wij mogen aannemen dat deze opmerking van K. niet geheel zonder grond is, bijgevolg dat die profeet zich meer in gans geestelijke sferen en geheimen bewoog, aangezien het hem gegeven is geweest door te dringen in de mysteriën van de Eucharistie en deze te voorspellen; zijn naam betekent 'ENGEL'.

verschijning van Malakias, want aan beiden kon men iets menselijks, iets levends en natuurlijk in hun aangezichten en gestalten bemerken, de gelaatstrekken van hun geslacht en familie herkennen.

Maar met **Malakias** was het anders gesteld; zijn uitzicht verschilde veel van het hunne; in zijn voorkomen was iets meer geest-achtigs, engel-achtigs; hij zag eruit als de belichaming van een eenvoudige kracht en opgave (program of doel).

Hij was rustiger, bovenmenselijker; meer dan de 2 andere godsmannen had hij iets weg van een geest.

Zuster Emmerick deed veel moeite om dit met andere woorden verstaanbaar te maken; deze woorden, gesproken in het Platduits, waren onzeker van betekenis en konden dus niet nauwkeurig worden weergegeven.

Jezus vertelde hun alle smarten, die Hij tot nog toe reeds geleden had, en het verdere lijden dat Hem nog te wachten stond. Punt voor punt verhaalde Hij hun de gehele geschiedenis van zijn lijden (Lk. 9, 31), en Mozes en Elias spraken af en toe hun ontroering en vreugde daarover uit. Hun woorden waren betuigingen van medelijden, van vertroosting, van verering jegens de Zaligmaker en tevens een gedurige lofprijzing van God. Zij noemden dikwijls de voorafbeeldingen van alles wat Jezus hun zegde, en loofden God, omdat Hij zich van eeuwigheid over zijn volk had erbarmd. Malakias evenwel bewaarde het stilzwijgen.

1197.

De leerlingen ontwaakt en nu uit hun verrukking, verhieven het hoofd en aanschouwden lange tijd Jezus' heerlijkheid; zij zagen ook Mozes en Elias. Of zij ook Malakias zagen, weet ik niet, maar ik vermoed dat Petrus hem gezien moet hebben, daar hij vroeger wel de engelen gezien en Jezus nopens hen ondervraagd had.

Toen Jezus in de beschrijving van zijn lijden aan zijn verheffing op het kruis gekomen was, strekte Hij zijn armen wijd uit, als om te zeggen: “Zo zal de Zoon des mensen verheven worden.” (cfr. Joa. 12, 32-34), en zijn aangezicht was naar het zuiden gekeerd.

Dan werd Hij als geheel van licht doordrongen, Zijn gewaad schitterde wit en blauwgetint, en ik zag Hem, en ook de profeten, ja, ook de apostelen van de aarde omhoog geheven.

Ondertussen scheidden de profeten van Hem en verdwenen in de duisternis: Elias en Mozes naar het oosten en Malakias naar het westen.

Petrus sprak nu, buiten zichzelf van vreugd en bedwelming: “Meester, hier is het goed voor ons, hier zullen wij 3 hutten bouwen, één voor U, één voor Mozes en één voor Elias.”

Hij meende dat zij geen andere hemel meer nodig hadden, omdat alles hier heus zo zalig en zo zoet was. En onder de hutten verstond hij plaatsen van rust en eer, woningen der heiligen. Doch hij zegde dit slechts in de overmaat van zijn vreugd en bedwelming en in een toestand van geestverrukking (waarvan hij nog niet geheel bekomen was), zonder te weten wat hij zei. (Lk. 9, 33).

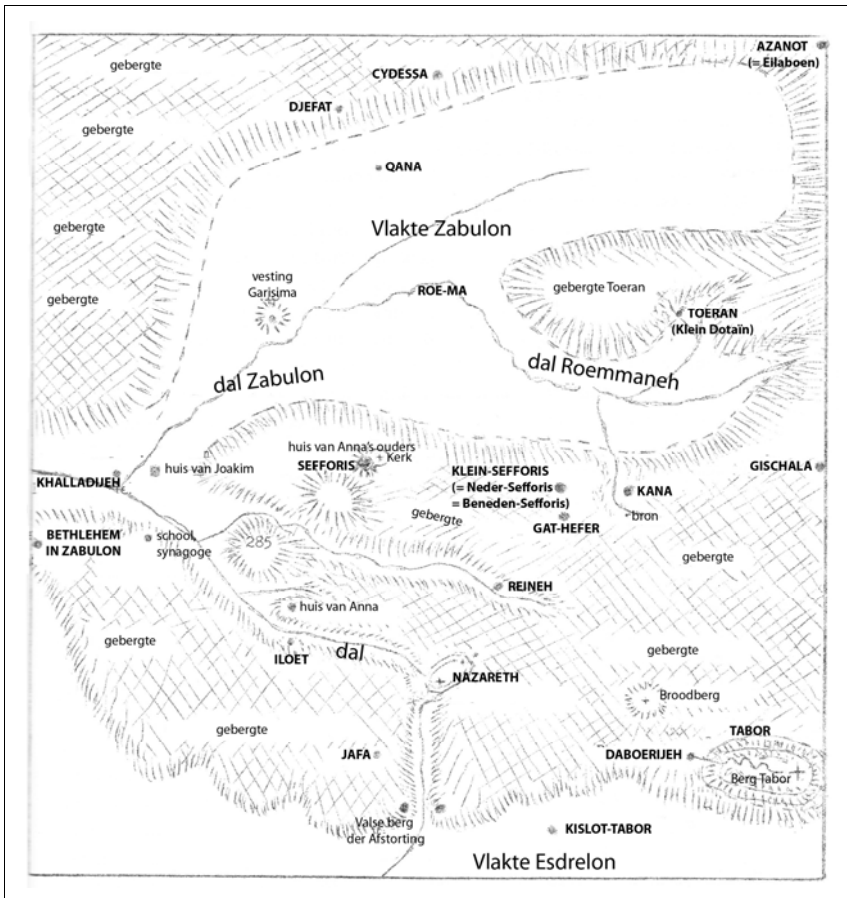
Nu geschiedde het, toen zij hun normaal bewustzijn herkregen hadden, dat ik **een witte lichtwolk**, zoals een dauw die ‘s morgens over de weiden hangt, **over hen zag komen**.

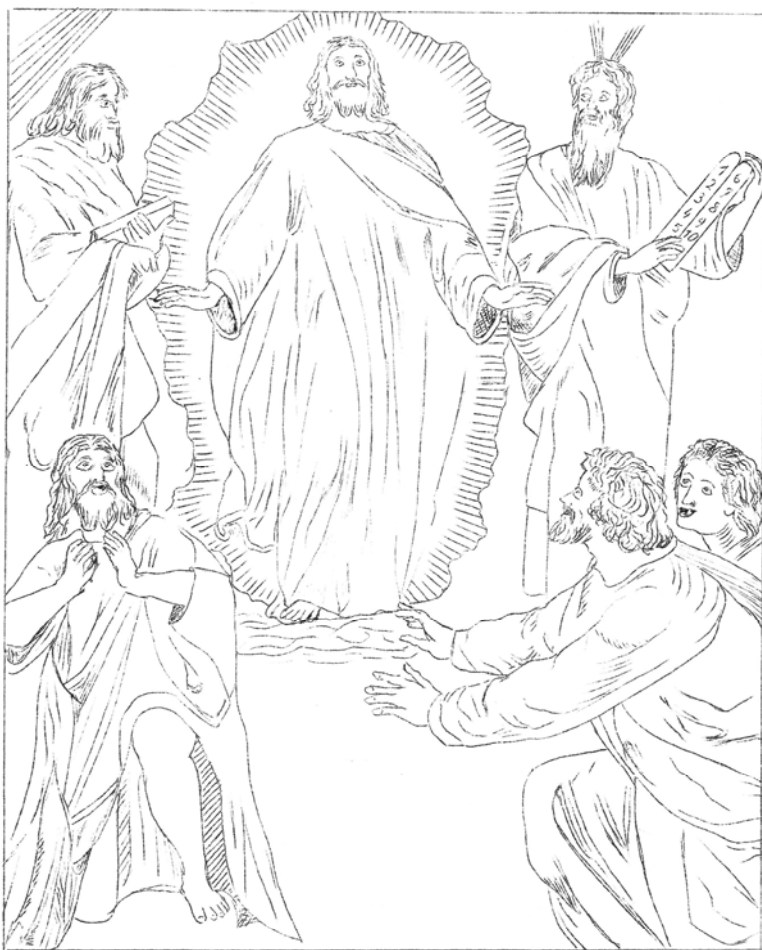
Ik zag de hemel boven Jezus open en het beeld van de allerheiligste Drievuldigheid, zoals ik het in menig geval zie; ik zag nl. God de Vader op een troon in de gedaante van een hoogpriesterlijk ouderling met aan zijn voeten allerlei (hiërarchisch) geschikte scharen van engelen en gestalten.

Een stroom van licht stortte zich over Jezus uit en een stem kwam als een zoete, zacht-suizende wind, over de apostelen

die riep: *“Dit is mijn geliefde Zoon, in Wie Ik mijn behagen vind; luistert naar Hem!”*

Nu werden de apostelen met een eerbiedige vrees en een gevoel van schrik en ontzag bevangen en zij wierpen zich op hun aangezicht ten gronde neer, en eerst nu drong het weer tot hen door, dat zij een grote (goddelijke) heerlijkheid gezien hadden; zij waren **vol ontzag voor Jezus, voor Wie zij de hemelse Vader getuigenis hadden horen geven.**

Gedaanteverandering op de berg Tabor. – Voorstelling in de kunst.

Jezus nam Petrus, Jakobus en Joannes, zijn broer, mee op een hoge berg.

Hij werd voor hun ogen van gedaante veranderd; zijn aangezicht schitterde als de zon, en zijn klederen werden wit als sneeuw.

En zie! Mozes en Elias verschenen hun en spraken met Hem!

Toen nam Petrus het woord en zei: "Heer, het is ons goed hier te zijn ..."

En zie, daar overschaduwde hen een lichtwolk en uit deze wolk sprak een stem:
"Deze is mijn geliefde Zoon, in Wie Ik mijn welbehagen heb.
LUISTERT NAAR HEM !!" (Matt. 17, 1-5).

Jezus trad nu nader tot hen, raakte hen aan en sprak: "Staat op en weest niet bevreesd." Toen stonden de apostelen van de grond op en zagen alleen nog Jezus in zijn gewone toestand (cfr. Mt. 17, 8).

Het was 3 uur in de morgen geworden, en men zag (van op de hoge berg) het naderende daglicht zich wit aan de hemel aankondigen, en de vochtige dauwwolken zweefden over het gewest onder hen (gewoon verschijnsel in bergstreken). Maar zij bleven nog lang onder de indruk, nadenkend en ernstig.

Jezus zei hun nu dat Hij hun de Zoon des Mensen in zijn heerlijkheid had laten zien, om hen in het geloof te versterken, opdat zij niet zouden wankelen en onstandvastig zijn, wanneer zij Hem - hetgeen voor de zonden van de wereld moest geschieden - in de handen der misdadigers overgeleverd zouden zien; opdat zij geen aanstoot aan Hem zouden nemen in zijn vernedering en verguizing, waarvan zij later getuigen zouden zijn, en opdat zij dan de zwakken op hun beurt in het geloof zouden bevestigen (cfr. Lk. 22, 32).

Hij maakte ook weer gewag van het geloof van Petrus, die reeds vroeger door een goddelijke ingestorte kennis in het mysterie van zijn Godheid mocht doordringen en die ook de rots was, waarop Hij zijn Kerk wilde bouwen.

Daarna baden zij nog gezamenlijk en daalden dan met de dageraad langs de noordwesthelling van het berggevaarte af. *In het afdalen onderrichtte Jezus hen nog over vele bijzonderheden van het visioen, en Hij verbood hun, aan wie dan ook, iets over dit gezicht bekend te maken, zolang de Zoon des Mensen niet van de*

doden was verreezen (Mt. 17, 9). Zij prentten dit verbod goed in hun geest en geheugen en waren met ontzag en vrees vervuld en voortaan veel eerbiediger dan vroeger jegens Jezus; en zij dachten, sedert de stem: **“Luistert naar Hem!”** met spijt terug aan hun vroegere twijfels en ongelooft.

Nadat evenwel, met de terugkeer van het daglicht onder het afdalen van de berg, ook zij tot hun gewone gevoelens en gedachten teruggekeerd waren, deelden zij elkander hun verwondering en benieuwdheid mee naar de betekenis van deze uitspraak: *“zolang de Zoon des Mensen niet van de doden verreezen is.”* (Mk. 9, 9); zij waagden het nochtans niet Jezus nu daarover uitleg te vragen.

Jezus geneest een maanzieke jongeling (Mt. 17, 14-17; Mk. 9, 13-26; Lk. 9, 37-43).

1199.

9 april = 23 Nisan. –

Nog had Jezus de voet van de berg niet bereikt, of daar trokken Hem reeds mensen met verscheidene zieken tegemoet, en *Hij genas en troostte ze*. Maar die mensen schrokken, toen zij Hem zagen, want Hij zag er ongewoon, bovennatuurlijk, goddelijk en stralend uit.

Een kleine streek dieper⁶³¹ waren vele mensen verzameld, waaronder enige schriftgeleerden en ook de leerlingen die Hij gisteren in de gewesten rondom de berg had uitgezonden. Het was die schaar, welke van het feest huiswaarts trekkend, met de leerlingen tezamen was gekomen en zich met dezen hierheen

---

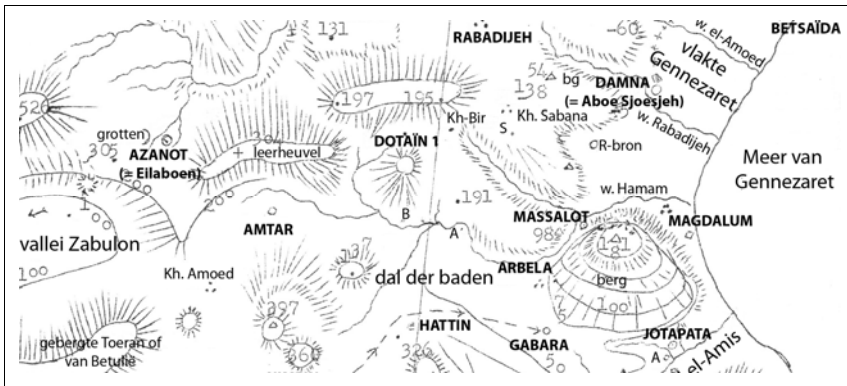
⁶³¹ Een kleine streek dieper. – Even vroeger naderde Jezus reeds tot de voet van de berg. Dus zal ‘een streek dieper’ Hem aan de voet van de berg gebracht hebben en zo wordt door K. de traditie in het gelijk gesteld, die de genezing van de maanzieke jongeling lokaliseert te Daboerijeh.

begeven had, om Jezus' terugkeer af te wachten. Jezus zag hen in een wisselgesprek met de leerlingen.

Toen deze groep Jezus nu ontwaarde, liepen zij allen Hem tegemoet, groetten Hem en stonden ontsteld over zijn wonderbaar voorkomen, want Hij bewaarde nog een naglans van zijn verheerlijking. De leerlingen vermoedden ook aan het uitzicht van de 3 apostelen, die ernstiger en vreesachtiger dan gewoonlijk Jezus volgden, dat iets wonderbaars aan Hem had plaats gehad.

Jezus vroeg hun waarover zij twistten, en nu trad een burger uit de stad Amtar vooruit.

Amtar is de stad die in het Galilees gebergte ligt en waar, gelijk ik reeds zegde, de geschiedenis van de rijke brasser en de arme Lazarus zich heeft voorgedaan.

De man viel voor Jezus op de knieën en smeekte Hem zijn enige zoon te willen helpen: de jongen was ziek, maanzuchtig en bezeten van een stomme duivel, die hem nu in het vuur, dan weer in het water wierp, en hem zodanig wrong, slingerde en sleurde, dat hij hevig schreeuwde en geweldig leed. Verder zei hij dat hij hem al in Amtar tot zijn leerlingen had gebracht, toen deze daar waren, maar dat zij hem niet hadden kunnen genezen; en hierover

was het dat de leerlingen thans met hem (de vader) en met de schriftgeleerden twistten.

1200.

Hierop zei Jezus: "O gij ongelovig en verkeerd geslacht! hoelang zal Ik nog bij u zijn? Hoelang zal Ik u nog moeten verdragen?" Hij beval de vader zijn jongen tot Hem te brengen. De man trad nu onder de menigte en haalde de knaap die hij op de reis, gelijk een schaap, dwars om de nek had gedragen, en hij bracht hem bij de hand tot Jezus; het kon een jongen van 9 of 10 jaren zijn. Zodra hij Jezus zag, begon hij zich verschrikkelijk te verwringen, en de geest wierp hem gruwelijk te gronde neer. Hij slingerde en kromde zich, nam zichzelf bij de keel, wentelde zich rond en het schuim kwam hem op de lippen.

Nu beval Jezus hem zich rustig te houden en hij lag stil. Nu vroeg Jezus aan de vader hoelang de jongen deze kwaal reeds had en de vader antwoordde: "Van kindsbeen af. Ach! indien Gij nu toch iets vermoogt, zo help ons! erbarm U over ons!"

Jezus wederveroer: "Indien gij kunt geloven, voor hem die gelooft, is alles mogelijk!"

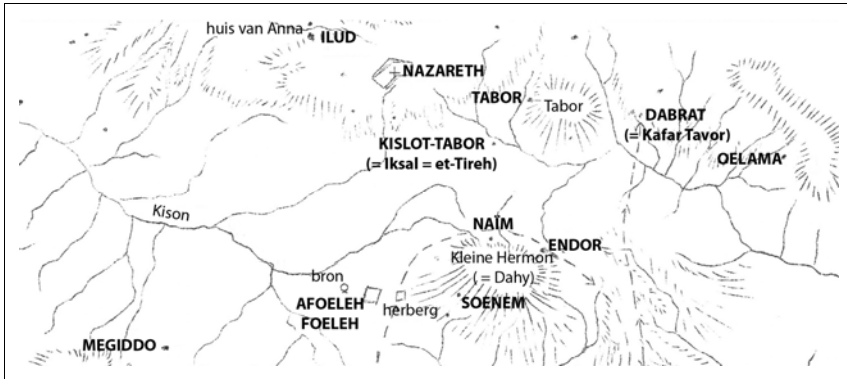
En de vader riep wenend uit: "Ik geloof, Heer, help mijn ongelooft!"

Op deze luide woorden van de vader drong het volk nu, dat te voren uit schrik op een zekere afstand was gebleven, nader, en Jezus hief de hand dreigend naar de jongen op en zei tot de onreine geest: "Gij, dove en onreine geest! Ik beveel u, vaar uit hem en keer nooit meer in hem terug!"

Toen schreeuwde de geest afgrijselijk uit de knaap, verwrong hem hevig en voer uit hem. Maar de jongen lag bleek en onbeweeglijk als dood en vele omstaanders riepen uit, toen men hem te vergeefs

tot het bewustzijn poogde terug te brengen: "Hij is dood, ja, hij is dood!"

Maar Jezus nam hem bij de hand en de jongen was fris en gezond. Jezus gaf hem aan zijn vader met een vermaning terug; deze dankte Hem met tranen en lofzangen en alle aanwezigen prezen de macht en heerlijkheid van God.

Dit alles geschiedde een kwartier ten oosten van die kleine stad aan de Tabor, waar Jezus het vorige jaar (op 22 november of 3 Kislew) de melaatse kasteelheer genezen had. Deze had Jezus door zijn oppassend knaapje laten roepen (fasc. 20, nr. 882)⁶³².

Jezus hield zich hier niet langer op dan tot 9 uur in de morgen. Hij bracht geen bezoek aan de stad, nam nergens zijn intrek en reisde, *na eerst nog enige zieken genezen te hebben*, met de leerlingen voorbij Kana door het dal der baden van Betulië naar het stadje Dotaïn (Dotaïn 1; 6 km ten noordwesten van Magdalum), waarbij Maria Magdalena bekeerd geworden was (fasc. 21, nr. 989) en dat 3 uren van Kafarnaüm ligt; zij reisden

⁶³² **Et-Tireh (= ± Iksal = ± Kislot-Tabor).** – Dit stadje lokaliseerden wij reeds een half uur ten noorden van Iksal of Kislot-Tabor, dus 4 km ten westen van de plaats waar Jezus de maanzieke jongeling genezen heeft, een half uur ten oosten van Nazareth, ter plaats waar men nu op gedetailleerde kaarten het plaatsje et-Tireh vindt.

meestal op kleiner wegen en vermeden de hoofdbanen, om de toeloop van het volk, dat in groepen van Jeruzalem terugkeerde, te voorkomen; zij gingen in verscheidene scharen, en Jezus nu eens alleen, dan beurtelings met deze of gene groep.

De apostelen vragen om uitleg (Mt. 17, 10-13; Mk. 9, 9-12).

Op deze weg naderden de apostelen, die getuige van de gedaanteverandering geweest waren, tot Jezus en ondervroegen Hem over deze woorden van deze nacht: *“Zolang de Zoon des mensen niet van de doden zal verreezen zijn.”*

Zij hadden er tot nog toe voortdurend over gepiekerd, nagedacht en gedispersteerd, en zij zeiden Hem: *“De schriftgeleerden beweren dat Elias nog eerst, vóór de verrijzenis, moet komen.”*

Jezus antwoordde hun: “De mening dat Elias eerst zal komen en alles weer zal herstellen, is juist, maar Ik zeg u: Elias is reeds gekomen, maar zij hebben hem niet erkend en hem behandeld naar hun boze wil, gelijk het over hem geschreven staat. Evenzo zal ook de Zoon des mensen van hen te lijden hebben.”
En Hij deed hierover nog veel andere uitspraken, waaraan zij bemerkten dat Hij van Joannes de Doper sprak⁶³³.

---

⁶³³ Het evangelie van de gedaanteverandering wordt ingeleid

- door Matteüs en Markus met: “Zes dagen later” en
- door Lukas met: “ongeveer acht dagen NA DEZE WOORDEN, geschiedde het dat Jezus de apostelen Petrus, Jakobus en Joannes meenam en de berg beklom ...”

Uit het verhaal van onze zienster blijkt dat de vermelding van deze 6 of 8 dagen niet te tellen is vanaf Petrus' belijdenis bij Cesarea, zoals men algemeen meent, maar van **Jezus' leer over de zelfverloochening en het lijden, meer bepaald van Jezus' grote lering in de tempel op Pasen.**

Jezus weigert zich in te laten met tijdelijke zaken (Lukas, 12, 13-14).

1201.

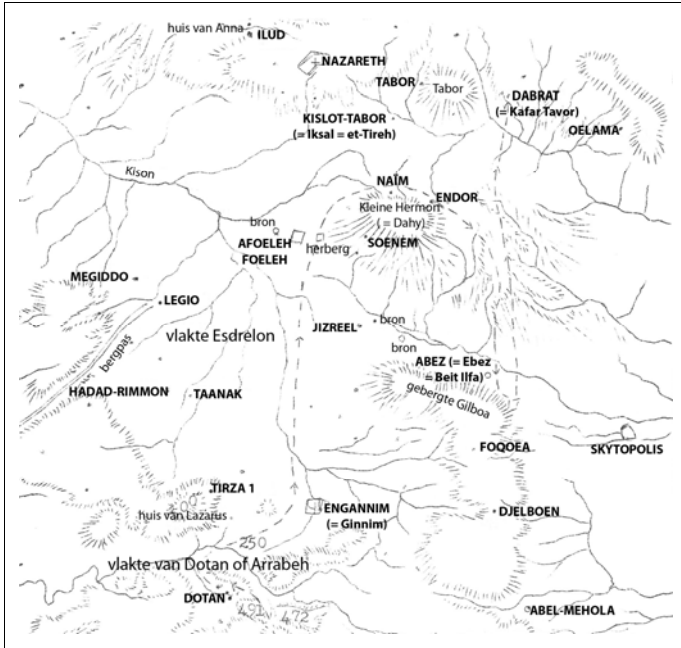
Dezer dagen verduurde de zienster allerlei ziekten, de ene na de andere, die zij voor andere personen op zich had genomen. Dit maakte haar de mededeling van haar gezichten zeer moeilijk. In haar grote smarten vergat zij ook vele bijzonderheden, en zo vulde zij nog een week later het voorgaande aan met wat volgt.

Op de weg van de Tabor naar Dotain is een man uit de omstreken van Aser-Mikmetat tot Jezus gekomen en heeft Hem verzocht uitspraak te doen over de verdeling van hun erfgoed tussen hem en zijn broer.

Dit feest viel op 2 april, dus juist 6 dagen vóór de gedaanteverandering, want tussen de twee gebeurtenissen is Jezus nog het paasfeest te Jeruzalem gaan vieren.

Overigens wordt ook in de Evangelien Jezus' gedaanteverandering voorafgegaan door **uitspraken van Jezus over de zelfverloochening, waartoe allen verplicht zijn, die Hem willen volgen.**

Hierop las Brentano haar de onderrichtingen van Jezus voor, die in het Sint-Lukas-evangelie bij deze geschiedenis aansluiten en zij sprak: “Ik herinner het mij! Dit alles heeft Jezus op deze reis en in de loop van de volgende dagen geleerd.” (Lk. 12, 15-59).

12. Want de heilige Geest zal u op het eigen ogenblik leren, wat gij zeggen moet.

De rijke dwaas

13. Iemand uit de schare zeide tot Hem: Meester, zeg tot mijn broeder, dat hij de erfenis met mij dele.

14. Hij echter zeide tot hem: Mens, wie heeft Mij tot rechter of scheidsman over u aangesteld?

15. Hij zeide tot hen: Ziet toe, dat gij u wacht voor alle hebzucht, want ook als iemand overvloed heeft, behoort zijn leven niet tot zijn bezit.

16. En Hij sprak tot hen een gelijkenis en zeide: Het land van een rijk man had veel opgebracht.

17. En hij overlegde bij zichzelf en zeide: Wat moet ik doen, want ik heb geen ruimte om mijn vruchten te bergen.

18. En hij zeide: Dit zal ik doen: ik zal mijn schuren afbreken en grotere bouwen en ik zal daarin al het koren en al mijn goederen bergen.

19. En ik zal tot mijn ziel zeggen: Ziel, gij hebt vele goederen liggen, opgetast voor vele jaren, houd rust, eet, drink en wees vrolijk.

20. Maar God zeide tot hem: Gij dwaas, in deze eigen nacht wordt uw ziel van u afgeëist en wat gij gereedgemaakt hebt, voor wie zal het zijn?

21. Zó vergaat het hem, die voor zichzelf schatten verzamelt en niet rijk is in God.

Bezorgdheid

22. En Hij zeide tot zijn discipelen: Daarom zeg Ik u: Weest niet bezorgd over uw leven, wat gij zult eten of over uw lichaam, waarmede gij u zult kleden.
23. Want het leven is meer dan het voedsel en het lichaam meer dan de kleding.
24. Let op de raven, zij zaaien niet en zij maaien niet, zij hebben geen voorraadkamer of schuur, en toch voedt God ze. Hoe ver gaat gij de vogelen te boven!
25. Wie van u kan door bezorgd te zijn een el aan zijn lengte toevoegen?
26. Indien gij dan zelfs het geringste niet kunt, wat zult gij u bezorgd maken om het overige?
27. Let op de leliën, hoe zij spinnen noch weven, en Ik zeg u, dat zelfs Salomo in al zijn heerlijkheid niet bekleed was als een van deze.
28. Indien nu God het gras op het veld, dat er heden is en morgen in de oven geworpen wordt, zó bekleedt, hoeveel te meer u, kleingelovigen?
29. En gij, zoekt niet wat gij eten of drinken zult en weest niet verontrust,
30. want naar al deze dingen gaat het zoeken van de volken der wereld uit. Doch uw Vader weet, dat gij deze dingen behoeft.
31. Maar zoekt zijn Koninkrijk, en die dingen zullen u bovendien geschonken worden.
32. Wees niet bevreesd, gij klein kuddeke! Want het heeft uw Vader behaagd u het Koninkrijk te geven.
33. Verkoopt uw bezittingen om aalmoezen te geven. Maakt u beurzen, die niet oud worden, een schat, die nooit opraakt, in de hemelen, waar geen dief bij komt en geen mot ze schaadt.
34. Want waar uw schat is, daar zal ook uw hart zijn.

Waakzaamheid

35. Laten uw lendenen omgord zijn en uw lampen brandende.
36. En gij, weest gelijk aan mensen, die op hun heer wachten, wanneer hij van de bruiloft wederkeert, om hem, als hij komt en klopt, terstond te kunnen opendoen.
37. Zalig die slaven, die de heer bij zijn komst wakende zal aantreffen. Voorwaar, Ik zeg u, hij zal zich omgorden en hen aan tafel nodigen, en bij hen komen om hen te bedienen.
38. En wanneer hij in de tweede of in de derde nachtwake komt en hen zó aantreft, zalig zijn zij.
39. Maar weet dit: Als de heer des huizes geweten had, op welk uur de dief zou komen, hij zou in zijn huis niet hebben laten inbreken.
40. Weest ook gij bereid, want op een uur, dat gij het niet verwacht, komt de Zoon des mensen.
41. En Petrus zeide: Heer, zegt Gij met het oog op ons deze gelijkenis, of ook met het oog op allen?
42. En de Here zeide: Wie is dan de trouwe, de verstandige rentmeester, die de heer over zijn bedienenden zal stellen om hun op tijd hun deel te geven?
43. Zalig die slaaf, die zijn heer bij zijn komst zó bezig zal vinden.
44. Waarlijk, Ik zeg u, dat hij hem over al zijn bezit zal stellen.
45. Maar als die slaaf in zijn hart zou zeggen: Mijn heer blijft lang uit, en hij zou beginnen de slaven en slavinnen te slaan, en te eten, en te drinken en dronken te zijn,
46. dan zal de heer van die slaaf komen op een dag, dat hij het niet verwacht en op een uur, dat hij niet weet, en hij zal hem folteren en hem in het lot der trouwelozen doen delen.
47. Die slaaf nu, die de wil van zijn heer kende en geen toebereidselen getroffen heeft, of niet gedaan heeft naar de wil van zijn heer, zal vele slagen ontvangen.
48. Wie echter die wil niet heeft gekend en dingen heeft gedaan, die slagen verdienen, zal er weinige ontvangen. Van een ieder, wie veel gegeven is, zal veel geëist worden, en aan wie veel is toevertrouwd, van hem zal des te meer worden gevraagd.

Tekenen der tijden

49. Vuur ben Ik komen werpen op de aarde en wat is mijn wil, als het reeds ontstoken is?

50. Ik moet gedoopt worden met een doop, en hoe beklemmt het Mij, totdat het volbracht is.
51. Meent gij, dat Ik gekomen ben om vrede op aarde te brengen? Neen, zeg Ik u, veeleer verdeeldheid.
52. Want van nu aan zullen vijf in één huis verdeeld zijn, drie tegen twee en twee tegen drie. Zij zullen verdeeld zijn,
53. vader tegen zoon en zoon tegen vader, moeder tegen dochter en dochter tegen moeder, schoonmoeder tegen haar schoondochter en schoondochter tegen schoonmoeder.
54. Hij zeide ook tot de scharen: Wanneer gij een wolk ziet opkomen in het westen, zegt gij dadelijk: Er komt regen, en het gebeurt.
55. En wanneer gij de zuidenwind ziet waaien, zegt gij: Er zal hitte komen, en het gebeurt.
56. Huichelaars, het aanzien van aarde en hemel weet gij te onderkennen, waarom onderkent gij deze tijd niet?
57. En waarom ook oordeelt gij niet uit uzelf wat recht is?
58. Want, als gij met uw tegenpartij naar de overheid gaat, geef u dan onderweg moeite om van hem af te komen; anders zal hij u voor de rechter sleuren en de rechter zal u de gerechtsdienaar overgeven en de gerechtsdienaar zal u in de gevangenis werpen.
59. Ik zeg u, gij zult daar voorzeker niet uitkomen, vóórdat gij ook de laatste duit betaald hebt.

Uit: NBG-vertaling 1951

* * *

Reden van de onmacht der apostelen.

Enige leerlingen waren naar Dotain vooruitgegaan om de herberg te bestellen. Nadat Jezus in die herberg aangekomen was en zij zich de voeten gewassen en een verversing genomen hadden, gingen zijn leerlingen met Hem ter zijde, want hier waren ook vele terugkerende Farizeeën, schriftgeleerden en andere reizigers.

Ter zijde vroegen de leerlingen Hem: “Waarom hebben wij die stomme duivel niet kunnen uitdrijven?”

Jezus antwoordde: “Om uw ongelooft, want indien gij een waar geloof hadt, slechts zo groot als een mosterdzaadje, gij zoudt tot die berg daar kunnen zeggen: “Hef je weg van hier naar daar”, en hij zou zich verplaatsen, en niets zou u onmogelijk zijn. Maar DIT soort duivelen kan men slechts door het gebed en het vasten uitdrijven.”

Verder deelde Hij hun nog menige voorwaarde mee, die men vervullen moest om de weerstand van de duivel te breken.

Hij beklemtoonde hoe het geloof de handeling bezielt, levendig en krachtig maakt, maar ook hoe het geloof zelf door vasten en gebed versterkt wordt, aangezien men zichzelf daardoor onttrekt aan de macht van de vijand, die men uit anderen wil verdrijven.

Hij sprak ook nog lang over de verschillende soorten van bezetenen en van de verschillende wijzen om ze te bevrijden.

Samenkomst van Jezus met Maria te Dotain.

Deze avond kwamen hier van Jeruzalem (cfr. nr. 1023, einde) ook de H. Maagd en vier andere van de verwante vrouwen aan. Enige knechten van Lazarus vergezelden hen met ezels, die met een

grote hoeveelheid voorraad voor de Gemeente beladen waren. De oudste vrouwen hadden beurtelings op die ezels gereden. Na Jezus' afreis uit Jeruzalem vernomen te hebben, waren ook zij de volgende dag van daar vertrokken, maar onderweg hadden zij even gedraald.

Jezus had eerst een kort gesprek met hen en ging hierop tot een maaltijd bij de Farizeeën, die Hem ter tafel uitgenodigd hadden.

Twist om het plukken van kooraren.

Deze Farizeeën hadden op de gehele weg nagegaan wat Jezus overal gedaan en gezegd had en daar zijn leerlingen op de laatste sabbat (op 5 april) bij Atarot (waarschijnlijk onder de sabbatwandeling, maar het is niet vermeld; zie nr. 1185, 5 april) kooraren afgetrokken en gegeten hadden, maakten zij Jezus daar een verwijt van. Enige bespieders hadden dit aan de Farizeeën overgebracht.

Ook nog veel andere dingen legden zij Jezus te laste, b.v. het nalaten der handenwassing en menige andere reiniging en onderhouding; hiertoe moesten zij zich als leerlingen van een rabbi, zoals alle leerlingen van rabbijnen, gehouden achten.

Jezus geraakte hierop in een hevige twist met hen en verweet hun onder meer andere dingen ook datgene wat in het Evangelie bij dit voorval staat.

Hier plaatst Brentano een nota die wel onnodig schijnt.

Om K. niet in strijd te brengen met de Evangeliën veronderstelt hij dat hier niet het geval van Matt. 12, 1-8, van Mk. 2, 23-38 en Lk. 6, 1-5 bedoeld is, daar zij dit plukken vertellen vóór de genezing van de man met de verdorde hand.

Dit arenplukken van Mt. 12, 1-8 had plaats, meent hij, tijdens een vroegere oogst en hier bij K. hebben wij te doen met een ander geval: de Farizeeën herhalen hun beschuldiging en Jezus weerlegt ze

met hetzelfde antwoord, zoals Hij gewoon was. Dit volgens Brentano.

Wij echter zijn van mening dat hier bij K. hetzelfde geval bedoeld is als bij Mt. 12, 1-8. Immers de evangelisten volgen niet altijd de strikt chronologische orde; zij plaatsen het arenplukken, zoals gezegd, vóór de genezing van de man met de verdorde hand.

Welnu deze genezing had volgens K. plaats op 31 januari of 14 Sebat (fasc. 22, nr. 1077). Welnu in januari kan het arenplukken niet gebeurd zijn, want in de winter is er geen oogst, wel echter reeds in april, waarin men reeds vroegrijp koren aantreft. In de tempel werden zelfs de graan-eerstelingen geofferd.

Van Dotain naar Kafarnaüm. – Afwijzing van de jongeling van Jericho.

1202.

10 april. –

Jesus leerde deze morgen nog in Dotain en omstreken en ontving ook verscheidene terugkerende leerlingen.

‘s Namiddags ging Hij, de rechte weg volgend, naar Kafarnaüm, waar de teruggekeerde paaspelgrims luisterrijk ontvangen en begroet werden⁶³⁴.

---

⁶³⁴ Paaspelgrims feestelijk onthaald. – Dit gebruik terugkerende pelgrims plechtig in te halen is nog behouden bij de Mohammedanen: “Op de dag van hun terugkeer staan de thuisgebleven mannen bijeen op de asbelt van het dorp, de vrouwen staan op de daken heel de dag te turen of hun verwanten nog niet in aantocht zijn om dan bij behouden thuiskomst feest te vieren, want niet zelden komen bedevaarders van Mekka onderweg om van hitte, vermoeienis of, anders.” (‘t H.L. 1^e jg. 71).

Een vrouw uit Mostaganem, Algerië vertelde: “De terugkerende Mekkagangers worden bij hun aankomst feestelijk onthaald; zij zijn acht dagen het voorwerp van allerlei attenties en voorkomenheid van de kant hunner co-religionairs; bovendien hebben zij recht op de titel van ‘hadj’, een

Bij de Farizeeën was een maaltijd, waarop Jezus uitgenodigd was, en op het ogenblik dat zij ter tafel wilden gaan, kwam de leerling Manahem van Korea tot Jezus met een geleerde jongeling van Jericho⁶³⁵, die Jezus vroeger eenmaal had afgewezen en die Hem nu nogmaals bad om toch te worden aangenomen. Hij had zich tot Manahem gewend, omdat hij hem kende. Deze jongeling bezat vele goederen in Samaria en *Jezus had hem vroeger gezegd dat hij er zich eerst van ontmaken moest.*

Nu kwam hij terug: hij had alles met zijn verwanten beschikt en gedeeld, maar toch een niet onaardig eigendom in zekerheid gesteld, om in zijn onderhoud zelf te voorzien, want hij was zeer bezorgd voor zijn bestaan. *Daarom nam Jezus hem niet aan;* zeer ontdaan ging de jongeling vandaan.

Dit terge de Farizeeën in hoge mate; zij namen het op voor de jongeling – zij waren hem genegen – en betichtten Jezus dat Hij steeds het woord ‘liefde’, ‘naasteliefde’ op de lippen had en zelf totaal liefdeloos was; dat Hij van de ondraaglijke lasten van de Farizeeën sprak, en zelf ondraaglijke lasten oplegde, dat deze aspirant Hem te geleerd was en slechts onwetenden konden worden aangenomen; dat Hij het noodzakelijke niet veroorloofde, maar toestond wat door heilige gebruiken en tradities verboden was. Ook kwamen zij opnieuw voor de dag met het schenden van

---

soort adeltitel, en dragen rond hun hoofd een geel touwtje, waartegen de voorbijgangers met ontzag opzien.”

Mgr. Janssens zag hoe de sjeick van St Jean d’Acre of Akko in processie met groene vlaggen en muziek als een levende relikwie met de grootste eerbied rondgedragen werd. (Au pays du M. 340, 409).

⁶³⁵ Het is dezelfde jongeling die reeds in fasc. 13, nr. 435 Jezus in Samaria te voet viel. Hier wordt hij genoemd ‘de geleerde jongeling van Jericho’, wellicht omdat hij met Manahem uit het gewest van Jericho was meegekomen.

Meest noemt K. hem de jongeling uit Samaria, maar daar er nog andere soortgelijke aspiranten voor het Rijk van Jezus waren, kan er wel ergens een verwarring ingeslopen zijn.

de sabbat, het plukken van koornaren op die heiligdag, het verzuim van handenwassing, enz.

Jezus verwierp hun bagatellen als naar gewoonte en beschaamde hen.

De cijnspenning (Matteüs, 17, 24-27).

11 april. –

Reeds gisteren zag ik Farizeeën rondgaan, die een belasting voor de tempel inzamelden. Jezus was heden morgen met de apostelen in het huis van Petrus bij het Meer. De belastinginners vroegen aan Petrus vóór diens huis of zijn Meester de 2 drachmen niet betaalde⁶³⁶.

Petrus antwoordde van wel, en nauwelijks was hij in het huis gekomen, of *Jezus zei hem: “Wat dunkt u, Simon: van wie eisen de koningen der aarde tol of cijns, van hun kinderen of van vreemden?”*

En Petrus meende: “Van de vreemden.”

En Jezus wedervoer: “De kinderen zijn dus vrijgesteld. Maar opdat wij hun geen aanstoot geven, werp een angel in het Meer en in de bek van de eerst happende

---

⁶³⁶ Met één stater wordt betaald voor Jezus en Petrus. – Deze geniet hier bijgevolg een bijzondere voorrang boven de andere apostelen. Een halve stater is een didrachma of dubbele drachma waard, d.i. 3,85 fr. in goudwaarde, de bijdrage welke iedere Israëliet van 20 jaar en er boven voor de tempel moest betalen.

Deze ophaling troffen wij reeds aan op 13 maart verleden jaar te Nazareth, fasc. 13, nr. 431, echter op 22 maart te Jeruzalem.

In fasc. 23, nr. 1133 is op 3 maart een inzameling vermeld.

K. wist echter niet zeker of het de tempelbelasting was of een Poerimfeestgeschenk.

*vis die gij zult optrekken, zult gij een stater vinden.
Betaal daarmee voor Mij en voor u.”*

Petrus ging nu met een eenvoudig geloof naar zijn vissersplaats en liet één van de hengelen die daar opgesteld waren, neer en trok hem weldra op met een zeer grote vis eraan. Hij opende de muil van de vis en vond er een langwerpige rond, geelachtig stuk in, dat hij vervolgens voor zich en voor Jezus naar de inzamelaars bracht.

De vis was bovendien zo groot dat allen er zich ‘s middags nog aan konden verzadigen⁶³⁷.

---

⁶³⁷ Het visvangstgereedschap was drieërlei:

- de hengel,
- het werpnet en
- het sleepnet.

Alle drie zijn ze in de Evangeliën vermeld.

- De hengel bij Mt. 17, 27, dus in het geval dat ons hier bezig houdt. K. heeft dus goed gezien.
- Het werp- of rondnet in Mt. 4, 18;
- het sleepnet (sagena of zegen) bij Mt. 4, 21 en 13, 47 en bij de eerste en tweede wonderbare visvangst.

De opgehaalde vis noemt K. zeer groot.

Gewoonlijk neemt men aan dat hij behoorde tot de ‘chromis’-soort.

De voortplanting er van geschiedt zeer eigenaardig. Het wijfje legt in een kuiltje in het modder tussen het gras of riet zowat 200 eitjes.

Het mannetje komt daarna draaien rond het nest, zweeft over de eitjes heen en weer, en duikt en draait tot ze bevrucht zijn. Hierna opent hij zijn grote bek, loodst alle eitjes over zijn onderlip en bergt en drukt ze als een pruim tegen zijn kieuwen.

Na enige dagen komen de kleintjes wel uit het ei, maar niet uit vaders muil, die groot is boven alle proporties; ze houden zich nog weken binnenshuis als pitten tegen elkander gedrukt. Vaders muil zet zich van dag tot dag meer uit.

Ofschoon hij zijn bek bijna niet meer dicht krijgt, blijft vader Chromis maar voortzwemmen en ontmoet hij een prooi, dan weet hij die binnen te krijgen, zonder één van zijn kleintjes mee in te slikken.

Eindelijk wordt het de kleintjes daarbinnen te nauw.

Een cm lang geworden schieten ze, als projectielen uit een onderzeeër, naar

Wie is de grootste in het hemelrijk (Mt. 18, 1-5; Mk. 9; 32-36; Lk. 9, 46-48).

1203.

Daarna ondervroeg Jezus de leerlingen nopens datgene, waarover zij gisteren op de weg naar Dotaim (= Dotain) geredetwist hadden. Zij zwegen, want het was daarover, wie onder hen de grootste of eerste in het Hemelrijk zou wezen. Maar Hij zag hun gedachten, ging neerzitten en zei hun: "Wie de eerste wil zijn, die moet de laatste van allen zijn en aller dienaar." Hij onderrichtte hen over deze grondwaarheid, en zegde hun meteen ook de reden waarom Hij gisteren de jongeling niet aangenomen had.

's Namiddags ging Hij met de 12 en alle leerlingen naar Kafarnaüm, waar heden voor de van Jeruzalem teruggekeerde pelgrims een soort volksfeest was. De straten en huizen waren bont bebloemd en groen bekransd. De kinderen, de grijsaards, de vrouwen en scholen kwamen de terugkerenden tegemoet, die in groepen, gelijk een processie, door de straten togen en de huizen van hun vrienden en van de aanzienlijke burgers bezochten. De Farizeeën en vele anderen trokken heel vriendschappelijk en vertrouwelijk met Jezus en de leerlingen rond, maar vormden dan soms weer, zich van hen afscheidend, een aparte groep.

---

buiten: een hele school chromis begint haar speurtocht door het Meer Gennezaret. De kleintjes zijn vlug genoeg om hun vele vijanden te ontvluchten, tot ze vroeg of laat in het net van een visser terechtkomen.

Als het werkelijk deze vis is die Petrus ophaalde, is het verstaanbaar dat hij een geldstuk in zijn bek kon houden en toch naar het lokaas kon happen, zonder zijn schat te verliezen. De stater zat nl. in de grote mondholte als in een zak verborgen.

Vandaar dat één van de 8 'chromis'-soorten de naam gekregen heeft van 'Chromis-Simonis', d.i. 'van Petrus'. (Ontleend aan een H. Landnummer. Niet genoteerd welk.)

Jezus ging in de huizen van vele armen en vrienden; men bracht Hem de kinderen en *Hij zegende ze en gaf hun geschenken*. Maar op de markt, waar aan de ene zijde de oude synagoge staat, en aan de andere zijde de nieuwe, door Kornelius gebouwde, waren aan de ene kant hallen of zuilengangen vóór de huizen. Hier begroetten de schoolkinderen Jezus en naderden tot Hem vele moeders met hun kinderen. *Jezus had gedurende zijn rondgang op verscheidene plaatsen geleerd. Nu zegende Hij hier de kinderen en onderrichtte hen en liet aan de rijke, zowel als aan de arme kinderen een gelijk kleedje uitdelen*. De weldoeners en verzorgsters der Gemeente hadden die kleedjes verschaft en de vrouwen van Jeruzalem hadden ze meegebracht; zij kregen ook vruchten, schrijftafeltjes en andere geschenken.

1204.

Gedurende deze uitdeling onderrichtte Jezus nog de leerlingen en het volk, en daar de leerlingen Hem nogmaals vroegen wie de grootste in het Hemelrijk was, riep Jezus de welgestelde vrouw van een koopman tot zich; ze stond met haar vierjarig zoontje in de deur van haar huis op enige afstand. Zij liet haar sluier neer en naderde met haar zoontje.

Jezus nam het en de moeder trok zich terug. Hij omhelsde het knaapje en stelde het de leerlingen voor in hun midden – nog vele andere kinderen stonden er omheen – en Jezus sprak: “Wie niet wordt gelijk de kinderen, zal niet in het Hemelrijk komen. Wie een kind in mijn naam opneemt, neemt Mij op, ja, neemt ook Hem op die Mij gezonden heeft. En wie zich verootmoedigt gelijk dit kind, die zal de grootste in het Hemelrijk zijn.”

Toen Jezus van het opnemen in zijn Naam sprak, viel Joannes Hem in de rede; zij hadden zich immers verzet tegen iemand die

niet tot zijn leerlingen behoorde en toch duivelen in zijn naam had uitgedreven. *Jesus berispte hen hierover streng en leerde nog lang voort in die zin* (Lk. 9, 49-50).

Volgens het zeggen van de zienster was het *bij deze gelegenheid dat Petrus gevraagd heeft hoe dikwijls men vergeven moet, en dat Jezus ook de parabel verteld heeft van de koning die van zijn dienaren rekenschap vraagt*. Kortom, al wat in het 18^e hoofdstuk van Matteüs' Evangelie staat, beweert zij in deze omstandigheid gehoord te hebben.

Matteüs 18

De grootste in het Koninkrijk der hemelen – Verleiding

1. Op dat ogenblik kwamen de discipelen bij Jezus en vroegen: Wie is wel de grootste in het Koninkrijk der hemelen?
2. En Hij riep een kind tot Zich, plaatste dat in hun midden,
3. en zeide: Voorwaar, Ik zeg u, wanneer gij u niet bekeert en wordt als de kinderen, zult gij het Koninkrijk der hemelen voorzeker niet binnengaan.
4. Wie nu zichzelf gering zal achten als dit kind, die is de grootste in het Koninkrijk der hemelen.
5. En een ieder, die zulk een kind ontvangt in mijn naam, ontvangt Mij.
6. Maar een ieder, die één dezer kleinen, die in Mij geloven, tot zonde verleidt, het zou beter voor hem zijn, dat een molensteen om zijn hals was gehangen en hij verzwolgen was in de diepte der zee.
7. Wee de wereld om de verleidingen tot zonde. Want er moeten verleidingen komen, maar wee die mens, door wie de verleiding komt.
8. Indien uw hand of uw voet u tot zonde verleidt, houw hem af en werp hem weg. Het is beter voor u verminkt of kreupel ten leven in te gaan, dan met twee handen of twee voeten in het eeuwige vuur geworpen te worden.
9. En indien uw oog u tot zonde verleidt, ruk het uit en werp het van u. Het is beter voor u met één oog ten leven in te gaan, dan met twee ogen in het hellevuur geworpen te worden.
10. Ziet toe, dat gij niet één dezer kleinen veracht. Want Ik zeg u, dat hun engelen in de hemelen voortdurend het aangezicht zien van mijn Vader, die in de hemelen is.
11. [Want de Zoon des mensen is gekomen om het verlorene te behouden.]

Het verlorene schaap

12. Wat dunkt u? Indien een mens in het bezit is gekomen van honderd schapen en één ervan raakt verdwaald, zal hij dan niet de negenennegentig op de bergen laten en heengaan om het dwalende te zoeken?
13. En gebeurt het, dat hij het vindt, voorwaar, Ik zeg u, dat hij zich over dat ene meer verblijdt dan over de negenennegentig, die niet verdwaald waren.
14. Zó bestaat bij uw Vader, die in de hemelen is, de wil niet, dat één dezer kleinen verloren gaat.

Zonde van een broeder – Binden en ontbinden

15. Indien uw broeder zondigt, ga heen, bestraf hem onder vier ogen.

16. Indien hij naar u luistert, hebt gij uw broeder gewonnen. Indien hij niet luistert, neem dan nog een of twee met u mede, opdat op de verklaring van twee getuigen of van drie elke zaak vaststa.
17. Indien hij naar hen niet luistert, zeg het dan aan de gemeente. Indien hij naar de gemeente niet luistert, dan zij hij u als de heiden en de tollenaar.
18. Voorwaar, Ik zeg u, al wat gij op aarde bindt, zal gebonden zijn in de hemel, en al wat gij op aarde ontbindt, zal ontbonden zijn in de hemel.
19. Wederom, [voorwaar] Ik zeg u, dat, als twee van u op de aarde iets eenparig zullen begeren, het hun zal ten deel vallen van mijn Vader, die in de hemelen is.
20. Want waar twee of drie vergaderd zijn in mijn naam, daar ben Ik in hun midden.

Vergiffenis

21. Toen kwam Petrus bij Hem en zeide: Here, hoeveel maal zal mijn broeder tegen mij zondigen en moet ik hem vergeven?
22. Tot zevenmaal toe? Jezus zeide tot hem: Ik zeg u, niet tot zevenmaal toe, maar tot zeventig maal zevenmaal.
23. Daarom is het Koninkrijk der hemelen te vergelijken met een koning, die afrekening wilde houden met zijn slaven.
24. Toen hij begon te rekenen, werd een voor hem geleid, die tienduizend talenten schuldig was.
25. Omdat hij niet bij machte was te betalen, beval zijn heer hem te verkopen, met zijn vrouw en kinderen en al wat hij bezat, opdat er betaald kon worden.
26. De slaaf wierp zich neder als smekeling en zeide: Heb geduld met mij en ik zal u alles betalen.
27. De heer van die slaaf kreeg medelijden met hem en hij liet hem vrij en schold hem de schuld kwijt.
28. Toen die slaaf wegging, trof hij een zijner medeslaven aan, die hem honderd schellingen schuldig was, en hij greep hem bij de keel en zeide: Betaal wat gij schuldig zijt.
29. De medeslaaf nu wierp zich voor hem neder en bad hem dringend, zeggende: Heb geduld met mij en ik zal u betalen.
30. Doch hij wilde niet, maar ging heen en zette hem gevangen, totdat hij het verschuldigde zou betaald hebben.
31. Toen nu zijn medeslaven zagen, wat er gebeurd was, werden zij zeer verdrietig en gingen hun heer al wat er gebeurd was, mededelen.
32. Toen ontbood zijn heer hem en zeide tot hem: Slechte slaaf, al die schuld heb ik u kwijtgescholden, daar gij het mij dringend hadt gevraagd.
33. Hadt ook gij geen medelijden moeten hebben met uw medeslaaf, zoals ook ik medelijden had met u?
34. En zijn meester werd toornig en gaf hem in handen van de folteraars, totdat hij hem al het verschuldigde zou betaald hebben.
35. Alzo zal ook mijn hemelse Vader u doen, indien gij niet, een ieder zijn broeder, van harte vergeeft.

Uit: NBG-vertaling 1951

***

Na zijn onderricht over de waarde van de kinderen geëindigd te hebben, zegende Jezus het vierjarig knaapje, dat slechts een doek om zijn midden droeg, en behalve

dit, ongekleeft was; het was zeer lief; *Jezus omhelsde het, liet zich vruchten en een kleedje brengen en schonk die aan het kind. Nu wenkte Hij de moeder en gaf haar het knaapje terug. Meteen richtte Hij tot haar enige profetische woorden over de toekomst van het kind,* woorden die pas later begrepen zouden worden, want dit knaapje werd een leerling der apostelen onder de naam Ignatius; het is de heilige martelaar en bisschop Ignatius geworden.

Tweede zaligprijzing van de schoot die Jezus gedragen heeft.

1205.

Wat me buitengewoon ontroerde was een vrouw, die gedurende de hele tocht en alle onderrichtingen van Jezus zijn gezelschap gesluierd volgde; zij was voortdurend als buiten zichzelf van ontroering en vreugde en herhaalde dikwijls met samengevouwen handen bij zichzelf en toch halflied deze woorden:

“Zalig de schoot, die U gedragen heeft;
zalig de borsten die U gevoed hebben,
ja, zalig veel meer die Gods woord aanhoren en het bewaren.”

Zij zegde dit zo, dat de omringende vrouwen het konden horen en er door ontroerd en tot godsvrucht gestemd werden. Zij herhaalde die woorden onder overvloedige tranen en met een aandoenlijk gebaar van de handen, uit het diepste van haar hart, bij elke kleine poos in Jezus' lering, bij elke treffende uitspraak van zijn mond, onder de grote drang van haar ontroering, liefde en bewondering; zij ging met geheel haar wezen onbeschrijfelijk, kinderlijk, geestdriftig en meegesleept op in het leven, het bestaan en de liefdevolle onderrichtingen van de Heer.

Het was Lea, de vrouw van de slecht gestelde Farizeeër uit Cesarea-Filippi, de zuster van de overleden man van Enoë, de van bloedvloeijing genezen vrouw uit Cesarea-Filippi.

Zij had op 19 Kislew (8 december) dezelfde woorden “Zalig de schoot, enz.” hier onder een lering van Jezus reeds uitgeroepen en *Jezus had haar geantwoord: “Ja, veelmeer zalig zij, die Gods woord aanhoren en het bewaren!”*

En sedertdien had zij haar uitroep van toen, samen met het antwoord van Jezus, gedurig in de mond als een schietgebed van liefde en godsvrucht.

Zij was naar hier tot de H. Vrouwen gekomen en had veel van haar goed aan de Gemeente van Jezus geschonken. (zie fasc. 20, nr. 930).

Jezus onderwees op de voormelde manier zijn leerlingen en het volk op de markt tot het begin van de sabbat. Dan leerde Hij in de synagoge. Hier ging het in de lezing over de reiniging van de melaatsen (Lev. 14), en over de hongersnood in Samaria.

Leviticus 14

1. De HERE sprak tot Mozes:
2. Dit zal de wet voor de melaatse zijn ten dage van zijn reiniging: hij zal tot de priester gebracht worden,
3. en de priester zal uitgaan buiten de legerplaats; wanneer de priester hem beziet en het blijkt, dat de plaag der melaatsheid genezen is, van de melaatse is geweken,
4. dan zal de priester gebieden voor hem die gereinigd moet worden, twee levende, reine vogels te nemen, ook cederhout, scharlaken en hysop.
5. De priester zal gebieden de ene vogel te slachten boven een aarden pot met levend water.
6. De levende vogel echter zal hij nemen benevens het cederhout, het scharlaken en de hysop, en hij zal die met de levende vogel dopen in het bloed van de vogel die boven het levende water geslacht is.
7. En hij zal hem die van de melaatsheid gereinigd moet worden, zevenmaal besprenkelen en hem reinigen, en de levende vogel zal hij in het open veld laten wegvliegen.
8. En hij die gereinigd moet worden, zal zijn klederen wassen, al zijn haar afscheren en zich in water baden, en hij zal rein zijn: daarna zal hij in de legerplaats komen, maar zeven dagen buiten zijn tent blijven.
9. Op de zevende dag zal hij al zijn haar afscheren: zijn hoofd, zijn baard en zijn wenkbrauwen, al zijn haar zal hij afscheren, zijn klederen wassen en zijn lichaam in water baden; en hij zal rein zijn.
10. En op de achtste dag zal hij twee gawe schapen nemen, en één eenjarige gawe ool en drie tienden efa fijn meel als spijsoffer, aangemaakt met olie, en één log olie.
11. En de priester die de reiniging voltrekt, zal de man die gereinigd moet worden, met dit alles stellen voor het aangezicht des HEREN, bij de ingang van de tent der samenkomst.
12. De priester zal het ene schaap nemen en het tot een schuldoffer offeren met het log olie, en hij zal ze bewegen als beweegoffer voor het aangezicht des HEREN.

13. Hij zal het schaap slachten op de plaats, waar men het zondoffer en het brandoffer slacht, op de heilige plaats, want evenals het zondoffer komt ook het schuldoffer de priester toe; het is allerheiligst.
14. De priester zal een deel van het bloed van het schuldoffer nemen en dit strijken aan de rechter oorlel van hem die gereinigd moet worden, en aan zijn rechterduim en zijn rechter grote teen.
15. En de priester zal een deel van het log olie nemen en op zijn eigen linkerhand gieten;
16. de priester zal zijn rechtervinger dopen in de olie die in zijn linkerhand is, en van die olie met zijn vinger zevenmaal sprenkelen voor het aangezicht des HEREN.
17. Van de rest van de olie die in zijn hand is, zal de priester iets strijken aan de rechter oorlel van hem die gereinigd moet worden, en aan zijn rechterduim en zijn rechter grote teen, boven op het bloed van het schuldoffer.
18. En wat van de olie in zijn hand is overgebleven, zal de priester doen op het hoofd van hem die gereinigd moet worden; zo zal de priester over hem verzoening doen voor het aangezicht des HEREN.
19. En de priester zal het zondoffer bereiden en verzoening doen over hem die gereinigd moet worden van zijn onreinheid, en daarna zal hij het brandoffer slachten.
20. De priester zal het brandoffer en het spijsoffer op het altaar offeren. En de priester zal verzoening over hem doen, en hij zal rein zijn.
21. Maar indien hij arm is en zijn vermogen niet toereikend is, dan zal hij nemen één schaap als schuldoffer, tot een beweegoffer, om verzoening over hem te doen, met één tiende efa fijn meel, aangemaakt met olie, tot een spijsoffer, en een log olie.
22. Ook twee tortelduiven of twee jonge duiven, naar dat zijn vermogen toereikend is, en de ene zal zondoffer en de andere brandoffer zijn.
23. Hij zal ze tot zijn reiniging op de achtste dag tot de priester brengen, bij de ingang van de tent der samenkomst voor het aangezicht des HEREN.
24. De priester zal het schaap voor het schuldoffer nemen en het log olie, en de priester zal ze bewegen als beweegoffer voor het aangezicht des HEREN.
25. Hij zal het schaap voor het schuldoffer slachten en de priester zal van het bloed van het schuldoffer nemen en dat strijken aan de rechter oorlel van hem die gereinigd moet worden, en aan zijn rechterduim en zijn rechter grote teen.
26. En een deel van de olie zal de priester in zijn eigen linkerhand gieten,
27. en de priester zal met zijn rechtervinger van de olie die in zijn linkerhand is, zevenmaal sprenkelen voor het aangezicht des HEREN.
28. En de priester zal iets van de olie die in zijn hand is, strijken aan de rechter oorlel van hem die gereinigd moet worden, en aan zijn rechterduim en zijn rechter grote teen, boven op de plaats van het bloed van het schuldoffer.
29. En wat van de olie in zijn hand is overgebleven, zal de priester doen op het hoofd van hem die gereinigd moet worden, om over hem verzoening te doen voor het aangezicht des HEREN.
30. En hij zal één van de tortelduiven of van de jonge duiven, hetgeen waartoe zijn vermogen toereikend is, bereiden,
31. hetgeen waartoe zijn vermogen toereikend is: de ene als zondoffer en de andere als brandoffer, benevens het spijsoffer; en de priester zal verzoening doen over hem, die gereinigd moet worden, voor het aangezicht des HEREN.
32. Dit is de wet aangaande hem die de plaag der melaatsheid heeft, wiens vermogen niet toereikend is voor zijn reiniging.
33. En de HERE sprak tot Mozes en Aäron:
34. Wanneer gij komt in het land Kanaän, dat Ik u ten bezit geef, en Ik de plaag der melaatsheid doe ontstaan in een huis in het land dat gij bezit,
35. dan zal hij, van wie dat huis is, het de priester komen meedelen en zeggen: bij mij aan huis vertoont zich iets als de plaag.

36. Dan zal de priester gebieden het huis te ontruimen, voordat de priester komt om de plaag te bezien, opdat niet alles wat in het huis is, onrein zij; daarna zal de priester komen om het huis te bezien.
37. En hij zal de plaag bezien; wanneer dan blijkt, dat de plaag op de wanden van het huis zit als groenachtige of roodachtige kuiltjes, die dieper schijnen te zitten dan de wand,
38. dan zal de priester uit het huis gaan, naar de ingang van het huis en het huis zeven dagen sluiten.
39. Op de zevende dag zal de priester terugkomen; wanneer hij het dan beziet en het blijkt, dat de plaag zich op de wanden van het huis heeft uitgebreid,
40. dan zal de priester gebieden, de stenen waarop de plaag zit, eruit te halen en ze buiten de stad op een onreine plaats te werpen.
41. Het huis zal hij van binnen rondom laten afschrappen, en men zal het leem dat men afgeschraapt heeft, buiten de stad op een onreine plaats storten.
42. En men zal andere stenen nemen en die in de plaats van de vorige aanbrengen; men zal ook ander leem nemen en het huis bepleisteren.
43. Maar indien de plaag opnieuw in het huis uitbreekt, nadat men de stenen uitgebrouwen en het huis afgeschraapt heeft en nadat het bepleisterd is,
44. en de priester komt en beziet het en het blijkt, dat de plaag zich in het huis heeft uitgebreid, dan is het een kwaadaardige melaatsheid in het huis: het is onrein.
45. Dan zal men het huis omverhalen, zijn stenen en zijn houtwerk en al het leem van het huis, en men zal het buiten de stad brengen op een onreine plaats.
46. En hij die in het huis komt gedurende al de dagen dat men het afgesloten heeft, zal onrein zijn tot de avond.
47. En hij die zich te slapen legt in dat huis, zal zijn klederen wassen; ook hij die in dat huis eet, zal zijn klederen wassen.
48. Maar wanneer de priester komt en het beziet en het blijkt, dat de plaag zich niet heeft uitgebreid in het huis, nadat het huis bepleisterd was, dan zal de priester het huis rein verklaren, omdat de plaag genezen is.
49. Dan zal hij, om het huis te ontzondigen, twee vogels, cederhout, scharlaken en hysop nemen.
50. Hij zal de ene vogel slachten boven een aarden pot met levend water.
51. Het cederhout, de hysop, het scharlaken en de levende vogel zal hij nemen en ze dopen in het bloed van de geslachte vogel en het levende water, en zevenmaal dat huis besprenkelen.
52. Zo zal hij het huis ontzondigen met het bloed van de vogel, het levende water, de levende vogel, het cederhout, de hysop en het scharlaken.
53. En de levende vogel zal hij buiten de stad in het open veld laten wegvliegen; zo zal hij verzoening doen over dat huis, en het zal rein zijn.
54. Dit is de wet op allerlei plaag van melaatsheid, op haaruitslag,
55. melaatsheid van kleeid en huis,
56. zwelling, uitslag en lichte plek –
57. om aan te wijzen, wanneer iets onrein of wanneer iets rein is; dit is de wet op de melaatsheid.

Uit: NBG-vertaling 1951

***

Deze echter werd, volgens de voorzegging van Elias, onverwacht en schielijk afgewend. Ook over menig ander onderwerp leerde Hij nog in de synagoge (II Kon. 6 en 7).

2 Koningen 6

De drijvende bijl

1. Eens zeiden de profeten tot Elisa: Zie toch, de plaats, hier voor u, waar wij wonen, is voor ons te bekrompen.
2. Laten wij toch naar de Jordaan gaan en ieder een balk daarvandaan halen en laten wij er voor ons een verblijfplaats inrichten om er te wonen. En hij zeide: Gaat.
3. Toen zeide een: Wees zo goed en ga met uw knechten mee. Hij zeide: Ik ga mee.
4. En hij ging met hen mee. Als zij bij de Jordaan gekomen waren, velden zij bomen.
5. En, terwijl een van hen een stam velde, viel het ijzer in het water; en hij slaakte een kreet en riep: Ach, mijn heer, het was geleend!
6. Maar de man Gods zeide: Waar is het gevallen? En toen hij hem de plaats gewezen had, sneed hij een stuk hout af, wierp het daarheen en deed het ijzer bovendrijven.
7. En hij zeide: Neem het op. Hij strekte zijn hand uit en greep het.

Elisa's optreden in de oorlog tegen Aram

8. De koning van Aram was in oorlog met Israël. Hij beraadslaagde met zijn dienaren: Op die en die plaats zal mijn legerkamp zijn.
9. Maar de man Gods zond aan de koning van Israël de boodschap: Neem u in acht niet langs die plaats te trekken, want de Arameeërs zijn daarheen afgedaald.
10. De koning van Israël zond dan mannen naar de plaats die de man Gods hem genoemd en waarvoor hij hem gewaarschuwd had, zodat hij zich daar in acht kon nemen, en dat niet slechts een- of tweemaal.
11. En het hart van de koning van Aram werd hierover verontrust; hij ontbood zijn dienaren en zeide tot hen: Kunt gij mij niet meedelen, wie van de onzen op de hand van de koning van Israël is?
12. Doch een van zijn dienaren zeide: Neen, mijn heer de koning, maar Elisa, de profeet in Israël, deelt aan de koning van Israël de woorden mee, die gij in uw slaapkamer spreekt.
13. Toen zeide hij: Gaat en ziet, waar hij is; dan zal ik hem laten gevangennemen. Nadat hem gemeld was; Zie, hij is te Dotan,
14. zond hij daarheen paarden en wagens, een sterk leger; zij kwamen des nachts en omsingelden de stad.
15. Toen de dienaar van de man Gods des morgens vroeg opstond en naar buiten trad, zie, een leger omringde de stad, zowel paarden als wagens. En zijn knecht zeide tot hem: Ach, mijn heer! wat moeten wij doen?
16. Maar hij zeide: Vrees niet, want zij, die bij ons zijn, zijn talrijker dan zij, die bij hen zijn.
17. Toen bad Elisa: HERE, open toch zijn ogen, opdat hij zie. En de HERE opende de ogen van de knecht en hij zag en zie, de berg was vol vurige paarden en wagens rondom Elisa.
18. Toen de vijanden nu tot hem afdaalden, bad Elisa tot de HERE: Sla dit volk toch met blindheid. En Hij sloeg hen met blindheid naar het woord van Elisa.
19. Daarop zeide Elisa tot hen: Dit is niet de weg en dit is niet de stad; volgt mij, dan zal ik u brengen naar de man die gij zoekt. En hij bracht hen naar Samaria.
20. Zodra zij nu in Samaria gekomen waren, bad Elisa: HERE, open hun de ogen, opdat zij zien. En de HERE opende hun ogen, en zij zagen, en zie, zij waren midden in Samaria.
21. Toen vroeg de koning van Israël, zodra hij hen zag, aan Elisa: Zal ik hen neerslaan? zal ik hen neerslaan, mijn vader?
22. Maar hij antwoordde: Gij moogt hen niet neerslaan. Slaat gij soms hen neer, die gij gevangengenomen hebt met uw zwaard en boog? Zet hun brood en water voor, opdat zij eten en drinken en heengaan naar hun heer.
23. Daarop bereidde hij hun een grote maaltijd; en toen zij hadden gegeten en gedronken, liet hij hen vertrekken en zij gingen heen naar hun heer. Sindsdien kwamen de benden van Aram niet meer in het land van Israël.

Elisa tijdens het beleg van Samaria

24. Daarna verzamelde Benhadad, de koning van Aram, zijn gehele leger, trok op en sloeg het beleg voor Samaria.
25. En er ontstond een zware honger in Samaria; want zij belegerden het zo lang, dat een ezelskop tachtig zilverstukken kostte en een vierde maat duivemest vijf zilverstukken.
26. Toen de koning eens over de muur voorbijging, riep een vrouw tot hem om hulp: Help toch, mijn heer de koning!
27. Maar hij zeide: Indien de HERE u niet helpt, vanwaar moet ik u dan hulp halen? Van de dorsvloer of van de perskuip?
28. Verder vroeg de koning haar: Wat hebt gij? Zij antwoordde: Deze vrouw heeft tot mij gezegd: geef uw zoon, dat wij hem vandaag eten; dan zullen wij mijn zoon morgen eten.
29. Wij hebben dus mijn zoon gekookt en hem opgegeten. Maar toen ik de volgende dag tot haar zeide: Geef nu uw zoon, dat wij hem eten, had zij haar zoon verborgen.
30. Zodra nu de koning de woorden van de vrouw hoorde, scheurde hij zijn klederen; en – terwijl hij op de muur voorbijging, zag het volk, dat hij zowaar daaronder een rouwgewaad op het blote lichaam droeg.
31. En hij zeide: Zo moge God mij doen, ja nog erger, indien het hoofd van Elisa, de zoon van Safat, heden op hem blijft staan. –
32. Elisa nu zat in zijn huis en de oudsten zaten bij hem. – En hij zond een man voor zich uit. Voordat die bode bij (Elisa) was gekomen, had deze tot de oudsten gezegd: Hebt gij wel gezien, dat deze moordenaarszoon iemand gezonden heeft om mij te onthoofden? Ziet, zodra de bode komt, moet gij de deur sluiten en hem bij de deur terugdringen. Is niet het geluid van de voetstappen van zijn heer achter hem?
33. Terwijl hij nog met hen sprak, zie, daar kwam de bode op hem af. En (de koning) zeide: Zie, welk een onheil, door de HERE gezonden! Wat zou ik nog op de HERE hopen?

***

2 Koningen 7

1. Toen zeide Elisa: Hoort het woord des HEREN. Zo zegt de HERE: Morgen omtrent deze tijd zal een maat fijn meel een sikkkel kosten, en twee maten gerst een sikkkel, bij de poort van Samaria.
2. Daarop antwoordde de hoofdman op wiens arm de koning leunde, de man Gods: Ook al zou de HERE sluizen in de hemel maken, zou dit dan kunnen geschieden? Maar hij zeide: Zie, gij zult het met eigen ogen aanschouwen, doch daarvan niet eten.
3. Er waren vier melaatse mannen buiten voor de poort; zij zeiden tot elkander: Waarom blijven wij hier, totdat wij sterven?
4. Indien wij zeggen: Wij zullen de stad binnengaan – in de stad is hongersnood, zodat wij daar zullen sterven; en indien wij hier blijven, dan zullen wij ook sterven. Welaan dan, laten wij overlopen naar de legerplaats der Arameeërs. Indien zij ons in leven laten, zullen wij leven; en indien zij ons doden, zullen wij sterven.
5. In de avondschemering stonden zij op om naar de legerplaats der Arameeërs te gaan. Maar toen zij bij de buitenrand van de legerplaats der Arameeërs kwamen, zie, daar was niemand.
6. Want de HERE had het leger der Arameeërs een geluid doen horen van wagens en paarden, het geluid van een grote legermacht, zodat zij tot elkander zeiden: Zie, de koning van Israëel heeft tegen ons de koningen der Hethieten en van Misraim gehoord om ons te overvallen.
7. Daarom waren zij opgesprongen en in de avondschemering gevlucht en hadden hun tenten achtergelaten, ook hun paarden, hun ezels, de hele legerplaats zoals die was; zij waren gevlucht om hun leven te redden.
8. Toen deze melaatsen aan de buitenrand van de legerplaats gekomen waren, gingen zij een tent binnen, aten en dronken, namen zilver, goud en klederen eruit weg, en gingen heen en verborgen het. Daarna gingen zij weer een andere tent binnen, namen er (allerlei) uit weg, gingen heen en verborgen het.

9. Toen zeiden zij tot elkander: Wij doen niet goed; deze dag is een dag van blijde boodschap, en wij houden ons stil. Indien wij wachten tot het morgenlicht, dan zal ons straf treffen. Welaan dan, laten wij heengaan en het in het koninklijk paleis melden.
10. Daarop kwamen zij en riepen de poortwacht van de stad aan en meldden hun: Wij kwamen bij de legerplaats der Arameeërs, en zie, daar was niemand, zelfs geen menselijk geluid; maar de paarden waren vastgebonden en de ezels vastgebonden; en de tenten stonden er als tevoren.
11. De poortwachters riepen en meldden het binnen in het koninklijk paleis.
12. De koning stond in de nacht op en zeide tot zijn dienaren: Ik wil u vertellen wat de Arameeërs ons gedaan hebben. Zij weten, dat wij honger lijden; nu zijn zij uit de legerplaats weggetrokken om zich in het veld te verbergen, denkende: Wanneer zij de stad uitgaan, zullen wij hen levend grijpen en de stad binnenkomen.
13. Toen antwoordde een van zijn dienaren en zeide: Laat men toch vijf van de hier nog overgebleven paarden nemen; hetzij het hun gaat als de gehele menigte van Israël, die hier nog over is, hetzij het hun gaat als de gehele menigte van Israël, die omgekomen is, laten wij ze maar uitzenden en zien.
14. Daarop namen zij twee wagens met paarden, en de koning zond die het leger der Arameeërs achterna met de opdracht: Gaat en ziet.
15. Deze gingen hun achterna tot aan de Jordaan, en zie, de gehele weg lag vol klederen en wapens, die de Arameeërs bij hun angstige vlucht hadden weggeworpen. De boden kwamen terug en meldden het de koning;
16. toen ging het volk naar buiten en zij plunderden de legerplaats der Arameeërs. En een maat fijn meel kostte een sikkkel en twee maten gerst een sikkkel, volgens het woord des HEREN.
17. En de koning had de hoofdman op wiens arm hij leunde, aangesteld over de poort, maar het volk vertrad hem in de poort, zodat hij stierf, zoals de man Gods gesproken had, juist toen de koning tot hem gekomen was.
18. Aldus is het geschied, zoals de man Gods tot de koning gesproken had: Twee maten gerst zullen morgen om deze tijd een sikkkel kosten en een maat fijn meel een sikkkel, bij de poort van Samaria.
19. En de hoofdman had toen de man Gods geantwoord: Ook al zou de HERE sluizen in de hemel maken, zou dan zo iets kunnen geschieden? Maar hij had gezegd: Zie, gij zult het met eigen ogen aanschouwen, doch daarvan niet eten.
20. Aldus is hem geschied: het volk vertrad hem in de poort, zodat hij stierf.

Uit: NBG-vertaling 1951

***

Jezus dient in eigen persoon de leerlingen.

1206.

12 april; Sabbat. –

Ik heb Jezus met de apostelen en enige leerlingen 's namiddags in Betsaida gezien. Zeer vele leerlingen zijn teruggekeerd, hetzij van hun zending, hetzij van hun geboorteplaats die zij bezocht hadden; zij kwamen deels per boot van de overzijde van het Meer uit Dekapolis en van Gergesa; zij waren zeer afgemat, hulp- en rustbehoevend; zij werden op de oever zeer liefdevol ontvangen en omarmd en men bewees hun op alle manieren diensten; zij werden in Andreas' huis gebracht; men waste hun de voeten, bereidde hun baden, gaf hun andere klederen en richtte ook een maaltijd voor hen aan.

Daar nu gedurende de maaltijd Jezus zelf als tafeldienaar behulpzaam de hand aan het werk legde, verzette zich Petrus: "Waarom Gij toch dienen, Heer! Laat ONS dit doen!"

Maar Jezus antwoordde: "Ik ben gezonden om te dienen, wat voor dezen gedaan wordt, is een dienst aan mijn Vader bewezen." En Hij kwam terug op de leer van de verootmoediging: wie namelijk de geringste is en alle anderen dient, zal de grootste zijn, maar hij die wel dient en zich tot de hulp van de naaste buigt, doch niet uit liefde, niet om de behoeftige broeder te helpen, maar om tegen die prijs de eerste te worden, is een veinzer en ogendienaar; hij heeft zijn loon reeds weg, want hij dient zichzelf en niet zijn broeder (cfr. Mt. 20, 26-28).

Hier waren nu wel 70 leerlingen bij elkaar, en buiten deze zijn er nog vele in en om Jeruzalem.

Leer over menswording en verlossing.

1207.

Jezus hield heden voor de apostelen ook een zeer diepzinnige en wonderbare toespraak⁶³⁸, die ik volledig gehoord heb en waarin Hij duidelijk uitsprak dat Hij niet van een man voortkwam, maar uit de H. Geest.

En hierbij maakte Hij met grote verering gewag van zijn moeder. Hij noemde haar het reinste, heiligste, het boven alle andere vrouwen uitverkoren vat, waarnaar de harten van alle vromen, de tongen van alle profeten eeuwen lang gezocht en voor wier komst zij vurig gebeden hadden.

Hij legde hun het getuigenis uit, dat zijn hemelse Vader van Hem bij zijn doop gegeven had, maar vermeldde het getuigenis op de Tabor niet.

Hij sprak van de gelukkige en heilige tijd sedert zijn komst op de wereld, waardoor de band, de verwantschap der mensen met God door Hem weer hersteld was.

In dit verband sprak Hij op een zeer diepzinnige wijze over de val van de mensen en hun afscheiding van de hemelse Vader, beschreef de macht van de boze geesten en van satan over hen, en hoe door zijn geboorte uit de reine, lang verwachte Maagd, het Rijk en de kracht van God onder de mensen als een

---

⁶³⁸ Deze paragraaf doet werkelijk verrassend aan. Men vindt er de grondgedachten in terug, die van groot belang zijn in de christelijke dogmatiek.

De woorden van Jezus over zijn Moeder kan men in verband brengen met zijn uitspraken over haar in fasc. 16, nr. 646, waarin de aandacht gevestigd wordt op de **noodzakelijkheid van de godsvrucht tot de Moeder van Jezus.**

levende werkelijkheid was teruggekeerd, hoe het hun leven weer vervulde en heiligde en hoe zij door Hem en in Hem allen weer tot kinderen Gods waren gemaakt en in de goddelijke familie opgenomen.

Hij zei dat de natuurlijke en bovennatuurlijke band, de brug tussen God en de mens door Hem hersteld was. Wie over de brug tot God wilde, moest met Hem en in Hem er over. Wie met God verenigd wilde zijn, moest het zijn door Hem en in Hem. Hij moest aan het aardse en zinnelijke vaarwel zeggen en ze aan deze wereld overlaten.

Verder zei Hij dat de macht, het recht, de heerschappij van de boze geesten over de wereld en over de mensen door Hem gebroken was, en dat alle ellenden, door de duivelse heerschappij over de mensen en de natuur gekomen, door de innige vereniging met Hem in het geloof en in de liefde, in zijn Naam konden overwonnen en vernietigd worden. Hierover sprak Hij zeer ernstig en plechtig.

Zij verstonden niet alles en waren zeer teleurgesteld, toen Jezus terugkwam op zijn lijden. De 3 die Hem op de Tabor in zijn glorie gezien hadden, waren sindsdien altijd zeer ernstig en nadenkend.

Dit alles geschiedde op en na de sabbat. Enige leerlingen herbergden in het genezingshuis (of leerhuis in de stad, dicht bij de poort) in Kafarnaüm; de andere in het huis van Petrus bij de stad. Allen werden van de gemeenschappelijke bestaansmiddelen, bijna gelijk in een klooster, onderhouden.

Openbaar Leven van Jezus

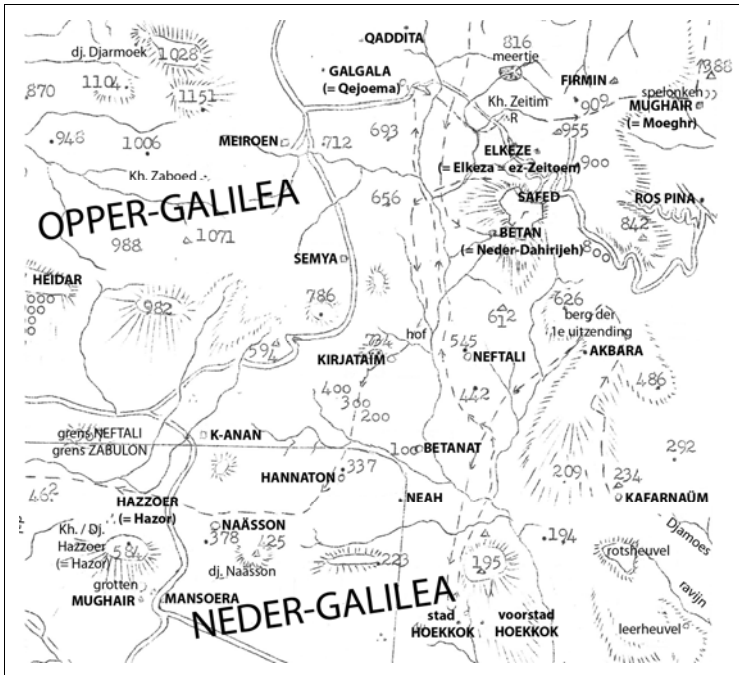
Hoofdstuk XVII – Rondreis in Galilea (van 13 tot 30 april)

Jezus onderricht landlieden en herders in de omstreken van Kafarnaüm.

1208.

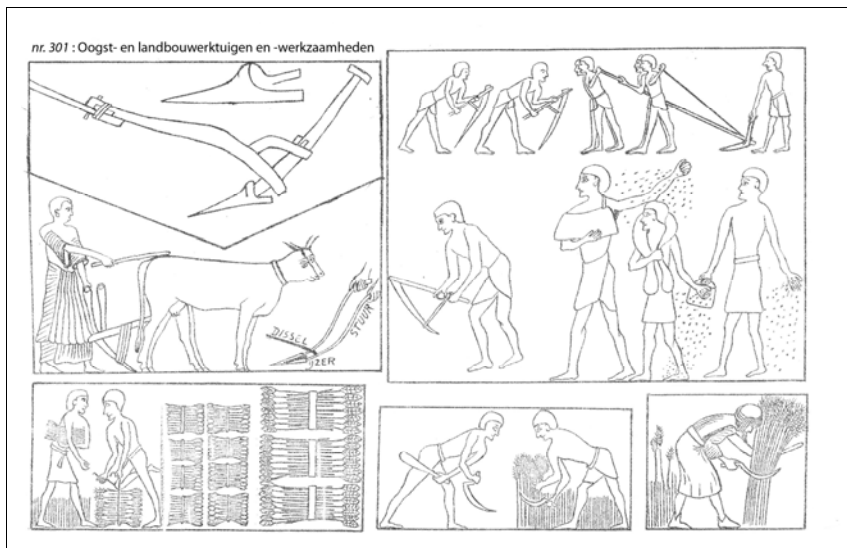
13 april = 17 Nisan. –

Ik herinner mij alleen dat Jezus heden, zondag, een paar uren noordwaarts van Kafarnaüm ging, naar de berg toe, waar Hij de apostelen de eerste maal had uitgezonden (de berg nl. 3 à 4 km ten zuidoosten van Safed, zie fasc. 21, nr. 953).

In dit gewest kwam Hij bij landbouwers die koren sneden, ging rond bij de herders en onderrichtte afwisselend nu eens de leerlingen, dan weer de arbeiders en herders. Overal verrichtte men oogstwerk.

Het koren was meer dan een man hoog; zij sneden het af op een zekere gepaste en praktische hoogte, ter lengte van een halve arm. De aren waren veel groter en dikker dan bij ons. Opdat het koren met de zware aren niet zou vallen, waren de velden omgeven en doorkruist door latwerk en zo in kleine stukken verdeeld. De graansnijders hadden een soort van sikkels, die meer aan de haak van een kromstaf dan aan onze sikkels geleken. Met de rechterhand sneden zij een greep halmen af, die zij met de linkerhand zo dicht tegen zich gevat hielden, dat ze, afgesneden, op hun arm vielen; deze bonden zij in kleine schoven; het was een zware arbeid die nochtans tamelijk vlug vorderde. Wat op de grond viel, behoorde toe aan de achter hen komende arme arenlezers (cfr. Deut. 24, 19-22; zie fasc. 11, nr. 301, voetnoot 96).

Jezus onderrichtte deze mensen in de scharftpozen. Hij leidde dan het gesprek in met vragen als hoeveel zij gezaaid hadden en hoeveel oogst? Aan wie de oogst toebehoorde? van welke aard de grond was en hoe zij hem bearbeidden? En aan die vragen knoopte Hij parabelen vast van het zaaïen (Mt. 13), van het onkruid, van het tarwegraantje (Joa. 12, 24), van het verwijderen, verwerpen en verbranden van het onkruid.

Hij zei ook tot de leerlingen dat zij op dezelfde manier, wat zij van Hem hoorden, aan het volk moesten voortleren. Hij nam de hier voorgehouden leer tot uitgangspunt van diepzinniger leer speciaal voor zijn apostelen, terwijl Hij de oogst voorstelde als het beeld van een geestelijke heilsorde, waarin zij de zaaïers en de maaiers waren; zij moesten thans het zaaïgraan verzamelen en als een schat bewaren, om daarmee in de toekomst rijke oogsten te kunnen opdoen, want niet lang meer zou Hij onder hen zijn.

Dit maakte de leerlingen onrustig en zij vroegen Hem of Hij ten minste nog tot Pinksteren bij hen kon blijven. "Wat zou er van u geworden," riep Jezus hierop uit, "indien Ik niet langer bij u bleef!"

Ook bij de herders knoopte Hij het gesprek op verschillende wijze aan, met vragen zoals deze: "Is dit uw eigen kudde? Behoren die schapen tot verscheidene kudden? Hoe hoedt gij die? Waarom lopen uw schapen verstrooid?" Hieruit nam Hij dan aanleiding tot parabels als die van het verloren schaap, van de goede Herder, enz.

Zij overnachtten in een herderstent en onderbraken de nachtrust voor het gebed en Jezus' onderricht.

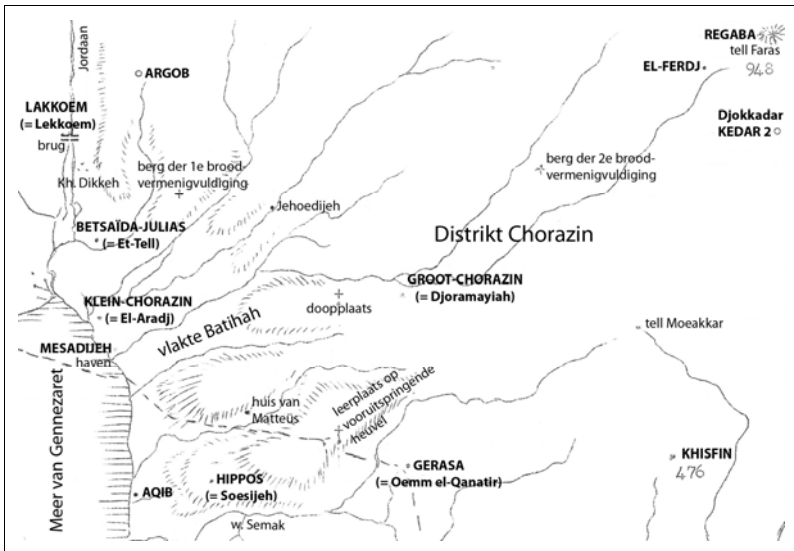
Jezus gaat naar Lekkoem.

1209.

14 april. –

Heden trok Jezus door een dal dat zich westwaarts wendt en hoger dan Kafarnaüm gelegen is. De berg van Safed lag Hem rechts (nl. zolang Jezus zich westwaarts richt).

Hij wandelde gelijk gisteren door dalen en eenzame gewesten, afwisselend de herders, de oogstarbeiders en zijn leerlingen onderrichtend. Hij overliep en besprak alle plichten van een goede herder en paste die op zichzelf toe, en zei dat Hij voor zijn schapen de dood tegemoet ging (Joa. 10, 15). Zo gaf Hij (door zijn woord en voorbeeld) aan zijn leerlingen richtlijnen voor de wijze, waarop zij op hun tochten met de verlaten, eenzame mensen spreken en het goede zaad in hun zielen uitwerpen moesten. Dit wandelen, dit vreedzaam en liefdevol onderricht in het stille landschap op de eenzame weg, was zielroerend en indrukwekkend.

In de namiddag keerden zij meer noordelijk terug in de richting van het oosten, uit welke richting zij hun tocht begonnen waren en kwamen in het stadje Lekkoem, een half uur van de Jordaan. In dit stadje waren de apostelen na hun eerste uitzending, het eerst gekomen (fasc. 21, nr. 955, voetnoot 480).

Jesus zelf was daar nog niet geweest. De inwoners daar waren reeds van Jeruzalem terug en dus waren er schriftgeleerden en Farizeeën in de stad. Ik hoorde dat enige inwoners aan leerlingen, die zij uit een vroeger bezoek kenden en door wie zij nu weer bezocht werden, de moordpartij op de Galileeërs in de tempel vertelden, maar tegen Jesus werd daarover nog met geen woord gerept. De leerlingen waren nu precies ook niet gewoon alle nieuwtjes aan Jesus te vertellen of aan te brengen.

Lering over het huwelijk.

1210.

15 april. –

Lekkoem is een kleine, maar nijverige stad (fasc. 21, nr. 955, voetnoot 480). Het ligt ongeveer een half uur van de Jordaan en een paar uren van zijn uitmonding in het Meer; de bevolking is er totaal joods. Alleen aan de uitkanten wonen enige arme heidenen in hutten, en wel van die, zoals er dikwijls van de karavanen achterblijven. Alle inwoners zijn zeer bedrijvig en werkzaam; zij geven zich meest over aan de boomwolteelt. Door een eerste ruwe bewerking bereiden zij die tot spinnen en weven en vervaardigen verder ook dekens en andere textielproducten. Alles, tot de kinderen toe, werkt daaraan.

Hier was het heden het verwelkomsfeest van de uit Jeruzalem teruggekeerde pelgrims, zoals onlangs te Kafarnaüm; de straten waren met groene slingerkransen en bloemen versierd.

De teruggekeerden bezochten de huizen van al hun vrienden en de scholen kwamen hun tegemoet. In vele huizen bezocht Jesus de

grijsaards en genas ook enige zieken. Op de markt hield Hij vóór de synagoge een zeer grote leerrede, eerst voor de verzamelde kinderen, die Hij ook liefkoosde en zegende, daarna voor de jongens en meisjes, die daar, ter gelegenheid van de algemene feestelijkheid, met hun onderwijzers en onderwijzeressen gekomen waren. Als nu deze naar huis gegaan waren, onderrichtte Hij beurtelings verzamelingen van mannen en vrouwen.

Hij had als onderwerp genomen het huwelijk en leerde er zeer schoon en diepzinnig over in allerhande gelijkenissen. Ik kan dit alles onmogelijk trouw herhalen, te meer daar ik erg ziek ben, maar ik zal trachten nog iets er van weer te geven.

Hij zei

- *dat de menselijke natuur met veel kwaad doordrenkt was;*
- *dat dit kwaad, verkeerde neigingen door het gebed en de zelfverloochening uitgeroeid konden worden;*
- *dat hij die zijn wilde, ongeregelde, boze lust involgde, ook boze lust zaaide;*
- *dat onze werken ons volgden en dat ze eenmaal de dader zullen beschuldigen (cfr. Apok. 14, 13);*
- *dat ons lichaam een evenbeeld van de Schepper is, maar dat satan dit beeld in ons wil schenden;*
- *dat het overtollige (op zinnelijk en seksueel gebied) zonden en ziekten voortbrengt, wanschapenheid en gruwel wordt.*

*Hij vermaande zijn gehuwde toehoorders tot kuisheid, matigheid en gebed. Inderdaad, **het zijn***

de onthouding, gebed, eerbaarheid en zelfbeheersing van de ouders, die de heilige mannen en profeten aan de wereld geschonken hebben.

Hij verklaarde dit alles met parabelen aan de landbouw ontleend, met de gelijkenissen van het zaaïen, van het verwijderen van onkruid en stenen uit de akker, van het vredig rusten van de akkers, van Gods zegen over een akker, die rechtvaardig verworven werd.

1211.

Ook leerde Hij hoofdzakelijk in uitvoerige uiteenzettingen over de wijnteelt, het wegsnijden van overtollige ranken, beeld van het uitroeien der onbeheerste hartstochten in onszelf, waaruit louter hout en bladeren, geen druiven voortkwamen, d.i. boze, onnuttige kinderen, die, in plaats dat zij zegen brachten, als onkruid de tarwe verstikten.

Hij sprak ook over ranken van een betere kwaliteit, over deugdzame families, verbeterde wijnbergen, veredelde, bekeerde geslachten.

Hij weidde uit over hun stamvader Abraham en diens heiligheid, over het verbond van de besnijdenis, en hoe al zijn nakomelingen door hun losbandigheid en veelvuldige vermenging met de heidenen nu weer verwilderd en ontaard waren.

Voorts sprak Hij over de heer van de wijnberg, die nu zijn Zoon zond, maar hoe het Dezen zou vergaan. (Mt. 21, 33-46).

Allen waren tot in de ziel bewogen en velen weenden. Hoewel de meesten Hem niet (in alles) verstonden, voelden velen zich toch innerlijk tot het goede opgewekt.

Deze lering hield Jezus hier hoofdzakelijk, omdat niemand hen ooit in die levensgeheimen ingewijd had en zij in het huwelijk zeer ongebonden en onbeheerst leefden. En dewijl (= aangezien, omdat) zij zich gedurende hun reis naar Jeruzalem en in de paastijd meest van hun vrouwen onthielden en deze onthouding nu ten einde liep, zo *vermaande Hij hen met sterke nadruk tot een wijs gebruik van het huwelijk in deugd en matigheid; en nog zei Hij hun dat de huwelijksdaad en de er aan verbonden vleeselijke lust voor heilige echtgenoten een herinnering moet zijn aan de val en verdierlijkte staat van de mensen; derhalve dient zij gesteld te worden in een geest van boetvaardigheid.* (Vergezeld te gaan van boetewerken en schaamtegevoel, met aanvaarding aller lasten die er uit kunnen voortvloeien).

De kracht van de goede mening.

1212.

Hij sprak in zijn lering ook over de werkelijke doelmatigheid en uitwerkselen van de goede wil in gebed en zelfverloochening en over de medewerking (van de mens met de genade).

Hij leerde hen, alles, wat zij zichzelf in spijs en drank, in comfort en onnodig bezit onttrokken, als aalmoes vol vertrouwen in Gods handen te geven, met het inzicht en verzoek dit aan de arme herders in de woestijn of aan andere armen ten goede te doen komen. Dan zou de hemelse Vader, als een getrouwe, alwijze huisbestuurder, hun gebed verhoren, indien zijzelf als getrouwe knechten datgene wat Hijzelf hun zo overvloedig gegeven had, aan de armen

*meedeelden, hetzij zij deze kenden, hetzij zij ze met liefde opzochten*⁶³⁹.

Zo dienden zij trouw met God mee te werken (en liefdewerken te verrichten in beantwoording aan zijn genade) en van zijn kant werkt God door zulke trouwe gelovige dienaren. (Zijn genade brengt in hen vruchten van eeuwig leven voort en door hen weet Hij ook anderen tot het goede te brengen).

Hij bracht hierbij een gelijkenis te pas van de palmbloom of een andere boom, die voedsel, groei en vruchtbaarheid meedeelt aan zijn soortgelijke van het andere geslacht, hoewel deze van hem verwijderd staat. Dit doet hij door een kracht der natuur, die als een soort liefde en verlangen is, zonder dat hij hem benadert of aanraakt. (De laatste zin is vrij vertaald, om verantwoord te kunnen worden).

Tegen de avond ging Jezus van Lekkoem over de Jordaan naar Betsaida-Julias.

---

⁶³⁹ God zou hun gebed verhoren. – Hier wordt werkelijk een troostelijke leer verkondigd. Soms kan de gedachte ontmoedigend werken: zoveel steun wordt verleend, b.v. aan de missies.

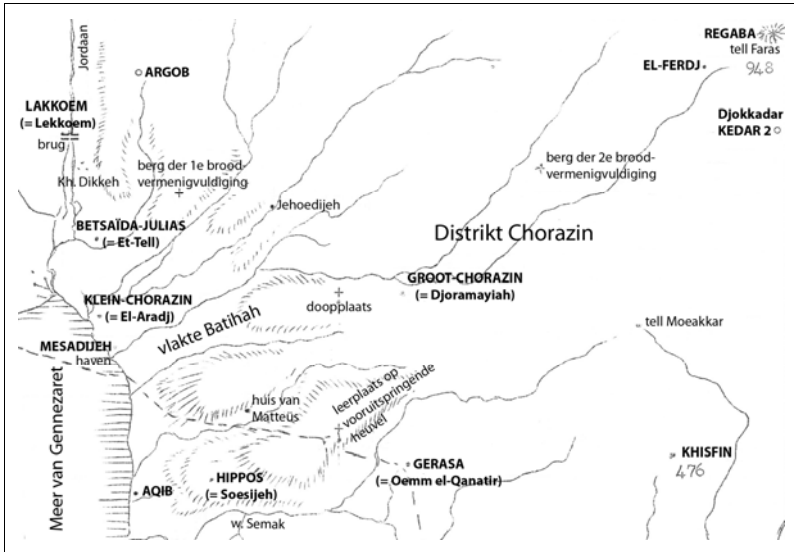
Als er dan werkelijk iets goeds tot stand gekomen is, wordt alles door vervolging of uitwijzing van de missionarissen weer teniet gedaan en verijdeld.

“Neen!” zegt Jezus, “de steun, de aalmoezen brengen onfeilbaar vruchten voort.”

Jezus te Betsaida-Julias.

16 april. –

Dezer dagen was de zienster nauwelijks in staat te spreken. Vandaar dat haar mededelingen in deze tijd zo karig zijn.

Jezus heeft in Julias gepredikt. Ook hier werd het feest van de terugkerende tempelbedevaarders gevierd. Ik zag Jezus met de leerlingen, enige Farizeeën en schriftgeleerden en andere voorname mannen buiten Julias gaan wandelen. *Ik zag hoe Hij hen onderrichtte.*

Hier vertelden zij Hem de dood van de Galileeërs in de tempel. Ik hoorde daarbij dat wel 100 burgers uit Jeruzalem en 150 oproerlingen van de partij van Judas de Gauloniet vermoord zijn, want deze hadden uit vrees vele mensen overreed om met hen mee te gaan naar de plaats waar zij hun offers moesten brengen. Deze mensen hadden dus de opstandelingen vergezeld, wier onrechtvaardig besluit om de cijns aan de keizer te weigeren, zij kenden, en zo waren zij ook met hen gedood geworden.

Het antwoord van Jezus aan deze berichtgevers staat in het Evangelie en Hij heeft hun bovendien de gelijkenis van de onvruchtbare vijgenboom verteld (Lk. 13, 1-9).

Lukas 13 Schuld en lijden

1. Terzelfder tijd kwamen enigen tot Hem met het bericht over de Galileeërs, wier bloed Pilatus met hun offers vermengd had.
2. En Hij antwoordde en zeide tot hen: Meent gij, dat deze Galileeërs groter zondaars waren dan alle andere Galileeërs, omdat zij dit lot hebben ondergaan?
3. Neen, zeg Ik u, maar als gij u niet bekeert, zult gij allen evenzo omkomen.
4. Of meent gij, dat die achttien, op wie de toren bij Siloam viel en die erdoor gedood werden, schuldiger waren dan alle andere mensen, die in Jeruzalem wonen?
5. Neen, zeg Ik u, maar als gij u niet bekeert, zult gij allen evenzo omkomen.

De onvruchtbare vijgeboom

6. En Hij sprak deze gelijkenis: Iemand bezat een vijgeboom, die in zijn wijngaard was geplant, en hij kwam om vrucht daaraan te zoeken en vond er geen.
7. En hij zeide tot de wijngaardenier: Zie, het is nu al drie jaar, dat ik vrucht aan deze vijgeboom kom zoeken en ik vind ze niet. Hak hem om! Waarom zou hij de grond nutteloos beslaan?
8. Hij antwoordde en zeide tot hem: Heer, laat hem nog dit jaar staan, ik zal er eerst nog eens omheen graven en er mest bij brengen,
9. en indien hij in het komende jaar vrucht draagt, (dan is het goed,) maar anders, dan moet gij hem omhakken.

Uit: NBG-vertaling 1951

***

1213.

17 april = 1 Ijjar; Nieuwe Maan. –

Ik herinner mij alleen nog dat Jezus tussen Julias en het Meer aan de voet van de berg der zaligheden tussen heuvelen is gaan wandelen en *dat Hij daar de leerlingen onderricht heeft.*

Het gewest is zeer verrukkelijk, vruchtbaar, eenzaam en groen, vol weidende ezels en kamelen; het is een verblijfplaats van velerlei vogelen en dieren: het doet denken aan een dierentuin. Hier in het gewest zijn vele kronkelende voetpaden, die naar de haven lopen en ook meerdere bronnen. Men heeft er de middagzon en men overziet de gehele glinsterende Meerspiegel.

De landweg naar Julias ligt nader bij de Jordaan. Het is hier eenzaam⁶⁴⁰.

---

⁶⁴⁰ Jezus gaat wandelen aan de voet van het gebergte, versta op de laagste heuvelhellingen bij de vlakte Batihah.

K. duidt de hoofdkenmerken van de vlakte aan. Zij die daar lijdend en weerloos op haar smartbed ligt, zij die er te voren nooit heeft over gelezen, beschrijft Palestina en elk deel van het land met verbazende nauwkeurigheid; wij zagen dit tot nog toe; wij zullen het verder nog zien en uit onderhavige passage blijkt het eveneens.

Hoe de aangegeven hoofdkenmerken ook hier juist zijn, is gemakkelijk aan te tonen met de volgende getuigenissen.

We zegden over deze vlakte al iets in fasc. 8, deel 'Palestina', (E. De vlakten van West-Palestina, VI. De Jordaanvallei); het volgende echter is van groter belang.

K. legt de nadruk op de vruchtbaarheid, het eenzaam uitzicht, de menigte vogelen en talrijke dieren. De waarheid over de vlakte Batihah is deze: "In geheel die vlakte die bij Betsaida-Julias begint en zich in het oosten 2 uren ver tot de oostelijke heuvels uitstrekt en van noord naar zuid 6 à 7 km lang is, vindt men geen enkele plaats, waaraan men de naam woestijn zou kunnen geven; ze is geheel vlak, zonder hoogte, heuvel of berg; ze wordt besproeid door drie bestendige, waterrijke rivieren, door een paar mindere beken en door een kanaal dat van de Jordaan afgeleid is; ze is van een sprookjesachtige vruchtbaarheid, waarin ze de vlakte Gennezaret nog overtreft. In Jezus' tijd was er vast en zeker geen duimbreed stukje grond dat onbebouwd bleef." (Guide, 287-288).

Ook vindt men er nabij het noordelijk gebergte in een beperkte omtrek ten minste drie waterrijke bronnen:

- de Aïn Musmar,
- Aqel en
- Oemm el-Ledjah.

Deze vlakte is een verbreding van de Jordaanvallei, maakt er dus deel van uit. In haar gehele lengte is deze vallei een paradijs van kleurrijke vogelen: kollibri's, kormorans, roze-flamingo's, waterhoenen, eenden, wilde ganzen, pelikanen, patrijzen, kwakkels, nachtegalen. Een 16-tal soorten zijn eigen aan de Jordaanvallei. De 380 overige soorten vindt men ook elders in Palestina (Guide bleu, 222; D.B. Jourdain, k. 1738).

De diersoorten die men er hoofdzakelijk aantreft zijn reeds genoemd in fasc. 14, nr. 481, voetnoot 229: jakhalzen, vossen, wilde zwijnen, hyena's, luipaarden, panters, serpente, schorpioenen, enz.

's Avonds voeren zij over de Jordaan en gingen naar Betsaida.

Sabbatviering te Kafarnaüm.

1214.

Vrijdag, 18 april. –

Hedenavond, met het begin van de sabbat, leerde Jezus in de synagoge te Kafarnaüm. Men las in de schriftrollen uit de boeken van Mozes over het jaarlijks verzoenfeest en zoenoffer, en dat men vóór de Tabernakel moest offeren; dat men geen bloed mocht eten, en de verboden verwantschap in het huwelijk moest vluchten (Lev. 16-19).

Leviticus 16

De grote verzoendag

1. Na de dood van de beide zonen van Aäron, die gestorven waren, toen zij voor het aangezicht des HEREN waren genaderd, sprak de HERE tot Mozes.
2. De HERE nu zeide tot Mozes: Spreek tot uw broeder Aäron, dat hij niet te allen tijde kome in het heiligdom binnen het voorhangsel voor het verzoendeksel dat op de ark ligt, opdat hij niet sterve; want in de wolk verschijn Ik boven het verzoendeksel.
3. Slechts op deze wijze zal Aäron het heiligdom binnengaan: met een jonge stier ten zondoffer en een ram ten brandoffer.
4. Het heilige linnen onderkleed zal hij aantrekken en een linnen broek zal over zijn vlees zijn en met een linnen gordel zal hij zich omgorden en een linnen tulband zal hij zich ombinden; dit zijn heilige klederen, die hij zal aantrekken, nadat hij zijn lichaam in water gebaad heeft.
5. En van de vergadering der Israëlieten zal hij twee geitebokken ten zondoffer en één ram ten brandoffer nemen.
6. Dan zal Aäron de stier van zijn eigen zondoffer brengen en verzoening doen voor zich en zijn huis.
7. Hij zal de twee bokken nemen en ze voor het aangezicht des HEREN stellen bij de ingang van de tent der samenkomst,
8. en Aäron zal over de beide bokken het lot werpen; één lot voor de HERE, en één lot voor Azazel.
9. Dan zal Aäron de bok waarop het lot voor de HERE gevallen is, brengen en hem ten zondoffer bereiden.
10. Maar de bok waarop het lot voor Azazel gevallen is, zal men levend voor het aangezicht des HEREN stellen, om daarmee verzoening te doen, door hem voor Azazel de woestijn in te zenden.

Men heeft er de middagzon, zegt K., d.i. het land ligt naar het zuiden open. De blik reikt tot over het Meer en er zijn geen bergen, die de blik verhinderen, tenzij op een aanzienlijke afstand.

11. Dan zal Aäron de stier van zijn eigen zondoffer brengen en verzoening doen voor zich en zijn huis; hij zal de stier van zijn eigen zondoffer slachten.
12. En hij zal een pan vol gloeiende kolen van het altaar voor het aangezicht des HEREN nemen en zijn handen vullen met fijngestoten welriekend reukwerk en dat alles brengen binnen het voorhangsel.
13. Dan zal hij het reukwerk op het vuur leggen voor het aangezicht des HEREN, zodat de wolk van het reukwerk het verzoendeksel dat op de getuigenis ligt, bedekt, opdat hij niet sterve.
14. Dan zal hij een deel van het bloed van de stier nemen en dat met zijn vinger sprenkelen op het verzoendeksel, aan de voorzijde; en vóór het verzoendeksel zal hij zevenmaal dat bloed met zijn vinger sprenkelen.
15. Dan zal hij de bok van het zondoffer, voor het volk bestemd, slachten en zijn bloed naar binnen, achter het voorhangsel brengen, en met dat bloed doen, zoals hij met het bloed van de stier gedaan heeft: hij zal het op het verzoendeksel en vóór het verzoendeksel sprenkelen.
16. Zo zal hij verzoening doen over het heiligdom om de onreinheden der Israëlieten en om hun overtredingen in al hun zonden; aldus zal hij doen met de tent der samenkomst, die bij hen verblijf houdt te midden van hun onreinheden.
17. Geen mens zal in de tent der samenkomst zijn, wanneer hij daar binnengaat om in het heiligdom verzoening te doen, totdat hij naar buiten komt en verzoening gedaan heeft voor zichzelf, voor zijn huis en voor de gehele gemeente Israëls.
18. Dan zal hij naar buiten gaan naar het altaar, dat voor het aangezicht des HEREN staat, en daarover verzoening doen; hij zal van het bloed van de stier en van het bloed van de bok nemen en dat rondom aan de horens van het altaar strijken.
19. Dan zal hij daarop met zijn vinger zevenmaal van het bloed sprenkelen en het reinigen en heiligen van de onreinheden der Israëlieten.
20. Wanneer hij de verzoening van het heiligdom en van de tent der samenkomst en van het altaar voleindigd heeft, dan zal hij de levende bok brengen,
21. en Aäron zal zijn beide handen op de kop van de levende bok leggen en over hem al de ongerechtigheden der Israëlieten en al hun overtredingen in al hun zonden, belijden; hij zal die op de kop van de bok leggen en die door iemand, die daarvoor gereed staat, naar de woestijn laten brengen.
22. Zo zal de bok al hun ongerechtigheden op zich dragen naar een onvruchtbaar land, en hij zal die bok in de woestijn vrijlaten.
23. Daarna zal Aäron naar de tent der samenkomst komen en de linnen klederen uittrekken, die hij aangetrokken had, toen hij het heiligdom binnenging, en zal ze daar laten liggen.
24. Hij zal zijn lichaam in water baden op een heilige plaats en zijn gewone klederen aantrekken; dan naar buiten gaan en zijn brandoffer en het brandoffer van het volk bereiden en verzoening doen voor zich en voor het volk.
25. En het vet van het zondoffer zal hij op het altaar in rook doen opgaan.
26. Hij nu, die de bok voor Azazel weggebracht heeft, zal zijn klederen wassen, zijn lichaam in water baden en daarna in de legerplaats komen.
27. En de stier van het zondoffer en de bok van het zondoffer, waarvan het bloed gebracht werd om verzoening te doen in het heiligdom, zal men buiten de legerplaats brengen en hun huid, hun vlees en hun mest met vuur verbranden.
28. Wie dat verbrandt, zal zijn klederen wassen, zijn lichaam in water baden en daarna in de legerplaats komen.
29. Dit zal u tot een altoosdurende inzetting zijn: in de zevende maand op de tiende der maand zult gij u verootmoedigen en generlei werk doen, zomin de geboren Israëliet als de vreemdeling, die in uw midden vertoeft.
30. Want op deze dag zal over u verzoening gedaan worden, om u te reinigen; van al uw zonden zult gij gereinigd worden voor het aangezicht des HEREN.
31. Het zal u een volkomen sabbat zijn en gij zult u verootmoedigen, het is een altoosdurende inzetting.

32. En de verzoening zal de priester doen, die men gezalfd heeft en die men gewijd heeft, om in zijns vaders plaats het priesterambt te bekleden; hij zal de linnen klederen, de heilige klederen, aantrekken;
33. het heilige der heiligen zal hij verzoenen, ook de tent der samenkomst en het altaar zal hij verzoenen, en over de priesters en het ganse volk der gemeente verzoening doen.
34. En dit zal u een altoosdurende inzetting zijn, ten einde verzoening te doen over de Israëlieten om al hun zonden, eenmaal in het jaar. En hij deed, zoals de HERE Mozes bevolen had.

***

Leviticus 17

De offerplaats

1. De HERE sprak tot Mozes:
2. Spreek tot Aäron en zijn zonen en tot al de Israëlieten en zeg tot hen: Dit is hetgeen de HERE geboden heeft:
3. Ieder van het huis Israëls, die een rund, een schaap of een geit in de legerplaats of buiten de legerplaats slacht,
4. maar die niet brengt naar de ingang van de tent der samenkomst, om een offergave aan de HERE te brengen vóór de tabernakel des HEREN – als bloedschuld zal dat die man worden aangerekend; hij heeft bloed vergoten en die man zal uit het midden van zijn volk uitgeroeid worden,
5. opdat de Israëlieten hun slachtoffers brengen, die zij op het open veld plegen te offeren; zij moeten ze brengen voor de HERE, naar de ingang van de tent der samenkomst, tot de priester, om ze als vredeoffers de HERE te offeren.
6. Dan zal de priester het bloed op het altaar des HEREN, bij de ingang van de tent der samenkomst, sprengen en het vet in rook doen opgaan tot een liefelijke reuk voor de HERE.
7. En zij zullen hun offers niet meer brengen aan de veldgeesten, die zij overspelig nalopen. Een altoosdurende inzetting zal dit voor hen zijn in hun geslachten.
8. En gij zult tot hen zeggen: Ieder van het huis Israëls of van de vreemdelingen, die in uw midden vertoeven, die een brandoffer of slachtoffer offert,
9. maar dat niet naar de ingang van de tent der samenkomst brengt om het de HERE te bereiden, die zal uit zijn volksgenoten uitgeroeid worden.

Verbod om bloed of aas te eten

10. Ieder van het huis Israëls en van de vreemdelingen, die in hun midden vertoeven, die enig bloed eet – tegen zo iemand, die dat bloed gegeten heeft, zal Ik mijn aangezicht keren en hem uit het midden van zijn volk uitroeien.
11. Want de ziel van het vlees is in het bloed en Ik heb het u op het altaar gegeven om verzoening over uw zielen te doen, want het bloed bewerkt verzoening door middel van de ziel.
12. Daarom heb Ik tot de Israëlieten gezegd: Niemand van u zal bloed eten. Ook de vreemdeling, die in uw midden vertoeft, zal geen bloed eten.
13. En ieder van de Israëlieten en van de vreemdelingen, die in uw midden vertoeven, die een stuk wild of gevogelte jaagt, dat gegeten mag worden, zal het bloed daarvan uitgieten en dat bedekken met aarde.
14. Want, wat de ziel van alle vlees betreft – het bloed ervan is zijn ziel; daarom heb Ik tot de Israëlieten gezegd: Gij zult van generlei vlees bloed eten, want de ziel van alle vlees is het bloed: ieder die het eet, zal uitgeroeid worden.
15. En ieder, hetzij geboren Israëliet of vreemdeling, die een gestorven of verscheurd dier eet, zal zijn klederen wassen, zich in water baden en onrein zijn tot de avond; dan zal hij rein zijn.
16. Maar indien hij ze niet wast en zijn lichaam niet baadt, dan zal hij zijn ongerechtigheid dragen.

***

Leviticus 18

Huwelijks- en kuisheidswetten

1. De HERE sprak tot Mozes:
2. Spreek tot de Israëlieten en zeg tot hen: Ik ben de HERE, uw God.
3. Gij zult niet doen, zoals men doet in het land Egypte, waar gij gewoond hebt; gij zult niet doen, zoals men doet in het land Kanaän, waarheen Ik u breng; naar hun inzettingen zult gij niet wandelen.
4. Mijn verordeningen zult gij volbrengen en mijn inzettingen in acht nemen en daarnaar wandelen: Ik ben de HERE uw God.
5. Ja, gij zult mijn inzettingen en mijn verordeningen in acht nemen; de mens die ze doet, zal daardoor leven: Ik ben de HERE.
6. Niemand zal naderen tot zijn naaste bloedverwant, om de schaamte te ontbloten: Ik ben de HERE.
7. Gij zult de schaamte van uw vader, dat is de schaamte van uw moeder, niet ontbloten; het is uw moeder, gij zult haar schaamte niet ontbloten.
8. De schaamte van de vrouw van uw vader zult gij niet ontbloten; het is de schaamte van uw vader.
9. De schaamte van uw zuster, de dochter van uw vader of de dochter van uw moeder, geboren in huis of geboren daarbuiten, haar schaamte zult gij niet ontbloten.
10. De schaamte van de dochter van uw zoon of van de dochter van uw dochter, haar schaamte zult gij niet ontbloten, want uw schaamte zijn zij.
11. De schaamte van de dochter van uws vaders vrouw, die aan uw vader geboren is, zij is uw zuster – haar schaamte zult gij niet ontbloten.
12. De schaamte van uws vaders zuster zult gij niet ontbloten; zij is uws vaders bloedverwant.
13. De schaamte van uw moeders zuster zult gij niet ontbloten, want zij is uw moeders bloedverwant.
14. De schaamte van uws vaders broeder zult gij niet ontbloten; tot zijn vrouw zult gij niet naderen, het is uw tante.
15. De schaamte van uw schoondochter zult gij niet ontbloten; het is uws zoons vrouw, gij zult haar schaamte niet ontbloten.
16. De schaamte van uws broeders vrouw zult gij niet ontbloten; het is de schaamte van uw broeder.
17. De schaamte van een vrouw en die van haar dochter zult gij niet ontbloten; gij zult niet de dochter van haar zoon en de dochter van haar dochter nemen, om haar schaamte te ontbloten; zij zijn bloedverwanten: bloedschande is het.
18. Gij zult geen vrouw nemen als bijvrouw naast haar zuster om haar schaamte te ontbloten nevens haar, tijdens haar leven.
19. En tot een vrouw in haar maandelijkse onreinheid zult gij niet naderen, om haar schaamte te ontbloten.
20. En met de vrouw van uw naaste zult gij geen vleselijke gemeenschap hebben, zodat gij u met haar verontreinigt.
21. En gij zult geen van uw kinderen overgeven, om het aan de Moloch te wijden, opdat gij de naam van uw God niet ontwijdt. Ik ben de HERE.
22. En gij zult geen gemeenschap hebben met een, die van het mannelijk geslacht is, zoals men gemeenschap heeft met een vrouw: een gruwel is het.
23. En met geen enkel dier zult gij vleselijke gemeenschap hebben, om u daarmee te verontreinigen; en een vrouw mag niet staan voor een dier, om daarmee gemeenschap te hebben: schandelijke ontucht is het.
24. Verontreinigt u niet door dit alles, want door dit alles hebben zich verontreinigd de volken die Ik voor u uit wegdrijf.
25. Het land toch werd verontreinigd en Ik vergold daaraan zijn ongerechtigheid, zodat het land zijn inwoners uitspuwde.

26. Gij echter zult mijn inzettingen en mijn verordeningen in acht nemen en geen van deze gruwelen doen, noch de geboren Israëliet, noch de vreemdeling die in uw midden vertoeft –
27. want al deze gruwelen deden de lieden van het land, die vóór u waren, zodat het land onrein werd –
28. opdat het land u niet uitspuwe, wanneer gij het verontreinigt, zoals het uitgespuwd heeft het volk, dat vóór u was.
29. Want ieder die iets van al deze gruwelen doet, – degenen, die ze doen, zullen uit het midden van hun volk uitgeroeid worden.
30. Zo zult gij het voorschrift dat Ik u geef, in acht nemen, zodat gij de gruwelijke inzettingen niet doet, die vóór u gedaan werden, opdat gij u daardoor niet verontreinigt. Ik ben de HERE, uw God.

***

Leviticus 19

Levensheiliging

1. De HERE sprak tot Mozes:
2. Spreek tot de ganse vergadering der Israëlieten en zeg tot hen: Heilig zult gij zijn, want Ik, de HERE, uw God, ben heilig.
3. Ieder zal voor zijn moeder en zijn vader ontzag hebben en mijn sabbatten houden: Ik ben de HERE, uw God.
4. Gij zult u niet tot de afgoden wenden en u geen gegoten beelden maken: Ik ben de HERE, uw God.
5. En wanneer gij de HERE een vredeoffer offert, zult gij het zo offeren, dat gij Hem welgevallig zijt.
6. Het zal gegeten worden op de dag dat gij het offert, en op de volgende dag, maar wat tot de derde dag overblijft, zal met vuur verbrand worden.
7. Indien het dan toch op de derde dag gegeten wordt, zal het iets verfoeilijks wezen, het zal niet welgevallig zijn.
8. Wie het eet, zal zijn ongerechtigheid dragen, omdat hij het heilige des HEREN ontwijd heeft; zo iemand zal uit zijn volksgenoten worden uitgeroeid.
9. Wanneer gij de oogst van uw land binnenhaalt, zult gij de rand van uw veld niet geheel afmaaien, en wat nog is blijven liggen van uw oogst, zult gij niet oplezen.
10. Ook zult gij uw wijngaard niet afzoeken en het afgevallene van uw wijngaard niet oplezen; dit zult gij voor de armen en de vreemdelingen laten liggen: Ik ben de HERE, uw God.
11. Gij zult niet stelen, gij zult niet liegen en gij zult elkander niet bedriegen.
12. Gij zult bij mijn naam niet vals zweren en zo de naam van uw God ontheiligen: Ik ben de HERE.
13. Gij zult uw naaste niet afpersen en gij zult niet roven; het loon van een dagloner zal niet de nacht bij u overblijven tot de morgen.
14. Een dove zult gij niet vloeken en voor een blinde zult gij geen struikelblok leggen, maar gij zult voor uw God vrezen: Ik ben de HERE.
15. Gij zult bij het rechtspreken geen onrecht doen; gij zult de arme niet begunstigen en de aanzienlijke niet voortrekken: op rechtvaardige wijze zult gij uw naaste berechten.
16. Gij zult onder uw volksgenoten niet als een lasteraar rondgaan; gij zult uw naaste niet naar het leven staan: Ik ben de HERE.
17. Gij zult uw broeder in uw hart niet haten; openlijk zult gij uw volksgenoot terechtwijzen en niet ter wille van hem zonde op u laden.
18. Gij zult niet wraakzuchtig en haatdragend zijn tegenover de kinderen van uw volk, maar uw naaste liefhebben als uzelf: Ik ben de HERE.
19. Mijn inzettingen zult gij bewaren, gij zult van uw vee niet twee verschillende soorten laten paren, uw akker zult gij niet met tweeërlei zaad bezaaien, en een kleed, uit tweeërlei stof vervaardigd, zult gij niet dragen.

20. Wanneer iemand geslachtsgemeenschap heeft met een vrouw, terwijl zij, als slavin, aan een man ondergeschikt is, maar niet losgekocht, noch haar een vrijbrief is gegeven, dan zal een straf toegepast worden; zij zullen niet ter dood gebracht worden, omdat zij niet vrijgelaten was.
21. Hij zal zijn schuldoffer voor de HERE bij de ingang van de tent der samenkomst brengen, een ram ten schuldoffer.
22. En de priester zal door de ram van het schuldoffer verzoening over hem doen voor het aangezicht des HEREN, voor de zonde die hij begaan heeft, en hem zal vergiffenis geschonken worden voor de zonde die hij begaan heeft.
23. Wanneer gij komt in het land en allerlei vruchtbomen plant, dan zult gij de vrucht daarvan als verboden beschouwen; drie jaar lang zal zij u verboden zijn, zij zal niet gegeten worden.
24. In het vierde jaar echter zullen alle vruchten daarvan tot een lofprijzing de HERE heiligheid zijn.
25. In het vijfde jaar zult gij dan de vrucht daarvan eten, opdat zij u een grotere opbrengst geven: Ik ben de HERE, uw God.
26. Gij zult niets met het bloed eten; gij zult niet aan waarzeggerij of toverij doen.
27. Gij zult de rand van uw hoofdhaar niet rond afscheren, en gij zult de rand van uw baard niet afsnijden.
28. Gij zult geen insnijding voor een dode in uw lichaam maken en geen tekens in uw huid laten prikken: Ik ben de HERE.
29. Gij zult uw dochter niet ontwijden door haar aan ontucht over te geven, opdat het land geen ontucht bedrijve en het land niet van schanddaden vol worde.
30. Mijn sabbatten zult gij houden en voor mijn heiligdom eerbied hebben: Ik ben de HERE.
31. Gij zult u niet wenden tot de geesten van doden of tot waarzeggende geesten, gij zult hen niet zoeken, om u met hen te verontreinigen: Ik ben de HERE, uw God.
32. Voor het grijze haar zult gij opstaan en aan de oude zult gij eer bewijzen en voor uw God zult gij vrezen: Ik ben de HERE.
33. En wanneer een vreemdeling bij u in uw land vertoeft, zult gij hem niet onderdrukken.
34. Als een onder u geboren Israëliet zal u de vreemdeling gelden, die bij u vertoeft; gij zult hem liefhebben als uzelf, want gij zijt vreemdeling geweest in het land Egypte: Ik ben de HERE, uw God.
35. Gij zult geen onrecht doen bij het rechtspreken, bij lengtemaat, gewicht of inhoudsmaat.
36. Een zuivere weegschaal, zuivere gewichten, een zuivere efa en een zuivere hin zult gij gebruiken: Ik ben de HERE, uw God, die u uit het land Egypte geleid heb.
37. Zo zult gij al mijn inzettingen en al mijn verordeningen nauwgezet in acht nemen: Ik ben de HERE.

Uit: NBG-vertaling 1951

***

Ook werd in Ezechiël gelezen over de zonden van de stad Jeruzalem (Ezek. 22).

Ezechiël 22 Jeruzalems zonden

1. Het woord des HEREN kwam tot mij:
2. Gij mensenkind, wilt gij richten, wilt gij richten de bloedstad? Houd haar dan al haar gruwelen voor.
3. Zeg: Zo zegt de Here HERE: o stad, die in haar midden bloed vergiet, zodat haar tijd komt, en die zich afgoden maakt om zich te verontreinigen;

4. door het bloed dat gij vergiet, zijt gij schuldig; door de afgoden die gij maakt, zijt gij onrein; gij hebt uw dagen nabij gebracht en de grens van uw jaren bereikt. Daarom zal Ik u maken tot een voorwerp van smaad voor de volken en van spot voor alle landen.
5. Zij, die dicht bij u en die ver van u gelegen zijn, zullen de spot met u drijven, gij, berucht om uw onreinheid en vol van wanorde!
6. Zie, de vorsten van Israël zijn er op uit ieder zoveel mogelijk bloed te vergieten.
7. In u veracht men vader en moeder; in u doet men de vreemdeling geweld aan, bij u onderdrukt men de wees en de weduwe.
8. Mijn heilige dingen veracht gij, mijn sabbatten ontheiligt gij.
9. In uw midden zijn lasteraars er op uit om bloed te vergieten en bij u houdt men offermaaltijden op de bergen; ontucht pleegt men in u.
10. In u ontbloot men de schaamte van zijn vader; in u verkracht men een vrouw, die onrein is door haar maandelijkse afzondering.
11. De een bedrijft een gruwelijke zonde met de vrouw van zijn naaste; een ander oenteert zijn schoondochter door ontucht; weer een ander verkracht in u zijn zuster, de dochter van zijn vader.
12. In u neemt men geschenken aan om bloed te vergieten; rente en woekerwinst neemt gij en met geweld zet gij uw naaste af, maar Mij vergeet gij, luidt het woord van de Here HERE.
13. Zie nu, Ik sla Mij in de hand om de onrechtmatige winst die gij gemaakt hebt, en om het bloed dat in u vergoten is.
14. Zal uw hart standvastig en zullen uw handen sterk blijven ten tijde dat Ik met u afreken? Ik, de HERE, heb het gesproken en Ik zal het doen.
15. Ik zal u verstrooien onder de volken en verspreiden over de landen, en Ik zal uw onreinheid geheel van u wegdoen.
16. Zo zult gij door uw eigen toedoen voor het oog der volken ontwijd worden, en gij zult weten, dat Ik de HERE ben.
17. Het woord des HEREN kwam tot mij:
18. Mensenkind, het huis Israëls is Mij tot schuim geworden; allen zijn zij koper, tin, ijzer en lood in de smeltoven; stukken zilverschuim zijn zij geworden.
19. Daarom, zo zegt de Here HERE: Omdat gij allen tot schuim geworden zijt, daarom, zie, zal Ik u bijeenbrengen in Jeruzalem.
20. Zoals zilver, koper, ijzer, lood en tin in de smeltoven bijeengebracht wordt en daaronder het vuur wordt angeblazen, om het te smelten, zo zal Ik u bijeenbrengen in mijn toorn en in mijn grimmigheid, en Ik zal u erin werpen en smelten.
21. Ja, Ik zal u verzamelen en onder u het vuur van mijn verbolgenheid aanblazen, en gij zult daarin gesmolten worden.
22. Zoals zilver in de smeltoven gesmolten wordt, zo zult gij daarin gesmolten worden; en gij zult weten, dat Ik, de HERE, mijn grimmigheid over u heb uitgestort.
23. Het woord des HEREN kwam tot mij:
24. Mensenkind, zeg tot het land: Gij zijt een land, dat niet bevochtigd noch door regen gedrenkt is ten dage van de gramschap;
25. waar de vorsten zijn als een brullende leeuw, die zijn prooi verscheurt: mensen verslinden zij, schatten en kostbaarheden roven zij weg, het aantal weduwen vermeerderen zij er.
26. Zijn priesters doen mijn wet geweld aan en ontwijden mijn heilige dingen; tussen heilig en onheilig maken zij geen onderscheid, het verschil tussen onrein en rein onderwijzen zij niet, en voor mijn sabbatten sluiten zij hun ogen; zo word Ik te midden van hen ontheiligt.
27. De oversten zijn er als roofgierige wolven, die bloed vergieten en mensen in het verderf storten om zichzelf te bevoordelen.
28. En zijn profeten bepleisteren voor hen met kalk: zij schouwen bedrieglijke dingen en voorspellen leugen; zij zeggen: Zo zegt de Here HERE – terwijl de HERE niet gesproken heeft.
29. Het volk des lands maakt zich schuldig aan afpersing en pleegt roof; het onderdrukt de arme en behoeftige, en de vreemdeling doet het tegen alle recht geweld aan.

30. Ik heb onder hen gezocht naar iemand, die een muur zou kunnen optrekken en voor mijn aangezicht op de bres zou kunnen staan ten behoeve van het land, zodat Ik het niet zou verwoesten, maar Ik heb hem niet gevonden.

31. Daarom heb Ik mijn gramschap over hen uitgestort; met het vuur van mijn verolgenheid heb Ik hen verteerd; hun wandel heb Ik op hun hoofd doen neerkomen – luidt het woord van de Here HERE.

Uit: NBG-vertaling 1951

***

Wegens ziekte kon K. hier geen verder mededelingen doen.

Voorname genezing. – Jezus op een maaltijd. – Parabel (Lukas, 14, 1-24).

19 april; Sabbat. –

Ik herinner me alleen nog dat Jezus met de leerlingen aan het uiteinde van Kafarnaüm, niet ver van de woning van de hoofdman Kornelius (dus aan de noordkant der stad) aan een maaltijd bij een Farizeër deelnam. De Farizeeën sloegen Hem aandachtig gade. Maar daar verscheen nu ook een waterzuchtige, die Hem om hulp (of genezing) bad.

Jezus vroeg aan de Farizeeën of het geoorloofd was op een sabbat genezingen te doen, maar zij zwegen om te zien wat Hij zou doen. Dit belette Jezus niet de hand op de zieke te leggen en hem te genezen. Nadat de genezene zijn weldoener bedankt had en vertrokken was, sprak Jezus, zoals gewoonlijk bij zulke gelegenheden, dat niemand van hen zijn os of ezel, die op een sabbat in een put vol water gevallen is, niet er uit zou trekken. Geërgerd wisten zij nochtans niet wat daarop te antwoorden.

De Farizese gastheer had slechts zijn verwanten en vrienden uitgenodigd, en toen Jezus bemerkte dat de Farizeeën om strijd de hoogste plaatsen aan de tafel innamen, vermaande Hij: “Wanneer men op een maaltijd of

bruiloft genodigd is, mag men niet aanstonds bovenaan gaan aanzitten, want een voornamer gast kan uitgenodigd zijn; de gastheer zou je dan voor hem de hoogste plaats doen inruimen en je naar de laagste plaats verwijzen. Dit zou je dan tot beschaming strekken. Integendeel, wanneer men aan het benedeneinde van de tafel plaats neemt, zal de gastheer die ons een hoger plaats waardig oordeelt, zeggen: "Schuif hoger op, vriend", en zo iets strekt de bescheiden gast tot eer."

"Want," voegde Jezus er aan toe, "al wie zich verheft, vernedert zichzelf, en alwie zich vernedert, zal verheven worden!"

Ook sprak Jezus nog tot de gastheer zelf: "Wie zijn verwanten, vrienden, rijke burens te gast vraagt, ontvangt dan een tegenuitnodiging, en daarmee bekomt hij reeds zijn loon. Maar wie aan zijn tafel armen, lammen, blinden en andere gebrekkige sukkelaars, die het hem niet kunnen vergelden, uitnodigt, zo iemand zal bij de opstanding zijn loon in de hemelse zaligheid verkrijgen."

Hierop riep nu een van de gasten uit: "Ja, gelukkig degene, die in het Rijk Gods aan de maaltijd deel heeft!" en Jezus wendde zich tot hem en verhaalde hem de parabel van het grote gastmaal (Lk. 14, 15-24).

Lukas 14

De gelijkenis van de verontschuldigenen

15. Toen iemand van de disgenoten dat hoorde, zeide hij tot Hem: Zalig wie brood eten zal in het Koninkrijk Gods.

16. Hij zeide tot hem: Iemand richtte een grote maaltijd aan en nodigde velen.

17. En hij zond zijn slaaf uit tegen het uur van de maaltijd om tot de genodigden te zeggen: Komt, want het is nu gereed.

18. En zij begonnen zich allen opeens te verontschuldigen. De eerste zeide tot hem: Ik heb een akker gekocht en ik moet die noodzakelijk gaan bezien; ik verzoek u, houd mij voor verontschuldigd.

19. En een ander zeide: Ik heb vijf span ossen gekocht en ik ga die keuren; ik verzoek u, houd mij voor verontschuldigd.

20. Weer een ander zeide: Ik heb een vrouw getrouwd en daarom kan ik niet komen.
21. En de slaaf kwam terug en berichtte zijn heer deze dingen. Toen werd de heer des huizes toornig en zeide tot zijn slaaf: Ga aanstonds de straten en stegen der stad in en breng de bedelaars en misvormden en blinden en lammen hier.
22. En de slaaf zeide: Heer, wat gij hebt opgedragen, is geschied en nog is er plaats.
23. En de heer zeide tot de slaaf: Ga de wegen en de paden op en dwing hen binnen te komen, want mijn huis moet vol worden.
24. Want ik zeg u: Niemand van die mannen, welke genodigd waren, zal van mijn maaltijd proeven.

Uit: NBG-vertaling 1951

***

Jesus had door de leerlingen vele armen bij het huis laten roepen. Nu vroeg Hij aan de Farizeeër of zij deze maaltijd voor Hem hadden aangericht?

Zij antwoordden: “Natuurlijk!”

Jesus betuigde hun hiervoor zijn dank en (gezien alles het zijne was) liet Hij na de maaltijd al wat overschoot, aan de bijgeroepen armen uitdelen.

Voorwaarden om Christus na te volgen.

Hierna trok Jezus met de leerlingen over het landgoed van de hoofdman Serobabel in een mooi, rustig, eenzaam gewest tussen Tiberias en Magdalum⁶⁴¹, en, daar vele mensen Hem achterna kwamen, *hield Hij voor hen een leerrede, waarin Hij bijna sprak als volgt: "Wie Mij volgen en een leerling van Mij zijn wil, moet Mij meer beminnen dan zijn naaste verwanten, ja, meer dan zichzelf, en naar mijn voorbeeld moet hij zijn kruis achter Mij dragen.*

Wie een toren wil bouwen, moet de kosten vooraf zorgvuldig berekenen; anders zou hij wellicht de toren niet kunnen voltooien en dan door iedereen, die het ziet, uitgelachen worden.

Wie ten oorlog trekt, moet beginnen met zorgvuldig zijn strijdkrachten te vergelijken met die van de vijand, en, indien ze ontoereikend zijn, zodat hij zich de mindere en zwakkere voelt, liever om vrede bidden.

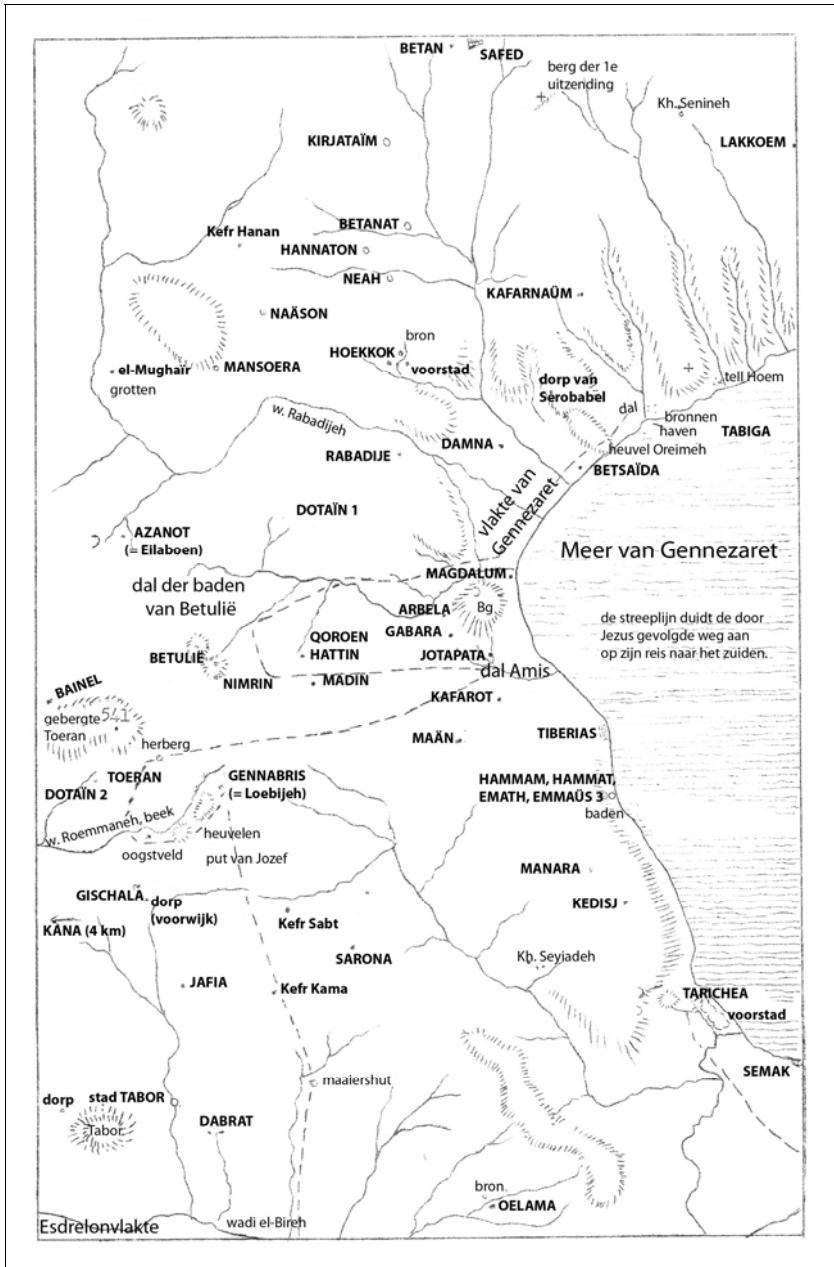
Wie mijn leerling wil worden, moet alles verwerpen."

---

⁶⁴¹ Jezus gaat van Kafarnaüm zuidwaarts over het dorp van Serobabel, waarvan de resten nog bestaan in de ruïnes Koreibeh, el-Koer en Oreimeh. Hij begeeft zich naar een rustig gewest tussen Magdalum en Tiberias.

Dit gewest is te vereenzelvigen met de kleine vallei el-Amis tussen twee bergen. Een kleine rivier vloeit erdoor, die in het Meer uitmondt en el-Amis heet, zoals ook de kleine vallei in haar oostelijk gedeelte; de vallei en de beek komen uit het noordwesten uit de richting van Arbela en om deze reden heet de kleine vallei ook, vooral in haar westelijk gedeelte vallei of vlakte van Arbela.

Men kan de ligging van dit mooi hoekje grond nazien op grote kaart 2 en ook in fasc. 16, nr. 626 en fasc. 19, nr. 844. De vruchtbaarheid is dezelfde als van de vlakte Gennezaret. Op de noordelijke berg komt Jezus straks weer preken.

Aankondiging van een grote preek op de berg Gabara.

1215.

20 april. –

Jezus trok met de leerlingen door het gewest of land Gennezaret, *terwijl Hij hen op zijn rondwandeling onderrichtte. Hij zond een groot getal leerlingen uit om het volk uit te nodigen tot een grote prediking, die Hij gedurende meerdere dagen op de berg boven Gabara zou houden en waarmee Hij woensdag wilde beginnen.* Ik hoorde de aanduiding van die dag op een andere wijze, die ik nu niet meer weet, maar gedurende mijn visioen begrijp ik het en ik weet dat het de naaste woensdag is.

Jezus zond de oudere leerlingen ver in het rond uit en velen voeren ook naar de overkant van het Meer tot de Gergesenen en naar Dalmanoeta en tot diep in de Dekapolis. Zij moesten alle mensen oproepen en uitnodigen, omdat Hij niet lang meer bij hen zou zijn; zij moesten allen meebrengen, die komen konden.

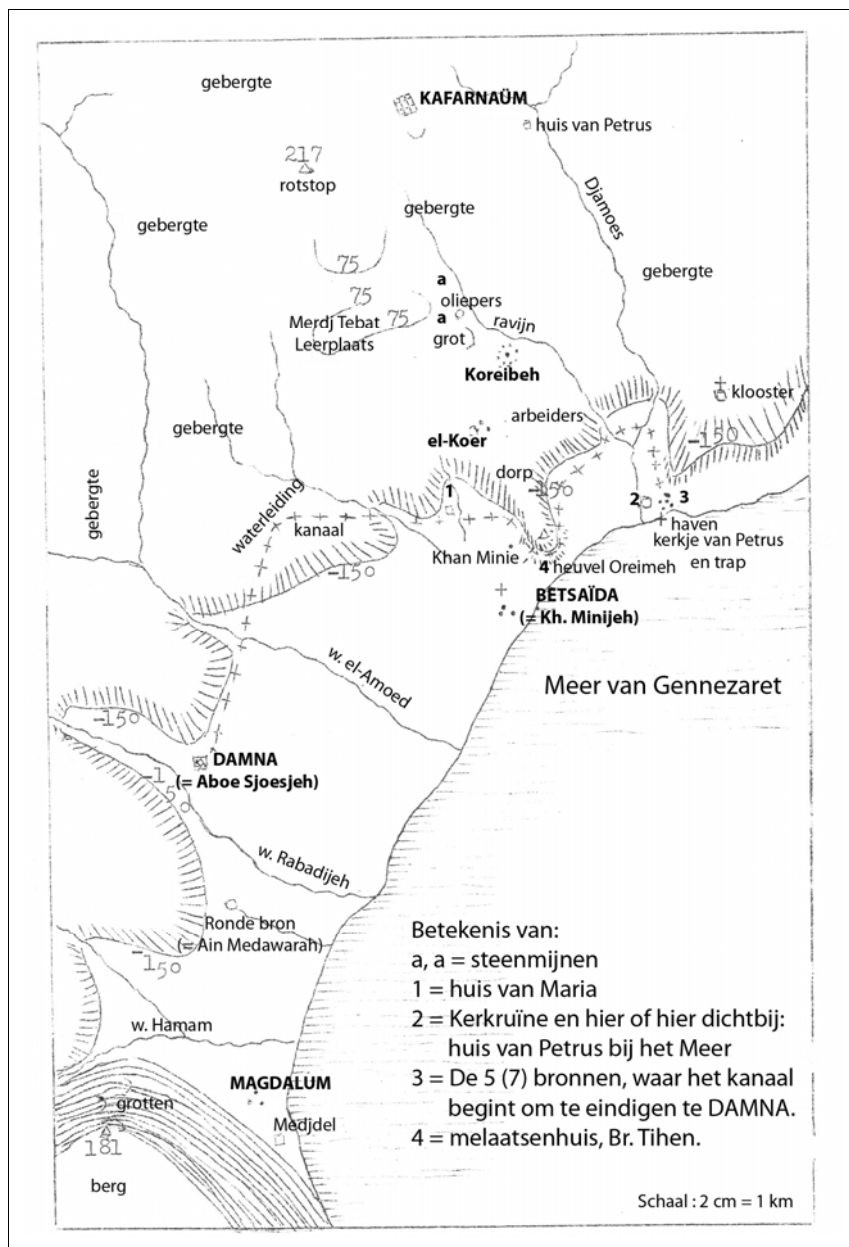
Wel 40 leerlingen trokken er op uit. *Hen die het laatst teruggekeerd waren, hield Hij bij zich en onderrichtte hen verder over allerlei nuttige onderwerpen.*

Ook de apostelen bleven bij Hem.

Het land Gennezaret.

Nota:

- de beschrijving van het LAND Gennezaret vindt men in fasc. 19, hoofdstuk XII, Vaderland van Jezus – vóór nr. 856.
- Die van de vlakte Gennezaret eveneens in fasc. 19.

Gennezaret is de wonderschone LANDSTREEK tussen Kafarnaüm en Tarichea, beginnend bij het Meer⁶⁴², 4 uren van Kafarnaüm. Het dringt als land vanaf het Meer bijna 3 uren ver (tot bij de Tabor) het land in. In het zuiden reikt het tot bij de uitstroming van de Jordaan uit het Meer onder Tarichea.

Het verrukkelijke dal van de baden bij Betulië (3 uren ten westen van Kafarnaüm) behoort nog tot dit gewest of is een verlenging ervan; en de beek, die het meertje van die badplaats vormt, zoals nog andere bronnen (of beken), vloeien door Gennezaret en monden in het Meer van Galilea uit.

Met behulp van deze beek werden verscheidene, kleine, mooie, kunstmatige vijvers en watervallen in het land Gennezaret bekomen⁶⁴³. Dit land bestaat in een ononderbroken opeenvolging van luthoven, landhuizen, kastelen, dierentuinen, dreven, wijngaarden, plantages en boomgaarden. Het jaar door ziet men er een overvloed van de meest verscheiden vruchten en bloemen.

Vele rijken uit het land, ja, zelfs uit Jeruzalem, hebben hier luthuizen met parken. Ook Herodes heeft er een kasteel en een dierentuin.

Alles is hier goed verzorgd, met smaak en kunstzin ingericht. Men ziet er allerlei sierlijk aangelegde tuinen en groene gangen, groene doolhoven en heuvelen als piramiden met paden omslingerd. De steden zijn er niet groot en hun inwoners zijn als

---

⁶⁴² Beginnend bij het Meer. – Dus bij Tarichea.

K. spreekt meerdere malen met grote geestdrift over de schoonheid van het land Gennezaret, b.v. fasc. 19, nr. 839 en fasc. 22, nr. 1091.

Heel in 't bijzonder is ook de omgeving van Tarichea zeer vruchtbaar. Intens wordt er gedaan aan landbouw, kuddenteelt, vruchtbomenteelt en wel met buitengewone resultaten.

⁶⁴³ Vijvers en watervallen. – De laatste kunnen wij ons gemakkelijk indenken, als men b.v. weet dat 2 km ten noordoosten van Nimrin bij de baden van Betulië de bodem voor een afstand van slechts 900 m een verval heeft van 200 m. Hier daalt een beek af naar de baden.

tuiniers en herders, in dienst bij de bezitters van die landgoederen; dezer kudden bestaan in zeldzame, zeer fijne schapen en ook in vreemde fijne geiten. Buiten dit worden een groot aantal mooie, edele dieren en vogelen gehouden en gekweekt.

Door dit gewest loopt geen eigenlijke grote weg, doch 2 wegen sluiten het in; de ene komt van het Meer, de andere van de Jordaan.

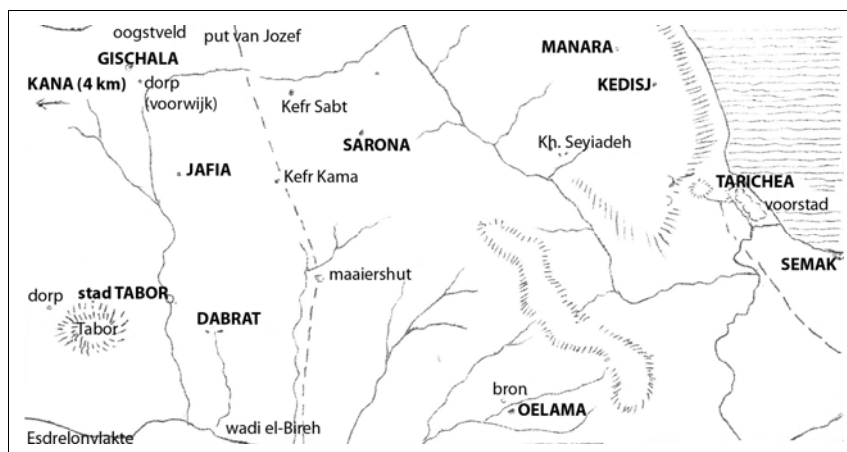
Jezus heeft in dit gewest overnacht; Hij werd in een herdersverblijf, *waar Hij de leerlingen onderrichtte*, op een maaltijd van brood, honing, vruchten en vissen onthaald.

Jezus te Tarichea.

1216.

21 april. –

Heden ging Jezus met de zijnen naar Tarichea aan het zuideinde van het Meer. Op de oever van het Meer kon men niet tot bij Tarichea komen, want 1 of 2 uren vóór Tarichea daalt het rotsgebergte tot de oever van het Meer af.

Jezus ging langs de westkant van Tarichea om, en ik zag Hem ten zuiden van Tarichea (van de eigenlijke stad of heuvel Simi en-Nabra) over een brug naar een soort van voorstad gaan. Daar ligt een moerassige arm van het Meer, waarover de brug naar de zwarte steendam loopt, die vanaf Tarichea tot aan de uitstroming van de Jordaan het Meer afzoomt en insluit.

Op deze dam (of lange smalle heuvel die ten westen door een zwarte muur van basaltsteen versterkt is) ligt de voorstad; ze heeft een speciale naam die ik vergeten ben (nl. Bet-Iërah, thans el-Kerak). Bij de brug staan twee rijen huizen.

Alvorens aan de brug te komen, moest Jezus voorbij het melaatsenhuis gaan⁶⁴⁴, waar Hij het vorige jaar meerderen van hen genezen had. Deze mensen hadden zijn nabijheid vernomen en zij kwamen hem nog dank betuigen. Andere melaatsen die sedertdien in het huis gekomen waren, riepen zijn hulp in en *Hij genas ook dezen*.

---

⁶⁴⁴ **Tarichea.** – Voor de punten betreffende Tarichea verwijzen wij naar fasc. 16, nr. 594, voetnoot 281, waar al K.'s aanduidingen over deze stad opgehelderd zijn en de ligging van de stad klaar aangetoond wordt ook met kaart.

Men kon, zegt K. verder, niet op de oever tot Tarichea komen, d.i. niet op effen grond. En inderdaad, tussen Tiberias en Tarichea komt het gebergte op twee plaatsen over een zekere afstand tot tegen of zelfs in het Meer: "In tegenstelling met de oostoever, waar het gebergte overal op een minder of groter afstand van het Meer blijft, rijst tussen Tiberias en Tarichea de oever schielijk uit het Meer op en biedt het uitzicht van steil opgaande rotsbergen, maar dit gebergte laat hier en daar op andere plaatsen tussen het Meer en zijn voet een tamelijk brede strook effen grond." (D.B. Génésareth, k. 177).

Wij lezen ook bij Guérin ondermeer: "Ik ga van Tarichea noordwaarts. Ten noorden van de meerbocht naderen de heuvelen tot tegen het Meer ... Mijn weg naar het noorden vervolgend (ongeveer 2 km ten noorden van Tarichea) dalen de heuvelen van west naar oost tot tegen het Meer." (Gali. I, 281).

Dit schielijk oprijzen van het gebergte uit het Meer laten ook sommige foto's zien die uit de noordelijke richting zijn opgenomen.

Toen Jezus vervolgens over de brug naar de dam ging, die een eiland vormde en de voorstad droeg, *bracht men hem nog vele zieken die Hij genas*. Ook van Dalmanoeta, waar de leerlingen reeds gisteren aangekomen waren, had men zieken met schepen naar hier overgevoerd en *ook dezen hielp en genas Hij*.

Deze steendam is bij Christus' dood ten gevolge van de aardbeving, die de Meer-oevers aanzienlijk wijzigde, ingezakt, en zo ook het grootste deel van de voorstad, die in het vervolg verlaten bleef en niet meer vernieuwd is geworden⁶⁴⁵.

---

⁶⁴⁵ De steendam ingezakt. – Aan de noord- en westkant van de heuvel werd een basaltmuur blootgelegd, die op sommige plaatsen nog een hoogte van 3,50 m heeft en onder de aarde bedolven was. Aan de oostkant van de heuvel werd er geen gevonden. Is het mogelijk dat hier een steendam geheel in de grond gezakt is???

Leroux verhaalt dat hij in 1910 zag hoe de kaai van Messina door de aardbeving van 1908 op sommige plaatsen over een breedte van 2 m zo diep ingezonken was, dat de zee haar overspoelde (Pèlerins, 289).

Aan Morton vertelde men te Puteoli dat enkele delen van deze haven nog uit de Romeinse tijd dagtekenen en dat men 2 m onder het water massieve bronzen ringen kan zien liggen, waaraan de galeien vastgebonden werden; er zijn nog andere Romeinse overblijfselen onder het water te zien, waarin ze verdwenen bij gelegenheid van verzakkingen, die zich hier op de kust herhaaldelijk voordeden (In de voetst. van Paulus, 374).

De geschiedenis vertelt nog markanter gevallen (zie Mislin, I, 284).

Lagrange spreekt van grondinstortingen aan de zuidkant van het Meer (Ev. de J. Chr., 183).

Ook het grootste deel van de voorstad is ingezakt en bleef verlaten. Zo verstaan, biedt de Duitse tekst geen moeilijkheid. Het noordelijk gedeelte van de lange heuvel is misschien wel een tijd verlaten geweest, maar was in elk geval in de 6^e eeuw weer bewoond en is dit nu nog.

De plaats heet el-Kerak; de rest van de heuvel bleef onbewoond en werd tot heden toe niet vernieuwd, tenzij misschien in de allerlaatste jaren onder de Israëli's.

Hier in een herberg (van de voorstad) overnachtte Jezus. Tiberias begint eerst nu op een stad te gelijken. De helft is nog in aanbouw en aan die kant ligt ze nog geheel open.

Jezus trekt naar Gabara.

1217.

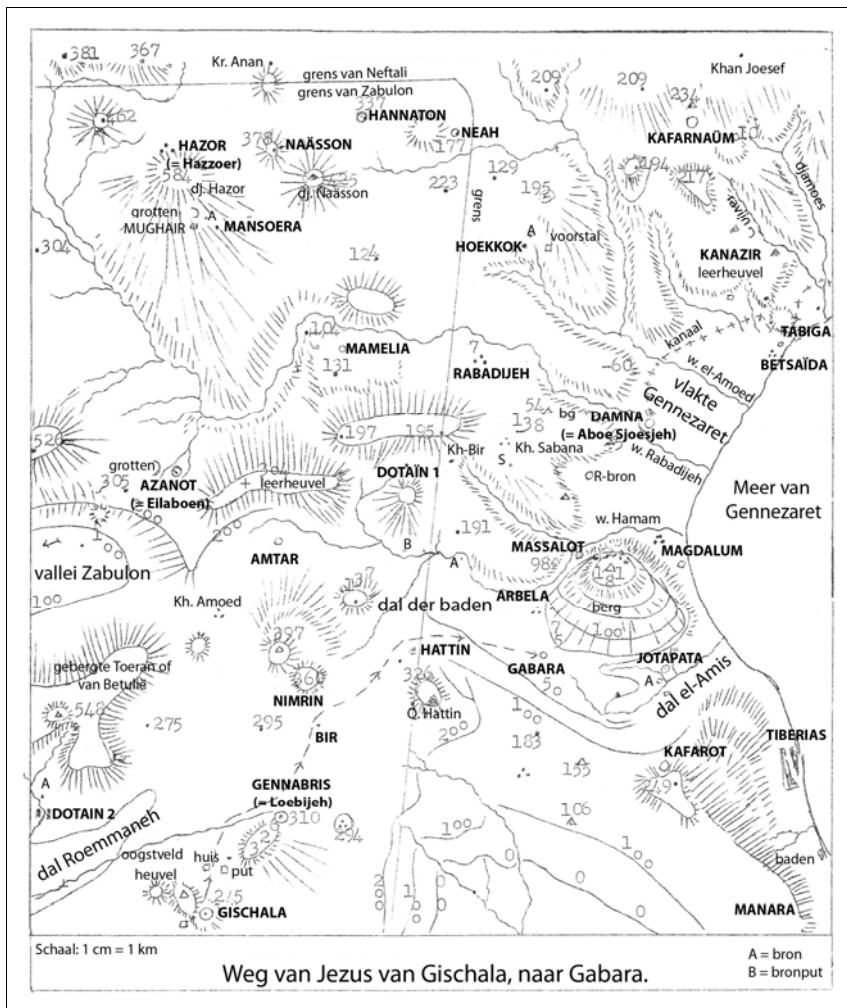
22 april. –

Jezus ging deze morgen van Tarichea nog verder zuidwaarts naar de Jordaan toe, waar ziekengestichten afgezonderd liggen en *Hý genas er verscheidene*.

Van alle zijden trekken reeds grote volksmenigten naar de berg van Gabara en vele schepen vol mensen komen het Meer overgevaren. Zij hebben hun tenten en allerlei voorraad bij zich, en de zieken die zij aanbrengen, zitten in korven, die aan de zijden van hun muildieren hangen.

Reeds gisterenavond zijn verscheidene leerlingen met zulke mensen naar Gabara gegaan, terwijl enige andere tot Jezus gekomen zijn. Heden zijn de meeste leerlingen daar reeds aangekomen; zij rangschikken de vreemdelingen in afdelingen, wijzen hun de kampeerplaatsen aan en helpen hen in alles.

Ook Jezus trok heden met de apostelen en de overige leerlingen naar Gabara. Hij had een herberg tussen die berg en Magdalum, dezelfde waarin Magdalena vóór haar bekering, op haar weg naar de H. Vrouwen (of beter: na te Damna de heilige vrouwen ontmoet te hebben) haar intrek had genomen. (De herberg is te lokaliseren aan de zuidvoet van de berg in de kleine vallei el-Amis, het kleine verrukkelijke dal waar Jezus onlangs was, zie nr. 1214, voetnoot 641; het woordje ‘tussen’ is dus niet te verstaan in rechte lijn).

Die herberg was zeer ruim en (haar afdaken waren) door palen ondersteund. Jezus overnachtte hier. Onderweg kwamen enige Farizeeën tot Jezus en vroegen Hem wat al die drukte te beduiden had, wat al dat volk toch wilde en hier kwam doen, want ze trokken in grote scharen naar de berg. Het hele land is in beweging en oproer, zeiden zij.

Jezus antwoordde dat Hij hen morgen onder de toehoorders van zijn toespraak wenste te zien, dat Hij het volk had uitgenodigd, omdat Hij niet lang meer bij hen zou zijn.

De H. Vrouwen waren hedenavond te Damna. Morgen komen zij naar de herberg om voor de maaltijden van de leerlingen te zorgen.

Eerste dag te Gabara.

1218.

Woensdag, 23 april. –

Jezus kwam heden om 10 uur in de morgen op de leerberg.

De leerlingen hadden de mensen gerangschikt en aangeduid hoe zij achtereenvolgens groep na groep om de beurt naar voren moesten treden om de lering aan te horen, want er waren veel meer mensen dan de ruimte om de leerstoel kon bevatten.

De mensen waren allen onder tenten gelegerd, in afdelingen volgens hun woonplaats: de lieden van eenzelfde gewest lagen bij elkaar. Ieder gewest had zijn kampeerplaats opgeluisterd met een zegeboog, waaraan zijn specifiek eigen vruchten prijkten. De boog vormde de ingang van zijn kampeerplaats. Boven in die boog hing een krans en bussel van de edelste vruchten, die elk gewest eigen en zijn onderscheidend kenmerk waren. Bij de enen waren het wijnranken, koornschoven; bij de anderen waren die vruchten boomwol, suikerriet, welriekende kruiden, allerlei vruchten en bessen. Elk kenteken in de poortboog was zeer schoon met bloemen versierd en kunstzinnig geschikt. De aanblik van dit alles maakte op de waarnemer de aangenaamste indruk.

Een menigte vogelen, duiven en kwakkels waren tussen de tenten neergestreken om de broodkruimels op te pikken, en ze waren zo tam dat ze uit de hand van de mensen kwamen eten. (Van de vele

duiven in dat gewest heeft de w. Hamam, duivenvallei, haar naam.)

De Farizeeën, Sadduceeën en Herodianen, schriftgeleerden en stadsoversten waren eveneens naar de berg gekomen en hadden de plaatsen om de leerstoel ingenomen. Nader bij deze stoel hadden zij zich betere zitplaatsen laten bereiden en deels zaten zij op een soort van stoelen, die zij daar hadden laten aanbrengen. Velen van hen waren er aangekomen met volksscharen, die eerst nu van Jeruzalem terugkeerden en hier nog vertoefden om Jezus' prediking te horen. Tot deze categorie kunnen wel de Farizeeën behoren, die Jezus gisteren aanklampten en vroegen wat die toeloop van volk naar de berg te betekenen had. Jezus verzamelde zijn leerlingen dicht rondom zich en de Farizeeën voelden zich gekrenkt, omdat die gewone lieden de voorrang kregen.

1219.

Jezus begon met het gebed en deed dan een kleine inleidingsrede tot het volk, waarin Hij om stilte, orde en aandacht verzocht. Hij zegde dat Hij hun wilde aanleren wat hun niet door anderen aangeleerd was geworden, ofschoon het tot hun zaligheid nodig was dit te weten (en te doen). Wat zij nu niet konden vatten, dit zou hun later herhaald en uitgelegd worden door zijn leerlingen, die Hij tot hen zou zenden, daar Hij niet lang meer onder hen zou blijven.

Hierna begon Hij luidop en openbaar de leerlingen die om Hem verzameld waren, te onderrichten. Hij waarschuwde hen tegen de Farizeeën en valse profeten (Mt. 16, 5-12). Vervolgens onderwees Hij het volk over het gebed en de naastenliefde.

De leerlingen leidden het volk bij groepen beurtelings heen en terug. De Farizeeën en andere geleerden, nu deze, dan gene,

vielen Jezus dikwijls in de rede met allerlei opwerpingen en tegenspraak, maar *Hij stoorde er zich niet aan en leerde zeer streng tegen hen, en waarschuwde het volk tegen hun schijnheiligheid*, zodat de Farizeeën zich zeer ergerden.

Jezus bewerkte heden geen genezingen, maar Hij beval dat de vermoeide zieken op hun bedden beurtelings (van de voet van de berg, waar zij lagen) in de nabijheid onder open tenten gebracht zouden worden om zijn leringen te aanhoren. Hij liet alle zieken verzoeken om tot het einde van zijn leringen geduld te hebben.

1220.

Zijn toespraken duurden ononderbroken tot de avond toe. De mensen namen beurtelings hun maaltijd, maar Jezus heb ik niet zien eten. Hij had zo lang het volk onderwezen, dat zijn stem tegen de avond geheel zwak en hees was.

Hij daalde nu van de berg in de vlakte (el-Amis) naar de genoemde herberg af. Ze behoorde voorheen tot het bezit van Magdalena te Magdalum en werd bij de verkoop van haar goederen en eigendommen voor de Gemeente achtergehouden.

Lazarus en Marta, Dina, de Sufanietin Maria, Maroni van Naïm, de Moeder van Jezus en de andere Galilese vrouwen zijn heden hier met een grote voorraad van spijzen en kleergoed en ook van gemaakte klederen aangekomen. Zij hadden voor Jezus en de leerlingen een eenvoudig maal bereid; het overschot ervan werd aan de behoeftigen uitgedeeld.

Tweede dag te Gabara.

1221.

24 april. –

Jezus zette heden zijn prediking op de berg voort; Hij handelde daarin nog steeds over het gebed, over de naastenliefde, de waakzaamheid in het goede, het vertrouwen op Gods goedheid; Hij waarschuwde de mensen om zich niet door de verdrukkers, eerrovers en valsaards te laten misleiden.

De Farizeeën (vooral hen had Jezus op het oog) waren heden nog woeliger dan gisteren. Ik zag ook dat zij heden in nog groter getal opgekomen waren en dat zij hardnekkig tegen Jezus redetwisten; zij noemden Hem een demagoog en volksopruier, een onruststoker, die de mensen van hun arbeid wegtrok, zodat zij Hem overal naliepen en met Hem het land doorreisden; zij zeiden dat zij hun sabbat, hun feestdagen en hun godsdienstleer hadden en zijn nieuwigheden en hervormingen best konden missen. Zij brachten tegen Hem en zijn leerlingen alle oude bezwaren in, die reeds duizendmaal beantwoord waren, en tenslotte wilden zij Hem intimideren met de bedreiging dat zij bij Herodes klachten tegen Hem zouden indienen over zijn drijfverijen en openbare predicaties. “Herodes,” zeiden zij, “heeft reeds een oog op U en zal aan uw opstokerijen spoedig een einde maken.”

Jezus antwoordde vrijmoedig dat Hij geen vrees had voor Herodes en preken en genezen zou tot Hij zijn zending had volbracht (cfr. Lk. 13, 31-33). Doch de Farizeeën waren zo woelig, schaamteloos en geweldig, dat het volk vooruit drong en de mensen elkander stieten en vertraden en de Farizeeën zich hierdoor genoodzaakt zagen te zwichten voor de woede van het volk, hoewel met tegenzin en uiterst verbitterd.

1222.

Jezus ging door met op een zeer roerende en treffende wijze te leren, en toen vele van de pelgrims, die van Jeruzalem huiswaarts keerden, en ook andere van de toehoorders uit de omstreken geen mondvoorraad meer hadden, liet Jezus door de oudste leerlingen spijsen onder hen uitdelen, brood, honig en vissen, waarvan er uit de herberg hele korven hierboven werden aangebracht.

De vrouwen hadden voor een overvloedige voorraad gezorgd. Ook werden klederen, stoffen, dekens en zolen en kinderrokjes aan de behoeftigen uitgedeeld. De H. Vrouwen hadden zich dit alles in grote overvloed aangeschaft. De uitdeling aan de vrouwen geschiedde door de H. Vrouwen en aan de mannen door leerlingen.

Inmiddels onderrichtte Jezus verder de nieuw aangekomen leerlingen, want Hij had de oudste en reeds goed onderlegde leerlingen met deze bezigheden belast.

De vrouwen keerden daarna naar de herberg terug om voor hen allen de maaltijd te bereiden.

Jezus sprak ook nog tot het volk en beloofde hun leerlingen te zullen zenden, die hen verder zouden troosten, waar Hijzelf zich voor enige tijd van hen moest verwijderen (om een reis naar Cyprus te maken).

Toen besloot Hij zijn prediking, zegende het volk en liet het uiteengaan, na hun de genezing van zieken morgenvroeg aangekondigd te hebben.

Hij bleef nog lang met de leerlingen alleen om hen te onderrichten. Hij sprak over de geest van de Farizeeën en zei hun hoe zij zich in de toekomst (jegens hen) moesten gedragen.

Hij kwam laat met hen in de herberg aan, waar een algemene maaltijd plaats had. *Hier sprak Lazarus Hem over de moord op de Galileeërs in de tempel.* Dit was heden ook reeds het onderwerp geweest van de gesprekken, zowel van het volk als van de leerlingen. Lazarus vertelde ook dat de verwante vrouwen van Hebron en enige van Jeruzalem naar Macherus gereisd waren, om het hoofd van Joannes de Doper te bekomen. Het was hiervoor nu een geschikt ogenblik, want men voerde er bouwwerken uit aan de vesting en ruimde de vuilnisput; hijzelf had daarvoor stappen gedaan.

Ik weet niet meer nauwkeurig of ook de tijding van de resultaten der onderneming hier nog aankwam, maar ik geloof van wél, want, afgezien van wat ik weer vergeten ben, zag ik het volgende in verband met de ontdekking van het hoofd van Joannes.

Het hoofd van Joannes gevonden.

1223.

In Macherus was men naarstig bezig met alles weg te ruimen en met te bouwen. Ik meen dat men zich voor een oorlog gereed maakt. Vele toerusting en feestgereedschappen, die hier tot het hofleven van Herodes hadden gediend, worden van kant gemaakt en weggebracht en alles meer voor soldaten, voor verschansing en verdediging ingericht. De grachten worden gereinigd en uitgedolven, de muren worden veranderd en nieuwe verdedigingswerken er omheen uitgevoerd.

Ik zag hier iets vreemds, wat ik nu niet goed meer begrijp. Om de vesting maakte men allerlei groeven⁶⁴⁶, die men met ontvlambare

---

⁶⁴⁶ Groeven. – Bedrieglijke valputten; zulke listen behoorden tot de krijgskunde van die tijd.

Flavius Josephus verhaalt hoe hijzelf tot dit middel zijn toevlucht heeft genomen bij de verdediging van Gamala, als Vespasiaan in aantocht was (B.J. II, 5).

materie vulde en daarna toedekte en met boompjes beplante, zodat er niets meer van te bemerken viel. Aan die explosieve brandstof kon men heimelijk het vuur aanbrengen, zodat er een ontploffing plaats had, waardoor alles als zand in de lucht vloog en de bodem instortte. Zulke voorbereidselen werden in een wijde omtrek rond de vestingsmuren gemaakt.

Hier waren vele armen die alle afbraak (stenen, palen, enz.) kregen en wegvoerden. Velen zochten ook hout in de grachten en grote beenderen en allerlei weggeworpen huisraad. Tot het slijk toe voerden zij op hun velden.

Onder deze arme buitzoekers bevonden zich onbekend en verkleed verwante vrouwen van Joannes de Doper; het waren dochters van Heli, de man van de zuster van Elisabet uit Hebron en andere vrouwen. Ook de dienstmeid van Joanna Chusa was er bij, in het geheel zes vrouwen, waaronder er ook uit Jeruzalem waren, en nog een paar knechten.

Zij hielden zich reeds meerdere dagen tussen deze zoekende armen en arbeidslieden op, toen eindelijk de enge, diepe en steile groef gereinigd werd, waarin het hoofd van de heilige Doper geworpen was; zij waren te weten gekomen – ik meen door openbaring – dat het weggeschopte hoofd zich in die kelder bevond; **zij baden alle nachten en smeekten onder vasten tot God** dat Hij hen dit hoofd toch zou laten vinden.

De bodem van deze groef was zeer ongelijk; door de bergheiling verhief hij zich; het uiteinde dat het diepste gedeelte was, had men reeds geruimd; het was volkomen ledig. Men moest langs vooruitspringende stenen uit deze diepste plaats tot een hoger plaats opklimmen⁶⁴⁷, namelijk tot de plaats waar de onreinheden,

---

⁶⁴⁷ Langs vooruitspringende stenen. – Zo'n primitieve trap vinden de oosterlingen in vele gevallen voldoende. "De trap die naar het huisterras leidt, is dikwijls niet anders dan zulk een steenladder." ('t H.L. 1^e jg. 31).

"Te Kana daalt men in de bron af langs vooruitspringende stenen, die in het cirkelvormig metselwerk aangebracht zijn." (D.B. Cana, k. 117).

de knoken en afval van de keuken ingeworpen werden en waar ook het hoofd van Joannes in terecht was gekomen en nu nog lag. Allerlei beenderen en overschot lagen daar zeer hoog opgehoopt; men moest zeer ver in de groef doordringen om die plaats te bereiken.

1224.

Toen de arbeiders eens hun maaltijd waren gaan nemen, lieten enige omgekochte mensen de vrouwen in de groeve gaan en bleven aan de ingang de wacht houden. De groef was rein tot aan die plaats, waarin ook slechts droge afval en rommel lag. Zij baden gedurig tot God dat Hij hen toch het heilig hoofd mocht laten vinden en zij stegen met grote moeite in de groef opwaarts. Opeens ontwaarden meerdere van hen het hoofd op een vooruitspringende steen; het stond op de hals, alsof het hen tegemoet zag, en zij waren getroffen door een glans als van twee vlammen, die uit het hoofd schenen te komen. Anders hadden zij het wellicht niet kunnen onderscheiden, want daar lagen nog andere mensenhoofden in de vuilnisput. Dit van Joannes was deerniswekkend om aan te zien; het bruine magere aangezicht was met bloed overvloedig; de door Herodias doorstoken tong was zichtbaar in de openstaande mond. De blonde haren, waarbij de beul en Herodias het vastgegrepen hadden, stonden stijf en verward recht. De vrouwen namen in allerijl het hoofd, wierpen er een doek over, hulden het erin, borgen het in een lederen zak en spoedden zich met bange schreden uit de groef.

Gelukkig was het nog juist bijtijds, want nauwelijks hadden zij zich een weinig verwijderd, of wel duizend soldaten van Herodes trokken naar het kasteel, waar zij de paar honderd die er lagen, aflosten. De vrouwen verborgen zich voor dat naderend bataljon in een spelonk.

Wanneer zij hun weg door het gebergte weer voortzetten, troffen zij op hun weg een soldaat aan, die zich door een val aan zijn knie erg gewond had en daar bewusteloos was blijven liggen. Terwijl zij zich met die soldaat bezig hielden, voegden zich bij hen de

neef van Zakarias, nl. de leviet Zakarias en een paar Essenen die hen tegemoet gekomen waren. Ik zag dat zij, vol medelijden, zich alle moeite gaven om de gewonde tot zichzelf te brengen, maar dit gelukte niet.

Dan legden de vrouwen de lederen zak met het hoofd van Joannes naast hem en onmiddellijk ontwaakte de soldaat uit zijn bewusteloosheid. Hij richtte zich op en zei dat hij Joannes de Doper gezien had en hulp van hem bekomen had⁶⁴⁸. Zij waren daar diep door ontroerd, wasten zijn wonden met olie en wijn en brachten hem in een naburige herberg, zonder hem nochtans iets van het hoofd van Joannes te zeggen.

Nu zag ik hen hun weg voortzetten en zich eenzaam houden, zoals men deed bij de afhaling van Joannes' lichaam. De volgende dag zag ik hen het hoofd tot de Essenen bij Hebron brengen, waar enige zieke Essenen door de aanraking van het hoofd eveneens gezond werden. Ik zag de Essenen daarna het hoofd reinigen, zeer kostelijk balsemen, en het met dezelfde lijkplechtigheden, waarmee zij vroeger het lichaam begraven hadden, in de grafkelder dragen en het bij het lichaam plaatsen.

De verering van heilige gebeenten heb ik altijd door de Essenen ijverig beoefend gezien; zij bewaarden heilige gebeenten van de oudvaders en profeten onder gewelven in muren, wonden die in boomwol en vereerden ze met kostbare sieraden. Veelvuldig mochten zij de heilzame uitwerkselen ervan ondervinden. Ook bestond bij de leerlingen van Jezus en andere verlichte, deugdzame Joden in deze tijd de vrees voor verontreiniging door

---

⁶⁴⁸ Prachtig wonder, dat als de inzet is van de lange reeks wonderen en genezingen, die in het christendom door tussenkomst van de heiligen en het gebruik van hun relikwieën in de loop der eeuwen zullen geschieden: het hoofd van Joannes werd naast de soldaat gelegd en hij zag Joannes tot zich komen.

Zo heeft K. tal van keren heiligen, ja, zelfs hun geschiedenis gezien, wanneer men haar hun relikwieën bracht.

de doden volstrekt niet meer⁶⁴⁹, zoals bij de Farizeeën. Zo ver herinner ik mij deze aandoenlijke gebeurtenis.

Lazarus en de heilige vrouwen namen hedenavond nog afscheid van Jezus. Lazarus was bij de openbare leringen van Jezus niet tegenwoordig geweest, want wegens zijn positie te Jeruzalem nam hij een zekere omzichtigheid en terughouding in acht.

Derde dag bij Gabara. – Genezingen.

1225.

25 april. –

Deze morgen gingen Lazarus en de H. Vrouwen in alle vroegte naar huis. Jezus echter begaf zich met de apostelen uit de herberg tot de zieken, wier hutten en tenten men reeds gisterenavond gedeeltelijk in de nabijheid van de herberg gebracht had.

De overige had men nog in de kampementen van het volk aan de voet van de leerberg laten staan. *De apostelen en Jezus genazen alle aanwezigen en gingen niet eerder vandaan, dan wanneer alle zieken weer gezond en te been waren.*

De leerlingen deelden nog het overschot van de levensmiddelen, klederen en stoffen onder hen uit; de geheelden en hun vrienden vervulden de lucht met hun psalmgezing van dank, en allen begaven zich op de weg om nog vóór de sabbat hun woonplaatsen te bereiken.

---

⁶⁴⁹ Geen vrees meer voor verontreiniging door de doden. – Dezelfde gedachte, doch anders uitgedrukt vinden wij bij D. Rops: "Men kan een zeker verband tussen het Evangelie en het Farizeïsme niet ontkennen, wanneer men rabbi Johannaan ben Zakkai hoort verklaren:

- "niet het contact met de dood maakt onrein ..."
- "niet het water reinigt ..."
- of ook: "de liefde gaat boven de Wet uit ..."' (Jezus in zijn tijd, 321).

Over Kafarot naar Garisima.

Maar Jezus vertrok naar Garisima, ongeveer een half uur ten noorden van Sefforis, en op een hoogte aan het einde van het dal (Zabulon) gelegen. Hij zond leerlingen vooruit om de herberg te bestellen. Wegens de zieken ging Hij er langs een omweg naartoe en Hem en zijn gevolg zag ik een kort bezoek brengen aan de kleine stad Kafarot bij Jotapata⁶⁵⁰.

---

⁶⁵⁰ **Garisima = (thans) Ibdawijeh.** – K.'s mededelingen brengen ons hier nogmaals tot de ontdekking van een belangrijke plaats.

Flavius Josephus die de vormen Garis en Garizim gebruikt, was in de vesting gelegerd, toen Vespasiaan in het begin van de Joodse oorlog tot de grenzen van Galilea naderde. Deze wilde uit de buurt van Akko, waar hij in de kustvlakte gekampeerd was, door een bergpas in het binnenland dringen om het Romeinsgezinde Sefforis te helpen.

De vesting Garisima ligt in de buurt van twee bergpassen en om Vespasiaan dit te beletten, had Flavius Josephus zijn leger hier samengetrokken.

Garisima heet thans Ibdawijeh en goede kaarten tekenen hier het teken van vesting aan. Ibdawijeh ligt 4 km ten westen van Kh. Er-Roema en 5 km ten noordnoordwesten van Sefforis en 23 km ten zuidoosten van Akko.

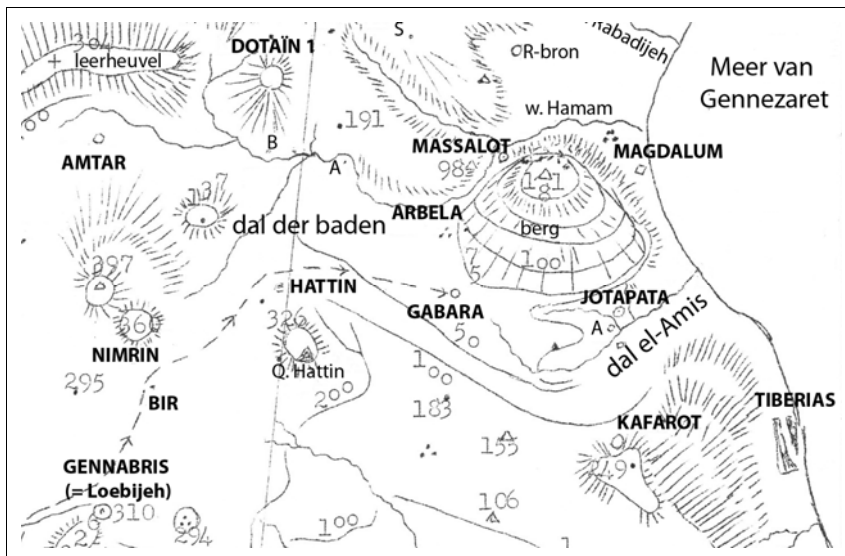
De vesting ligt op een sterke heuvel. De top verheft zich 64 m boven de vlakte ten oosten en ten noorden, minder hoog boven de vlakte of bodem ten westen en ten zuiden. Zijn zachte hellingen, waarlangs terrassen aangelegd zijn, zijn sedert lang in landbouwgrond herschapen, maar de ontelbare potscherven en stenen die men er nog aantreft, bewijzen voldoende dat die hellingen oudtijds bewoond zijn geweest.

Wat meer is, Mislin trof er in de voorgaande eeuw nabij de heuvel een herberg aan, die men mag beschouwen als de opvolgster van de herberg, die door Jezus op deze reis bezocht werd: "Bij mijn aankomst," zegt Mislin, "bezoek ik eerst de Bir of Put Bedawijeh (= Ibdawijeh). Hij is ZEER OUD en van binnen met BEHOUWEN stenen gemetseld.

Niet ver van daar liggen de resten van een Arabische herberg met afmetingen van 70 bij 50 stappen; het was zeker een voorname herberg, want het binnenhof was omgeven door een opeenvolging van kleine kamertjes (aangeleund tegen de omheiningmuur).

Boven Put en herberg verheft zich ten westen de mooie ronde heuvel Ibdawijeh, waarvan de zachte hellingen van terrassen voorzien zijn."

"De kruin," weet V. Guérin te zeggen, "is geheel met ruïnes bedekt; het zijn die van een muzelmans dorp, doch gebouwd op de plaats van een kleine

Kafarot lag rechts van zijn herberg, maar links op de weg die Hij ingeslagen was, nadat zij een weinig op die weg gevorderd waren. Door dit stadje (versta: over het gebied) liep de weg van

---

OUDE STAD. Van deze laatste blijven nog over de grondlagen van een machtig bouwwerk in prachtige behouwen stenen; het was op één van zijn zijden geflankeerd door twee vierkante torens.

Onder dit FORT bestaat een ruime kelder, die verlicht werd door meerdere venstertjes die thans gestopt zijn; hij is eveneens gebouwd met regelmatig behakte hardsteen.

De gewelven zijn gebouwd met wat kleiner stenen, die echter nog in goede staat zijn en met dezelfde vakkundigheid samengevoegd werden.

Ik beschouw dit bouwwerk als daterend uit het Grieks-Romeinse tijdperk." (Gali. 490-491).

Voor de identificatie van Garisima komt de heuvel met deze ruïne zeker in aanmerking, meent Guérin; hier heeft een belangrijke plaats gelegen; de ruïne is die van een vesting; vanop de heuvel overziet men de gehele vlakte Bathoef (= Asochis, Nettofa, Zabulon. Gali. I, 494; 496).

Wij mogen dus onze vereenzelviging van Garisima met deze plaats als zeker beschouwen, en Garisima als een van de vele plaatsen die K. ons heeft helpen ontdekken.

Kafarnaüm naar Jeruzalem en ik heb Jezus en de zijnen vroeger dikwijls daar gezien. Hier in het gewest had ook Saül rondgezworven, kort vóór zijn bezoek bij de toverheks van Endor en vóór de noodlottige veldslag.

De handelingen van Jezus te Kafarot weet ik niet meer nauwkeurig, tenzij dat Hij hier enige weldenkende Farizeeën ontmoette, die van Jeruzalem naar huis terugkeerden en dat dezen ondermeer Hem voor Herodes waarschuwden.

Te Jeruzalem en onderweg hadden zij vernomen, verzekerden zij, dat de viervorst Hem gevangen wilde laten nemen en met Hem doen gelijk met Joannes. *Maar ook aan dezen antwoordde Jezus dat Hij geen vrees had voor de vos Herodes, noch zijn houding en handelwijze voor hem zou veranderen; Hij zou tot het einde de opdracht uitvoeren, die zijn Vader Hem toevertrouwd had.* Ik weet niet of dit het feit is, dat het Evangelie op het oog heeft in de passus, waarin Jezus Herodes een vos noemt (Lk. 13, 31-32).

1226.

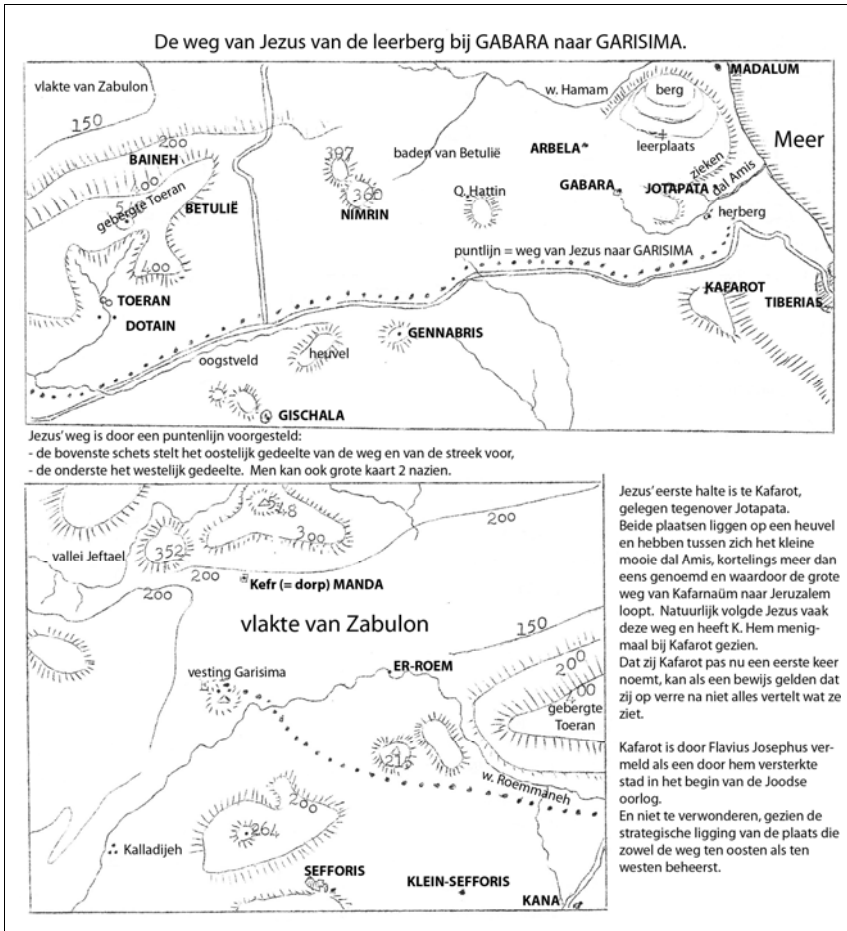
Hij vertoefde hier niet lang en begaf zich op weg naar Garisima, een uur of 5 van hier. Deze stad ligt hoog en is met wijnbergen vermengd; ze heeft de morgenzon en ook een weinig van de middagzon, maar van de west- en de noordkant heeft zij schaduw. (Dit is: zij heeft een ver uitzicht over de gehele vlakte Zabulon naar het oosten, ook wat uitzicht, maar minder ver naar het zuiden. Ten westen en noorden begint het gebergte vrij dicht.)

De vooruitgezonden leerlingen kwamen Jezus reeds een eindweegs tegemoet. Hij had zijn herberg vóór de stad; zij wasten elkanders voeten en gebruikten het welkomsmaal.

Daarna ging Jezus naar de synagoge ten sabbat. Hij las voor uit het boek Leviticus en uit Ezekiël en verklaarde de lezing. Hij ontmoette hier geen tegenspraak,

integendeel, zijn diepe kennis van de Wet en zijn bewonderenswaardig commentaar verwekte ieders verbazing.

Na deze leerrede nam Hij slechts met zijn leerlingen en met nog enige verwanten, die uit het gewest Sefforis hierheen gekomen waren, een maaltijd in de herberg. *Ook heeft Hij hier van zijn aanstaande einde gesproken.* Ik meen dat Hij na de sabbat de apostelen en leerlingen zal uitzenden.

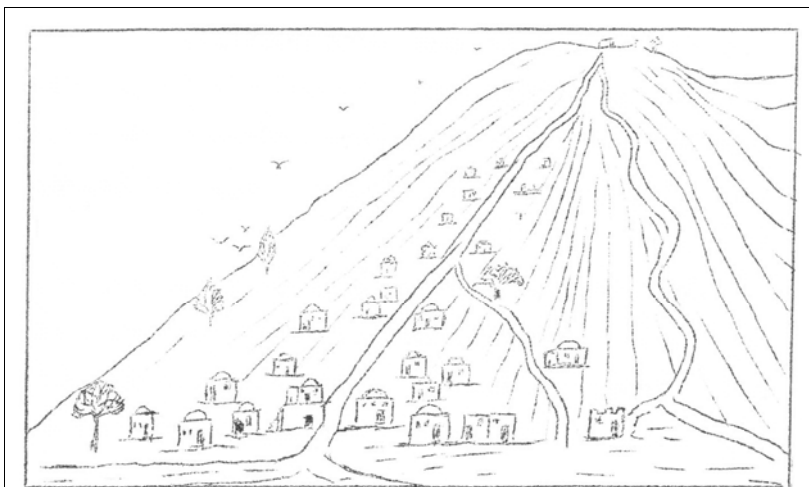

1227.

26 april. –

Ik zag Jezus hier in rust de sabbat vieren, en daarenboven de leerlingen openbaar op een heuvel onderrichten nopens hetgeen zij op hun aanstaande zending in acht te nemen hadden.

Deze heuvel ligt tussen de verstrooide huizen en wijnbergen van de stad. (Bedoeld is het hoogste van de heuvel waarop Garisima ligt, spreekwijze te vergelijken met die in fasc. 13, nr. 417, voetnoot 179).

Hoe men zich de berg (kleine Hermon) kan voorstellen die in het midden boven het dorp of de stad Soenem uitsteekt. Vaak wordt door de Bijbel een plaats nu eens dorp, dan weer stad genoemd.

Jezus vertelde hier, zoals in al deze dagen, de gelijkenissen van het verdwaalde schaap, van het verloren muntstuk en van de tien maagden.

De apostelen meegerekend, zijn er nu in totaal wel 100 leerlingen bij Jezus; ze zijn hier ten sabbat samengekomen. Morgen of overmorgen zal de uitzending plaats hebben.

De twee zonen van (de heiden) Cyrinus, die te Dabrat gedoopt werd, waren in deze stad bij hun vader en zijn tot Jezus gekomen op de weg die van Gabara naar hier leidt. Ook waren hier nog enige andere Cyprische Joden bij Jezus. Hier vertoeft een talrijke groep van Cyprische Joden, die van het paasfeest en van Jeruzalem naar Cyprus teruggaan; zij hebben de lering van Jezus op de sabbat met bewondering aanhoord. Op Cyprus ziet men met ongeduld uit naar Jezus' komst. Ook daar wonen vele Joden, doch helaas! ze zijn geheel aan hun lot overgelaten.

Uitzending van apostelen en leerlingen.

1228.

27 april. –

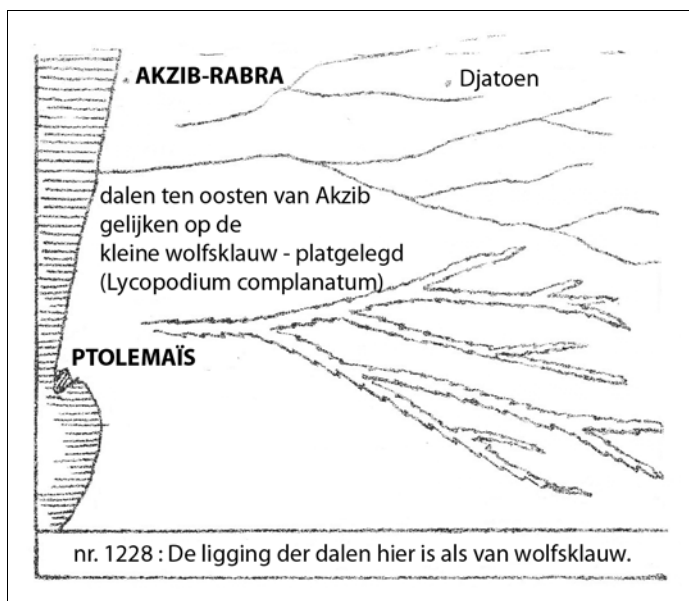
Af en toe in bezwijming vallend kan K. heden slechts het volgende verhalen.

Jezus heeft deze morgen nog de leerlingen op een heuvel te Garísima onderricht. Omdat er hier velen waren, die tot nog toe slechts als boden tussen de verspreide leerlingen en vrienden van Jezus dienst gedaan hadden, en anderen die nog meest thuis waren geweest, zo onderwees Jezus dezen onvermoeid; zij waren immers nog slechts oppervlakkig onderricht en kenden Jezus' methode nog niet om zijn leer te verspreiden en te pas te brengen en waren evenmin geoefend in het verhalen en verklaren van parabelen.

Jezus legde hun nu hier alles zeer eenvoudig uit als aan kinderen; Hij herhaalde en overliep

overzichtelijk alles wat Hij tot nog toe geleerd had, vooral de onderrichtingen uit de laatste tijd.

's Namiddags ging Hij met allen van Garisima 4 à 6 uren noordwestwaarts (noord- of noordnoordoostwaarts) het gebergte in en kwam in een zeer eenzaam gewest; zij trokken tussen twee steden door en bleven gedurende de nacht hier in de wildernis. Daar ter zijde in de dalen graasden kudden ezels en kamelen en ook kudden schapen; de natuur was hier schoon; zij waren hier op de westzijde van de grote centrale bergketen, die midden door het land loopt (in de lengte). De dalen lopen hier zeer zigzag; juist gelijk het wolfsklauwkruid, dat zijn ranken op de grond her en der wendt⁶⁵¹.

⁶⁵¹ Wolfsklauwkruid. – Hoe zijn vertakking treffend gelijk op die van de beken in dit gewest, zie afbeelding. Er zijn meerdere variëteiten van dat kruid.

De onderste stengel ligt en kruipt op de grond. Uit die stengel dringen worteltjes in de grond, terwijl er takjes omhoogschieten, die zich gaffelvormig splitsen.

In deze wildernis stonden vele palmbomen, ook bomen van het soort dat zijn door elkaar gestrengelde takken tot op de grond laat hangen⁶⁵². Onder zulke bomen kan men zich als in een hut verbergen. Daaronder hielden zich de herders van het gewest op en hier overnachtten nu ook Jezus en de leerlingen.

Maar de meeste tijd brachten zij toch door in gebed of *luisterend naar de onderrichtingen van Jezus. Hij heeft hun nogmaals veel voorgehouden van wat Hij hun reeds bij vroeger uitzendingen had bevolen. Meer bepaald hoorde ik dat Hij hun zei dat zij geen reiszakken mochten dragen (Lk. 9, 3), dat zij ze aan de overste moesten afgeven. Iedere groep van tien man had een overste*⁶⁵³. *Hij verklaarde hun hoe zij de*

---

⁶⁵² Op zijn terugkeer van Sinai naar Egypte door de woestijn, rustte De Tesson onder zo'n boom: "Doodop van hitte en dorst gingen wij schuilen onder zo'n boom, een variëteit van de acacia triakanta. Zijn neerhangende takken vormen een laag, maar dicht, ondoordringbaar gewelf of tent waaronder wij rechtop konden staan; zijn fijne en tengere bladertjes, waaiervormig en tamelijk breed aan de takjes geplaatst zijn dicht door elkander gedrongen; de doornen zijn gedeeltelijk recht en twee duim lang, gedeeltelijk klein en haakvormig." (cfr. D.B. Acacia).

⁶⁵³ Hier lezen wij in verband met de uitzending van apostelen en leerlingen: iedere groep van 10 man had een overste. Evenzo in nr. 1229: ieder van de vijf apostelen (die Jezus begeleidden) had 10 leerlingen onder zich.

Zeer bemerkenswaardig lijken ons deze mededelingen van de zienster over zulke **werk- en gebedsgroepen van 10**, gewild door de Heer zelf.

Belangstellende lezers mogen wij hierbij verwijzen naar de Encyclopedie Judaica (1971), artikel JAHAD, in T. 16, k. 700: "Ook in Qumran bestonden zulke groepen van 10."

Ook de regel van Sint-Benedictus spreekt van zulke groepen van 10.

Trouwens volgens sommigen zijn er in het leefpatroon van de vroegchristelijke monniken nog wel meer elementen die merkwaardig overeenstemmen met dat van de Essenen.

steden konden erkennen, waar zij goed zouden kunnen doen; dat zij, de slechtgezinde steden verlatend, het stof van hun voeten moesten schudden (Mt. 10, 11-15); verder hoe zij zich moesten verantwoorden en verdedigen als men hen aanhouden zou; zij behoefden zich niet te bekreunen om het antwoord, want het zou hun in de mond gegeven worden (Mt. 10, 19-29; 29-33).

Zij moesten vooralsnog alle vrees van zich afzetten, want zij liepen nog geen gevaar voor hun leven.

Na deze onderrichting aten zij gezamenlijk nog van het brood, de honing en de vissen, die zij meegebracht hadden (en namen wat rust, zoals gezegd).

Tegen de avond zag ik hier en daar in het gewest enige mannen staan met een soort van jachtspiezen, nl. lange schachten met aan het uiteinde ijzeren haken. Het waren wachters tegen de wilde dieren, die van de zeeoever opwaarts in het gebergte drongen om de kudden aan te randen⁶⁵⁴.

Zie b.v. WUKU: *“Die Essäer nach Flavius Josephus und das Mönchtum nach der Regel des heiligen Benedikt”*, in *Studien und Mittheil. aus dem Benediktus und Cisterciënzer Orden*, 1880, T. XI.

⁶⁵⁴ Wachters tegen wilde dieren. – In Jezus’ tijd waren er nog talrijke voorhanden.

Zie fasc. 9, nr. 213, voetnoot 15 en fasc. 14, nr. 481, voetnoot 229.

In de H. Schrift belooft God op meerdere plaatsen, b.v. Lev. 26, 6, dat Hij tot beloning voor hun getrouwe wetsonderhouding de wilde dieren zal uitroeien, maar deze, in geval van ontrouw, integendeel zal vermenigvuldigen (Lev. 26, 22; Deut. 28, 26; 32, 24).

Ze kwamen van de zeeoever, zegt K. Hier hielden zij zich op in de bossen en struikgewassen, die de moerassen en strandmeren omzomen.

Heden is de panter nog een zeer geducht roofdier dat des nachts het ondoordringbaar struik- en boomgewas van de Jordaan en andere plaatsen verlaat en op verre afstanden uittrekt op buit en de kudden aanrandt (cfr. D.B. Jourdain, k. 1738).

1229.

28 april. –

Hier in het gebergte zag ik *Jezus heden morgen zeer vroeg de leerlingen en apostelen uitzenden*. (Wij stellen ons Jezus voor, gekomen in het gewest van Tersjiha, 5 à 6 uren ten noorden van Garisima, 4 uren ten oosten van Akko).

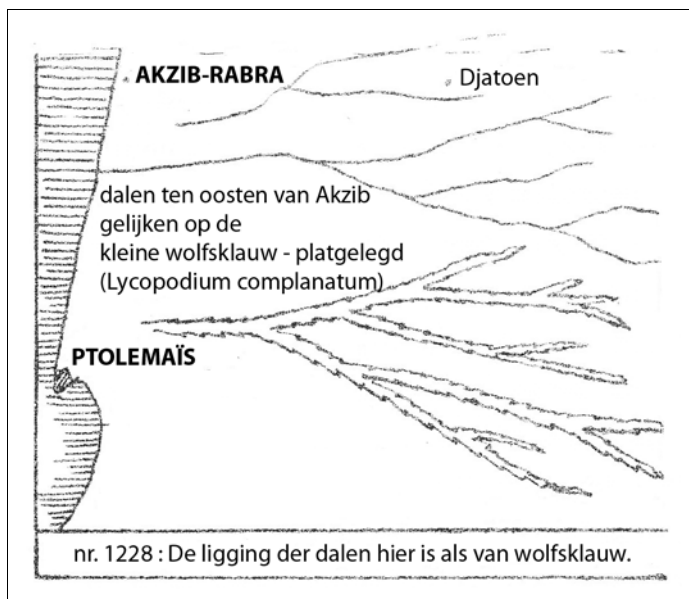
Hij legde zijn handen op de apostelen en verscheidene oudste en eerste leerlingen; de overige zegende Hij slechts; Hij vervulde hen daardoor met nieuwe kracht en sterkte. Dit was nog geen priesterwijding, maar een ruime mededeling van kracht. *Hij scherpte hun nogmaals met nadruk de plicht in van de gehoorzaamheid aan hun oversten*.

Petrus en Joannes trokken niet met Jezus mee, maar naar het zuiden, Petrus naar het gewest van Joppe. Ook Joannes (moest in die richting), maar meer oostelijk. Enige trokken naar Opper-Galilea, andere naar de Dekapolis.

Tomas bekwam als zendingsgebied het gewest van de Gergesenen; ik zag hem langs een omweg zich daarheen begeven. 's Avonds zag ik hem, van de weg af, met een schare leerlingen, in zuidwestelijke richting naar een stad gaan, waarvan de naam een klank heeft gelijk de naam van een leerling; hij klinkt, zo ik meen, als 'Asach'. Deze stad ligt op een hoogte tussen twee dalen, die gelijk de bladeren of ranken van het wolfsklauwkruid uit mekaar lopen.

Een water dat om deze stad vloeit en aan haar ene zijde neervalt, zag ik glinsteren. Het komt aan zijn noordkant uit een klein meer of moeras en vloeit er ook ten zuiden rond en vormt een waterval; ik hoorde het bruisen; het mondt in de zee uit.

Deze stad ligt ongeveer 9 uren van Sefforis en ten hoogste een uur ter linkerzijde van de weg die Jezus volgde. Ook lag ze lager of dieper dan deze weg; van op de weg zag men uit de hoogte er op neer⁶⁵⁵. Er zijn vele Joden in die stad, welke, naar ik meen, aan de levieten toebehoort. Ik heb ook de naam Hakoek of Hokoek gehoord, maar er bestaat nog een andere stad met een soortgelijke naam (nl. HOEKKOK, thans Jakoek, bijna een uur ten westen van Kafarnaüm, waar wij Jezus reeds zagen in fasc. 21, nr. 956).

⁶⁵⁵ **Asach = Aksaf = Jasif.** – Een stad met een naam als 'Asach'. Bedoeld is Aksaf, thans Jasif, 10 km ten noordoosten van Akko.

De aanwijzingen van K. komen overeen met de bijzonderheden welke nauwkeurige kaarten aangeven, afgezien van het feit dat de stad niet door HETZELFDE water OMGEVEN is, maar door twee beken, die nochtans op een bepaald punt mekaar dicht benaderen.

Jasif vertoont de gewone kentekenen van oudheid, b.v. resten van bouwwerken met mooi behouwen, regelmatige steenblokken (cfr. Gali. II, 4).

Jezus ging in noordwestelijke richting; Hij nam 5 apostelen mee; ieder van hen had 10 leerlingen onder zich.

Ik herinner me Judas, Jakobus de Mindere, Taddeüs, Saturninus, Natanael, Barnabas, Asor, Mnason en de Cyprische jongelingen onder hen gezien te hebben; zij gingen heden nog wel 6 à 8 uren ver; zij lieten verscheidene steden ter linker- en ter rechterzijde van de weg. Enige groepen scheidden van de stoet af en begaven zich naar die steden⁶⁵⁶.

Jezus liet Tyrus links beneden op de zeeoever liggen.

Indien ik het me goed herinner, *heeft Hij aan de apostelen en leerlingen een plaats aangeduid, waar Hij, na ongeveer een dertigtal dagen met hen weer zal samenkomen.* (Na zijn verblijf op Cyprus zal Hij te Haïfa landen en daar op de oever door hen verwelkomd worden).

Met degenen die nog bij Hem waren, overnachtte Hij nogmaals onder zulke hoomhutten, gelijk de vorige nacht.

---

⁶⁵⁶ **Hukak (= Hukok = Alkat = Helkat) = Jerka.** – De andere stad waar Jezus voorbijkwam, was Hukak; andere vormen van de naam zijn: Hukok, Alkat en ook Helkat.

In Jos. 19, 25 wordt ze met de laatste naam genoemd aan het hoofd van de steden van de stam Aser. Volgens Jos. 21, 31 is het een levietenstad. Als zodanig wordt ze in I Kron. 6, 75 Hukok genoemd, in de Vulgaat weergegeven door Hukak. Door de Palestinologie wordt ze vereenzelvigd met Jerka, 5 km ten oosten van Jasif (Aksaf).

Dit komt treffend overeen met de mededelingen van K. Inderdaad, Jerka ligt op een niveau van 334 m en Jasif op een niveau van 65 m. Van Jerka heeft men naar het westen een heerlijk vergezicht op het lager land en de kustvlakte en de Middellandse Zee.

Aksaf lag dieper zegt K. en men kon van op de weg (te Jerka) op de daken van de huizen zien.

Belangrijke waarschuwing.

1230.

Hier sluiten wij hoofdstuk XVI af, hoewel er in het oorspronkelijke werk nog vijf paragrafen bijkomen, waarna daar een bemerking van Brentano geplaatst is, welke wij hier vóór die vijf paragrafen plaatsen. Met deze vijf paragrafen laten wij liever het volgende hoofdstuk beginnen.

***

Bemerking van Brentano. – Tot en met 28 april had K. haar dagelijkse gezichten op het leven van Jezus verteld.

Vanaf 29 april brachten onbeschrijfelijke smarten haar in de onmogelijkheid haar visioenen langer mee te delen, en dit zou een hele tijd zo blijven. Daarom verwijderde zich de Pelgrim en bleef vijf en een halve maand weg, die hij in zijn vaderstad Frankfort-am-Main doorbracht.

K.'s visioenen gingen ondertussen hun gang en ze zouden dus verloren zijn geweest, indien God ze niet door een wonder van zijn barmhartigheid een tweede keer had verleend.

Nu kon Brentano ze noteren.

De herhaling begon op 21 oktober en duurde tot 4 januari 1824 (76 dagen) en beantwoordden volkomen aan de verloren visioenen, die K. reeds had gehad van 29 april tot 15 juli 1823 (76 dagen). Brentano heeft echter aan deze visioenen de datum gegeven, waarop K. ze de eerste maal had gehad.

Vanaf 4 januari 1824 tot 9 februari kon Brentano nog slechts haar dagelijks toenemend lijden noteren.

Openbaar Leven van Jezus

Hoofdstuk XVII – Jezus' reis naar Cyprus. – Zijn verblijf op het eiland (van 29 april tot 5 juni 1823).

Op weg naar Ornitopolis.

1231.

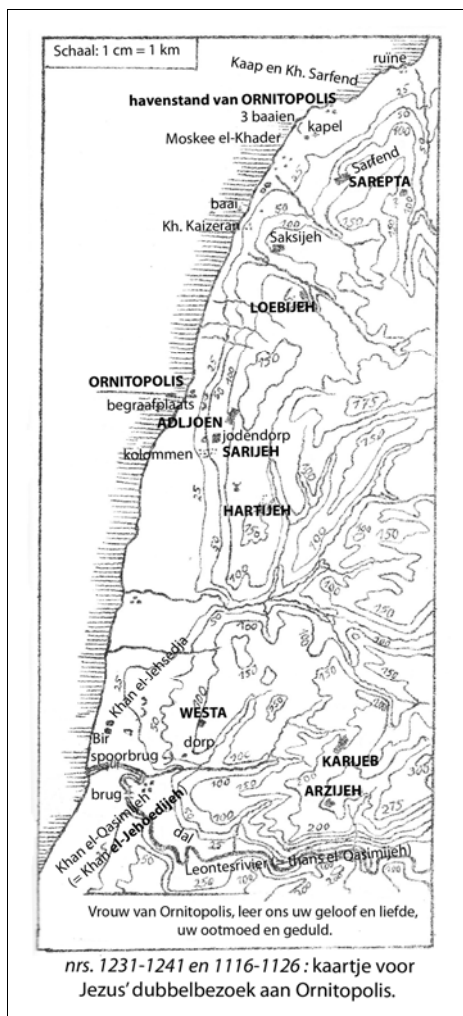
29 april of 21 oktober. –

Ik zag Jezus met een talrijke groep: leerlingen en ook andere mensen, wel 50 man sterk, een diepe bergvallei volgen (dus gaan in de richting noordwesten) Het schijnt mij in de morgenstond geweest te zijn, want de hemel was zo helder; het was een eigenaardige berg.

Wel een uur lang waren aan beide zijden in de bergwanden woningen met een aangetimmerde voorhut van lichte sparren, hier en daar open zodat men erin kon zien; daarin woonden de mensen als in spelonken. De voorhutten waren meestal met riet en mos of graszoden bedekt. Hier en daar zag men versterkingswerken of steunmuren, opdat de aarde van de berg op de weg niet zou neerstorten. (Bedoeld zijn dus muren die terrassen schragen, waarop tuinen aangelegd zijn). In die hutten woonden arme, verworpen heidenen; zij waren hier geplaatst om de weg te bewaken en het gewest van gevreesde dieren te zuiveren.

Deze mensen kwamen nu tot Jezus en baden Hem om hulp tegen deze dieren; het waren lange, breedvoetige gespikkelde beesten als grote hagedissen. Ik zag enige zulke dieren daar in de nabijheid lopen en zich op een bevel van Jezus, die ook het gewest zegende, in een naburig zwart moeras, als in een meer van

kolenpap, gegeven. Ook alle overige dieren van dit soort zag ik uit het hele gewest daarheen vluchten⁶⁵⁷.

⁶⁵⁷ Staande waters bestaan niet alleen aan de kust, maar ook hier en daar tussen de bergen; dit zijn overblijfselen van voorhistorische meren, zegt men, die gevormd werden door neerstromend water, dat door dwarse heuvelruggen tegengehouden werd (D.B. Galilée, k. 89; Géogr. univ. V, 84).

Op de door Jezus gevolgde weg stonden hier en daar enige groepjes wilde oranjebomen en ook andere wilde bomen. Hier waren zij zowat 4 uren van Tyrus. *Jezus verdeelde hier zijn gezelschap en volgde verder met de weinigen die Hij bij zich behield, nog enige tijd deze kloof. (Onmogelijk te zeggen welk van de verschillende parallel lopende ravijnen bedoeld kan zijn). Met het ravijn liep zijn weg nog steeds afwaarts. Hier en daar leerde en vermaande Hij vóór hun spelonkhutten de bewoners.*

Asach (of Aksaf), de stad waarheen Tomas gisteren bij de uitzending der apostelen gegaan was, lag een negental uren van hier.

De weg daalde af naar een klare, snelle, tamelijk grote rivier (de Leontes, thans el-Qasimijeh); ze stroomt in een diepe bedding en mondt 2 uren ten noorden van Tyrus in de zee uit.

Jezus ging langs een hoge stenen brug over de rivier; de brug was dik en sterk als een steendam, en beneden zag en hoorde men het water ruisen⁶⁵⁸.

---

⁶⁵⁸ De weg daalde af naar een snelle vloed. – namelijk naar de Leontes, die in een diepe bedding en vallei vloeit en de natuurgrens daarstelt tussen het Libanongebergte en Opper-Galilea.

Vooraf in zijn loop van oost naar west maakt hij vele bochten. Hier heet hij thans ook Nahr of stroom el-Qasimijeh. Bruisend rent hij over rotsen en kleine eilanden tussen bijna loodrechte en schrikwekkende oevers van 200 à 300 m en zelfs bij de kromming van 400 m hoog. Bij zijn uitmonding is hij 40 m breed; hier schijnt zijn loop langzamer en rustiger, hoewel nog steeds geweldig. Hij en de Hiëromax zijn, na de Jordaan, de grootste stromen van Palestina.

In de kustvlakte aangekomen, gaat Jezus niet tot aan de zee, maar richt zich naar het noorden en bereikt de stenen brug over de Leontes ongeveer 1 km van de zee en 1 ½ km van de uitmonding. De brug is hoog en geplaveid en bestaat uit een enkele boog. In wezen dateert ze uit het Romeinse tijdperk (cfr. Mislin, I, 218, 319, 321); ze werd in 1835 nog eens hersteld door Ibrahim Pasja (Guide, 679); ze is gericht van west naar oost.

Aan de overkant lag een lang dorp langs de weg, dat uit meerdere woningen bestond. Niet ver van de vloed lag ook een grote herberg, waar de leerlingen weer met Jezus tezamen kwamen.

Judas Iskariot naar Kana van Sidon gezonden.

Hier zond Jezus verscheidene personen uit zijn gevolg naar de steden in het land Kaboel, en Judas Iskariot met meerdere leerlingen naar Kana van Sidon (Groot-Kana).

De leerlingen moesten al hun geldbuidels, die zij bij zich hadden, met de hele inhoud in bewaring afgeven aan de apostel die over hen aangesteld was.

Om de grote omweg rond de bocht te vermijden heeft men een nieuwe brug over de rivier gelegd, 600 m ten oosten van haar uitmonding in de zee en 700 m ten noordwesten van de oude brug uit de tijd van Jezus; ze is gericht van zuid naar noord en ernaast ligt over de rivier een viaduct voor de spoorweg.

Zowat 800 m ten noorden van deze brug ligt in de kustvlakte de herberg Khan el-Qasimijeh, misschien wel op dezelfde plaats van de herberg uit de tijd van Jezus.

Aan V. Guérin werd ze door de inlanders aangeduid onder de naam Khan el-Jehoedijeh, herberg van de Joden en niet onwaarschijnlijk stamt deze naam nog van de Joden die in Jezus' tijd hier woonden. In Guérins tijd, dit is 1850 heette hier ook een dorp el-Jehoedijeh, d.i. 'dorp van de Joden'.

De Joden die Jezus hier zal aantreffen, zijn van hetzelfde geslacht, dat Jezus reeds aantrof in het dorp der Joden bij Ornitopolis bij zijn eerste bezoek. Toen zei K. ervan: "Ze zijn uit de stam Aser." (Waarschijnlijk moest ze zeggen: "Uit de stam Juda", ten ware ze bedoelde: "UIT HET STAMGEBIED Aser.").

Ik vergat om welke schuld hun voorvaderen genoodzaakt werden zich hier te vestigen; zij waren daarom zeer schuchter en zij hielden zichzelf in hun verlatenheid voor verstoten uit hun natie en voor verloren (fasc. 23, nr. 1123, Jezus leert in de synagoge).

Straks zal K. deze zogenaamde schuld en hun geschiedenis vertellen.

Deze gaf niets daarvan uit voor zichzelf. Alleen aan Judas gaf Jezus een som voor hem alleen. Hij kende zijn liefde voor het geld en wilde hem de bekoring besparen zich aan het geld van medeleerlingen te vergrijpen, want Hij had zijn hang naar geld wel bemerkt. En toch beroemde Judas er zich op, dat hij uiterst matig was en het gebod van de armoede streng wilde onderhouden. Het geld uit Jezus' hand in ontvangst nemend, vroeg Judas hoeveel hij dagelijks daarvan mocht gebruiken en *Jezus antwoordde hem: "Wie zich zo streng en matig voelt, heeft geen voorschrift of maat of gebed nodig; hij draagt zijn wet in zich (in zijn geweten en gezindheid)."*⁶⁵⁹

De nakomelingen van een sinds lang afgescheiden Jodenstam.

1232.

Hier in de herberg vond Jezus een honderdtal mensen van dezelfde Jodenstam, die Hij te Ornitopolis (nr. 1123) en bij Sarepta (nr. 1125) reeds getroost had; zij waren Hem tot hier tegemoet gekomen en een deel van hen woonde hier; hier hadden zij zelfs een synagoge. Zij ontvingen Jezus en de zijnen met ware ootmoed en vreugd; zij wasten hun de voeten en boden hun een welkomsmaal aan. Deze Joden waren in hun feestklederen zeer ouderwets op de oudvaderlijke wijze gekleed; zij droegen lange

---

⁶⁵⁹ Wie zich zo streng en matig voelt. – Een zeer merkwaardig woord.

Het komt neer, ons inziens, op een waarheid, die ook anders uitgedrukt wordt:

- De letter doodt, de geest schenkt leven; of
- Als gij door de geest geleid wordt, zijt ge niet meer onder de wet (Gal. 185, 18. 23); of
- De liefde bevrijdt ons; of
- Bemijn en doe wat U wil (H. Augustinus).

baarden en aan de armen als afhingende manipels of streken van pels; zij hadden menig oud gebruik bewaard en iets specifiek eigen in geheel hun handel en wandel, zoals Essenen.

Ook de heidenen waren hier zeer eerbiedig jegens Jezus en hadden ook achting voor de Joden, wat in deze streek overal meer het geval is dan in de Dekapolis.

De Joden hier stammen af van een bijzoon van de Patriarch Juda. Suë⁶⁶⁰, de vrouw van Juda, had een gezellin en vriendin, die Lea, de moeder van Juda, uit Mesopotamië had meegebracht.

Daar nu Suë, na de geboorte van Her en Onan een tijdlang onvruchtbaar bleef (Gen. 38, 1-5)⁶⁶¹, gaf zij aan Juda haar

---

⁶⁶⁰ Suë. – In een paar passages van de H. Schrift komt deze naam voor en telkens zo, dat men een man of een vrouw er door kan verstaan.

De kortste tekst is die van I Kron. 2, 3: “De zonen van Juda waren Her, Onan en Sela; deze drie werden hem geschonken, door Bat-Soeë, de kanaänietische.” Men kan ‘Bat-Soeë’ vertalen door: ‘het meisje of dochter Soeë’ en ook door ‘dochter van Soeë’.

Op dezelfde manier kan men de tekst van Gen. 38, 2 verstaan: “Daar zag Juda de dochter van een Kanaäniet, die Soeä heette en nam haar tot vrouw.”

De bepaling ‘die Soeä heette’ kan men laten slaan op dochter, zowel als op Kanaäniet. Vandaar dat een deel der exegeten de naam Soeä (of Suë) beschouwen als de naam van een man, een ander deel zien er de naam in van de vrouw van Juda.

Onze zienster vertelt hier alles zo duidelijk dat wij aan de juistheid van de tweede interpretatie niet kunnen twijfelen. Ook de rede kan hier argumenten aanvoeren, maar dit zou ons zonder nood te langdradig maken.

⁶⁶¹ Hier lezen wij dat de vrouw van de aartsvader Juda, na de geboorte van Her en Onan, een TIJDLANG onvruchtbaar bleef, en er wordt op die plaats verwezen naar Genesis 38, 1-5, waar die omstandigheid wel niet uitdrukkelijk wordt vermeld, maar in de samenhang toch heel goed past en vertrouwen wekt in Katarina’s helderziendheid.

Sjela, de derde zoon van Juda, was blijkbaar een nakomertje, en nog niet rijp om voor een zwagershuwelijk met Thamar in aanmerking te komen, zodat tussen Onan en Sjela een periode van onvruchtbaarheid aan te nemen is.

vriendin tot bijvrouw⁶⁶², en de zoon die deze bijvrouw hem baarde, was de stamvader van de Joden dezer plaats. Hij trouwde met zijn eigen zuster – de zienster zegde niet of deze een volle, of een halve zuster was – wier naam klonk als Eezjen (Ezchen), nl. als wilde men zeggen: de kleine Eza, doch dan op zijn Hebreeuws.

Deze bijzoon van Juda heette gelijk deze plaats hier, waar Jezus nu is; deze naam echter ben ik jammerlijk vergeten.

Na zijn geboorte werd Suë weer vruchtbaar en baarde de derde rasechte zoon van Juda, die Sela genoemd werd (Gen. 38, 4).

De beide oudste zonen van Juda, Her en Onan, vervolgden hun halve broer op alle wijzen en stierven (Gen. 38, 1-12). Na met zijn familie uit het huis gewelddadig verdreven te zijn, had die bijzoon zich hier gevestigd en alle gemeenschap met de kinderen van Israël was verbroken. Zijn familie had zich met de heidenen van deze plaats vermengd, was niet mee naar Egypte getrokken en was verwilderd en ontaard.

De heidenen van hier, waarmee zijn familie zich vermengde, hadden reeds vroeger, wanneer Jakob na de val van Dina op het erfdeel van Jozef bij Samaria woonde, het vurig verlangen gehad om zich door huwelijken, zoniet met de kinderen van Jakob, dan toch ten minste met dienaren en dienstmeiden van Jakob te veredelen. Zo trokken zij de bergen over en gingen hem zeer

---

⁶⁶² We lezen over een anonieme bijvrouw van Juda. – We herhalen wat we reeds deden opmerken in fasc. 3, nr. 76, voetnoot 172 en fasc. 17, nr. 720: “Niet zelden bevatten K.’s verhalen elementen die wij ook aantreffen in de Oud- en Nieuw testamentische apokriefe en pseudepigrafische geschriften.

Zo b.v. is het juist zeer kenmerkend voor het ‘Boek der Jubileeën’, dat daarin bijzondere aandacht wordt besteed aan alle stammoeders uit de patriarchentijd, vanaf Adam tot aan de twaalf zonen van Jakob-Israël.

Precies daarom wordt dat ‘Boek der Jubileeën’ ook genoemd ‘De Kleine Genesis’, omdat het namelijk in heel wat (kleine) bijzonderheden treedt, die in de Bijbel niet voorkomen.

Anderzijds hebben de verhalen van onze zienster toch altijd iets oorspronkelijks en een heel persoonlijke klank.”

ootmoedig hun begeerte voorleggen om met zijn onderhorigen huwelijken aan te gaan; zij verklaarden zich zelfs bereid de besnijdenis aan te nemen, maar Jakob verwierp onvoorwaardelijk hun verzoek.

1233.

Later kwam nu deze verdreven bijzoon van Juda zich met zijn familie onder hen vestigen (d.i. onder de heidenen, die reeds vroeger verlangd hadden zich met het geslacht van Jakob te vermengen) en hij werd uiterst welwillend ontvangen om reden van het genoemde verlangen, dat hen nog steeds bezielde, om zich met de stam van Jakob te vermengen, en zijn kinderen gingen met deze heidenen huwelijken aan.

Hoe wonderbaar komt hier Gods Voorzienigheid en barmhartigheid aan het licht, doordat die begeerte van deze ruwe heidenen naar verbinding met de heilige stam, waarop de Belofte rustte, niet helemaal verworpen werd, en doordat, dank zij later lotgevallen, een verbannen bijzoon uit die stam hen nog veredelen kwam.

Niettegenstaande hun ontaarding door de gemengde huwelijken, had zich nochtans één familie onder hen rein en rasecht bewaard en werd naderhand door Elias, die hier in het gewest veel verkeerd heeft (cfr. fasc. 9, nr. 210, voetnoot 8), in de Wet onderwezen.

Salomo had zich veel moeite gegeven om hen weer met de Joden te verenigen, zonder daar evenwel in te slagen. In oorlogen kwamen er vele om, vooral onder hen die zich met de heidenen vermengd hadden. Nu zijn er nog een honderdtal deugdzame mannen van zuivere afkomst onder hen. Elias heeft hen het eerst weer met de kudde verenigd; zij behoorden tot Israëls verloren schapen.

Hier riep de vertelster uit: “Ach! waarom moet ik al die onnodigheden zien?! Welk nut is daar voor mij in gelegen? Ach!

indien men wist welk een ontzettend lijden het mij veroorzaakt dit alles te moeten verhalen!”

Dit lijden kwam zonder twijfel voort, meent Brentano, uit haar diepe kennis van de heiligheid van Jezus' stam en uit haar afkeer van gemengde huwelijken en uit de afscheiding van sommige geslachten uit de stam der zaligheid.

Deze Joden waren zeer ootmoedig en achtten zich niet waardig de joodse grond te betreden. Zij zijn in contact met de inwoners van Safed, doch ik weet niet meer in welk verband.

De Cyprioot Cyrinus uit Dabrat had het eerst over hen met Jezus gesproken, en hoewel Jezus alles wist, deed Hij toch alsof de mededeling van Cyrinus de aanleiding was van zijn lang en vertrouwelijk gesprek met hen.

Preek. – Genezingen. - Maaltijd.

1234.

Vóór de herberg sprak Jezus hier eerst voor een paar honderd mensen; zij stonden om Hem heen onder loofhutten of (met loof bedekte?) afdaken. De herberg hier behoorde aan de Joden toe of was door hen gehuurd. Daarna leerde Jezus ook in hun synagoge en vele heidenen luisterden van buiten toe. De synagoge is hoog en schoon; men kan op haar dak, waar men een wijd vergezicht geniet, rondgaan. (Een laag muurtje of borstwering in traliewerk belet immers ongevallen).

Het overige van de dag was Jezus met zijn gezelschap in het dorp en in de omstreken gedurig op rondgang; Hij genas verscheidene zieke Joden en heidenen.

Met de avond ging Hij tot een luisterrijk gastmaal, waarmee de Joden Hem in de herberg vereerden en waarbij zij alle middelen aanwendden om Hem hun grote dankbaarheid ervoor te betuigen

dat Hij zich gewaardigd had ook tot hen, de verloren schapen van Israël te komen en hun het Heil te verkondigen. Hun stamboeken waren zorgvuldig bijgehouden, perfect in orde, en zij toonden die aan Jezus en waren er diep door getroffen dat zij en Hij uit dezelfde stam gesproten waren (nl. uit de stam Juda).

(Over de nauwkeurigheid waarmee stambomen in orde gehouden werden en bewaard bleven, zie fasc. 3, nr. 79, voetnoot 181).

Op deze maaltijd heerste een vrolijke feeststemming; alle Joden waren er tegenwoordig; zij spraken veel over de profeten, doch vooral en met voorliefde over Elias en zijn aankondigingen van de Messias, alsook over de profeet Malakias en waren van oordeel dat de tijd van de vervulling van die profetieën nu gekomen moest zijn.

Jezus legde hun alles uit en beloofde dat Hij hen van hier naar Judea zou brengen. Ik heb in de geest gezien, dat Hij hen later op de zuidgrens van Judea, tussen Gaza en Hebron (nl. in het gewest van Eleuteropolis) zal plaats⁶⁶³.

---

⁶⁶³ Tussen Gaza en Hebron. – Waarschijnlijk is Eleuteropolis bedoeld.

Daar werden later Cyprioten geplaatst, die met Jezus meegekomen waren uit Cyprus (nr. 1400), wat niet belet dat er ook mensen van hier, Groot-Sidon, daar een onderkomen vonden. Maar hoofdzakelijk werden deze laatsten als groep gevestigd in Ramot-Gilad (nrs. 1376, 1400, 1412).

K. kan zich ook vergist hebben in de naam.

Jezus overnachtte hier; Hij heeft een lang wit reiskleed aan. Hij en zijn reisgezellen dragen gordels, waartussen zij op de reis hun klederen opschorten en omhoogtrekken. Allerlei pakken met reisbenodigdheden hebben zij niet; zij dragen ze in de wijde boezem van hun kleed boven de gordel om het lijf.⁶⁶⁴

Sommigen gebruiken gaanstokken. Ik heb nooit gezien dat Jezus een hoofdbedekking droeg, tenzij dat Hij somtijds de doek of soort sjaal, die men om de hals draagt, over het hoofd trok.

Gewest en havenstad van Ornitopolis.

1235.

De mensen maken hier jacht op een walg-inboezemend soort van dieren, die gespikkeld zijn en huidachtige vleugelen hebben, waarmee ze zeer snel vliegen; het zijn als gedrochtelijke vleermuizen, die mensen en vee in hun slaap het bloed uitzuigen; ze komen uit de dichte, moerassige bosschage waarin men niet kan doordringen, van de zeeoever opwaarts naar hier en richten grote schade aan.

In Egypte zijn er eveneens vele zulke dieren geweest; het zijn geen eigenlijke draken en ze zijn ook minder gruwelijk. De draken zijn minder talrijk en houden zich zeer eenzaam in gans woeste gewesten op⁶⁶⁵.

---

⁶⁶⁴ De boezem van een kleed, waarin men veel kon verbergen, werd gevormd door het optrekken van het kleed tussen de gordel, cfr. fasc. 10, nr. 249, voetnoot 65.

⁶⁶⁵ Giftige dieren. – Zulke dieren waren er ook vele in Egypte, zegt K. We zegden er reeds een woord over in fasc. 7, nr. 192, voetnoot 409).

Hier een kort woord over een soort reusachtige vleermuizen die de mensen en dieren in hun slaap het bloed uitzuigen. Dit is moeilijk aan te nemen, omdat de aangerande, meent men, moet ontwaken. Dit wordt echter zeer aannemelijk als men het volgende leest over de 'vampier spectrum' of 'reusachtige vleermuis', waarvan de uitgespreide vleugelen een span van 75 cm bereiken.

Men zamelt hier vruchten in als noten. Ook zag ik vruchten als kastanjes, ook bomen met gele bessen, die in trossen hangen gelijk druiven (waarschijnlijk dadels); hier en daar ook dennenbomen en ceders. De teelgrond is in dit gewest niet diep; de wortelen van grote bomen kruipen dikwijls bloot en met mos bedekt als slangen boven de grond⁶⁶⁶.

Het dier voedt zich met vruchten en insecten. Bij gebrek daaraan zuigt het slapende mensen en dieren het bloed uit het lichaam; het bestaat heden nog in tropicale landstreken speciaal vanaf Centraal-Amerika en de Antillen tot diep in Brazilië. In dit land leven bijzonder vele dieren op aarde, in de lucht en het water, die de mens vijandig en gevaarlijk zijn.

Tot zulke noodlottige luchtdieren behoort de vampier. Zijn methode om aan voedsel, (dit is bloed) te komen is een bron van voortdurende zorg voor de inlanders. Dit geldt in de eerste plaats voor de mensen die vee bezitten, paarden, of koeien. Het is vaak nodig 's nachts de wacht bij de dieren te houden om ze tegen de verraderlijke aanvallen van de vampiers te beschermen.

Een slapend paard weet niet, voelt niet dat zich een vampier in zijn nek heeft vastgebeten en bezig is zich goed te doen aan zijn levenssappen. De bek is nl. zo scherp, dat deze methode van aderlaten pijnloos is.

Ook voor in open huizen slapende kinderen vormt hij een groot gevaar; het is geen zeldzaamheid dat deze ontwaken met aangevreten tenen en bebloede lippen.

Zijn sterkste kracht is het vermogen zich geluid- en pijnloos aan zijn slachtoffer te vergrijpen. Zelden wordt hij in zijn werking betrap en in dit geval toont hij zich een dappere vechter die zich tot het laatste fanatiek verdedigt. (Uit: 'Het land dat God vergat', blz. 127-128).

***

K. spreekt hier ook van draken en later zal zij er een beschrijven. Volgens vele exegeten zou de draak een fabelachtig, ingebeeld, verzonnen dier zijn. Waarom zou dit dier, zo vele keren in de H. Schrift genoemd, minder bestaan hebben dan vele andere, uitgestorven diersoorten, zo goede als wilde en schadelijke.

In het genoemde boek drukt de auteur Anthony van Kampen het vermoeden uit, dat een ernstige expeditie in de oerwouden van Brazilië zou stoten op vele dieren, waarvan de wereld tot vandaag het bestaan niet heeft vermoed (blz. 124).

⁶⁶⁶ Bomen met wortelen boven de grond. – “Bedoeld is de olijfbom; hij gedijt goed op schrale rotsige bodem, daar hij weinig water behoeft; zijn

Ik zie hier maar weinig vrouwen te voorschijn komen; die welke ik af en toe zag, droegen pakken en schenen slavinnen te zijn.

De havenstad, waar Jezus nu heen wil, ligt 3 uren meer noordelijk dan Ornitopolis, dat wel drie kwartier van de zee aflight (overdreven afstand, zelfs voor de meest oostelijke wijk, waar de Syrofenicische vrouw woont).

Van Tyrus tot de havenplaats is de afstand 5 uren over zee en 3 uren over land. (Over zee moet men een boog maken, omdat een brede zone langs de kust ondiep is en onbevaarbaar voor schepen met diepgang). Aan de haven springt een bergkaap als een schiereiland ver in de zee vooruit en op deze kaap ligt de heidense stad. (Thans een loutere, uitgestrekte ruïne met name Sarfend).

Er zijn daar slechts weinige, maar deugdzaame Joden, die allemaal schijnen te leven van de arbeid die zij voor de heidenen verrichten. Ik bemerkte in de stad en de omstreken wel een dertigtal afgodentempels. Menigmaal schijnt het mij toe als behoort de havenstad nog tot Ornitopolis⁶⁶⁷.

1236.

De Syrofenicische vrouw heeft daar nog zo vele huizen, weverijen, ververijen en schepen, dat ik somtijds vermoed heb, dat haar overleden man of zijn voorouders de heren en eigenaars van die stad zijn geweest; zij woont niet in Ornitopolis zelf, maar in een soort van voorwijk (nl. de meest oostelijke wijk bij het gebergte en op zijn eerste helling). Achter Ornitopolis ligt een

---

wortel loopt vrij ver boven de grond en vormt soms onder zijn bochels holten die aan spelonken doen denken." (Sert. 153).

⁶⁶⁷ **Sarfend.** – De heidenstad of haven van Ornitopolis, waarvan K. herhaaldelijk sprak en nog zal spreken is Sarfend op de kaap, 2 uren ten noorden van Ornitopolis.

Over Ornitopolis en zijn haven, hun plaatselijke gesteldheid, enz. is genoeg gezegd in fasc. 23, nr. 1109, voetnoot 584).

hoog gebergte (niet bedoeld is het oostelijk, maar een gebergte ten noorden⁶⁶⁸, en van dit laatste zegt K.):

Men kan er niet overheen zien en daarachter ligt Sidon. Er is nog een riviertje (zelfs meer dan één) tussen Ornitopolis en de haven. De oevers tussen Tyrus en Sidon zijn, met uitzondering van de haven, weinig toegankelijk, ruw en wild door rotsen, moerassen, bomen, kreupelhout en struikgewas. De haven is de grootste tussen Tyrus en Sidon; de vele schepen die er meren (in de haven) vormen zelf een kleine stad⁶⁶⁹.

Het domein van de Syrofenicische vrouw met de talrijke gebouwen, pleinen en tuinen ziet eruit als een grote grondbezitting met fabrieken en tuinen, waar vele dagloners en slavenfamilies van leven. Nu echter is dit alles een weinig vervallen en de industrie is er niet meer volop in bloei.

Ornitopolis ligt (bijna) 3 uren van het dorp dat bij de brug over de rivier ligt en waar Jezus heden overnacht heeft. Het gehucht der arme Joden ligt slechts 1,5 uur van dat dorp. (Het gehucht ligt feitelijk in de buurt van Ornitopolis).

Als Jezus van dat dorp over het gehucht recht naar de haven zou gaan, zou Hij (het eigenlijke, nabij de zee gelegen) Ornitopolis ter linkerzijde laten liggen. Het (derde) gehucht van Joden ligt tegen

---

⁶⁶⁸ **Sidon, nu Saïd.** – De berg een paar uren ten noorden van Ornitopolis komt minder goed tot zijn recht op gewone kaarten, maar dat het zelfs een hoge berg is, blijkt hieruit: “Op een geringe afstand van Sarfend treft men grotten aan in de rotsvoet van een zeer hoge berg.” (Mislin I, 315).

Daarachter, 3 uren verder, ligt Sidon, nu Saïd.

⁶⁶⁹ De oevers weinig toegankelijk, enz. – “Tripoli is bedrijvig, hoewel haar haven, zoals ALLE havens aan deze kust, noch gemakkelijk, noch veilig is.” (Géogr. univ. V, 87).

“Alle havens aan deze kust zijn niet alleen klein, maar ook onveilig.” (D.B. Pal. k. 1996-1997).

“Van op de zee biedt de kust een allertreurigst uitzicht.” (De Géramb, I, 69).

De kust is rotsig, hoewel op sommige plaatsen met zand bedekt, enz.

Sarepta, dat de morgenzon heeft, want van deze zijde stijgt het gebergte zacht omhoog. Van de noordkant integendeel is Sarepta nauwelijks verlicht. In het algemeen is zijn ligging zeer gunstig.

De vertelster beschreef nog veel nauwkeuriger de ligging van Sarepta, maar met zulk een vlugheid, dat het onmogelijk was haar te volgen. Dan sprak ze nog: “O mocht ge dat alles eens zo klaar zien als ik! Tussen Ornitopolis, de haven en de Jodenplaats vindt men zo vele afzonderlijke huizen en nederzettingen, dat men zou zeggen, wanneer men uit de hoogte erop neerziet, dat dit alles voortijds een samenhangende agglomeratie is geweest.”⁶⁷⁰

Afscheidsmaal bij de Syrofenicische vrouw.

1237.

30 april. –

(Volgt als verhaal op nr. 1234).

‘s Morgens ging Jezus met zijn gezelschap 1,5 uur verder naar het Jodengehucht, dat misschien een uur ten oosten van Ornitopolis en 3 uren van de haven kan liggen (oostelijk staat hier voor zuidzuidoosten).

Bij Jezus zijn alleen nog Jakobus de Mindere, Barnabas, Mnason, Azor, de twee zonen van Cyrinus en een Cyprische jongeling (Jonas genaamd, zie nr. 1243, einde), die door de twee zonen van

---

⁶⁷⁰ Veel huizen en nederzettingen. – Na zijn tocht langs de kust van Sidon naar Tyrus, scheef Mislin: “Bij elke stap vindt men graven en ruïnes half begraven onder de baren van de zee en onder het zand van de kustvlakte.” (I, 314).

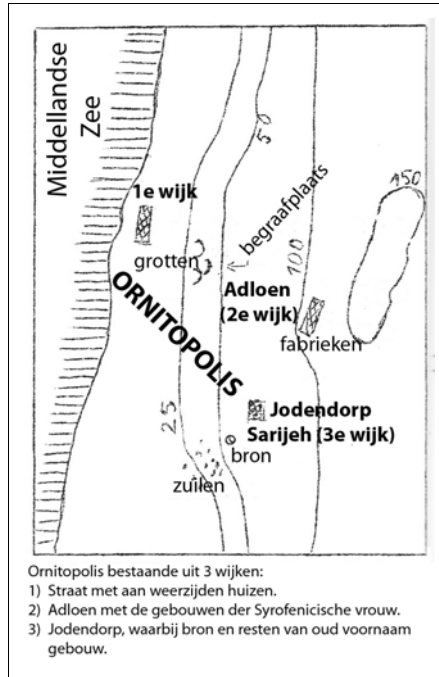
Ook V. Guérin ontmoette tijdens zijn exploratietocht grote ruïnes op de kaap Sarfend, die zich langs de kust bijna zonder onderbreking uitstrekten tot voorbij de aanzienlijke ruïnes van Adloen (= Ornitopolis) (Gali. II, 468-482).

Dus juist gelijk K. de streek beschrijft.

Cyrinus tot Jezus gebracht was. Deze leerlingen en vele Joden van hier vergezelden Hem.

De overige apostelen en leerlingen, die Jezus hier in het land gevolgd waren, hebben zich reeds verspreid.

Judas die met zijn groep naar Groot-Kana ging, was als laatste vertrokken (Groot-Kana, 2 uren ten zuidoosten van Tyrus).

In het Jodengehucht werd Jezus door de mannen, vrouwen en kinderen zeer luisterrijk verwelkomd, ja, ook de schoolkinderen kwamen Hem tegemoet. *Jezus bezocht de synagoge, onderrichtte en troostte de mensen; Hij gaf hier zeer duidelijke verklaringen en toonde vooral overtuigend aan dat de voorspellingen, waarin zij beslagen en zeer ervaren waren, hun vervulling gekregen hadden.*

Van hier ging Jezus oostwaarts (versta: noordoostwaarts, zie schets in fasc. 23, nr. 1109), naar de wijk van de Syrofenicische vrouw, die Hem en de zijnen door haar genezen bloedverwant tot een maaltijd had laten uitnodigen. Deze man leidde hen daarheen.

1238.

De gebouwen van deze vrouw liggen tussen het Jodengehucht en Ornitopolis, afgezonderd. (Echter niet in rechte lijn er tussen). Er zijn daar grote ververijen en weverijen. *Vele mensen, ook vele armen en kreupelen, waarvan Jezus er velen genas*, waren daar verzameld. Het Jodengehucht, waaruit Jezus hierheen kwam, is door enige afgezonderde huizen met deze gebouwen verbonden.

De inrichting van de Syrofenicische vrouw is met tuinen en pleinen en allerhande bijgebouwen wel zo groot als Dülmen; en dan zijn daar nog allerlei gebouwen die op hun plat dak wandelplaatsen hebben en waarop de geverfde stoffen te drogen uitgespannen worden. Men ziet er van gele, purpere, rode en hemelsblauwe kleur. Het 'geel' wordt met het uittreksel van een plant geverfd, die daar in de nabijheid gekweekt wordt⁶⁷¹. Voor het rood en het purper gebruiken zij slakken uit de zee; ik zag daar grote slakkenbanken, waar zij gevangen, verzameld of gekweekt worden; het waren plaatsen vol slijm gelijk kikvorsenzaad.

In de buurt wordt ook een heester gekweekt, die boomwol voortbrengt, maar hier niet inheems is. De grond is hier in het

---

⁶⁷¹ Een PLANT om geel te verven is vermeld bij Mislin in I, 261 als een voortbrengsel van de Libanon; ook vermeldt hij het katoen, de struik- of boomwol in de kustvlakte.

De zeeslakken om rood en purper te verven zijn algemeen van oudsher vermaard.

In fasc. 23, nr. 1122, voetnoot 593 en elders zijn de strandmeren en moerassen bij K. en profane auteurs herhaaldelijk vermeld.

algemeen niet zo vruchtbaar als in het Beloofde Land; in deze kuststreek vindt men ook vele staande wateren.

1239.

Wanneer men op de zee ziet, schijnt ze hoger te liggen dan het land; ze verheft zich blauw ten hemel en schijnt er mee ineen te smelten. Aan de zee staan hier en daar zeer dikke, zwarte bomen, maar niet zeer hoog; hun takken breiden zich wijd uit. Dikwijls ligt er boven (nl. op de wortels, die zich boven de grond vertonen) weer slijk en mos op en andere stammen schieten eruit omhoog; ze hebben beneden als een nest van wortels, zo breed dat men daarop een heel eind ver boven het water kan gaan; die zwarte stammen zijn meestal aan één zijde hol, zodat er allerlei gedierte in kan schuilen⁶⁷².

De Syrofenicische vrouw moet wel zeer rijk en aanzienlijk zijn, want in de havenstad behoren haar ganse uitgestrekte gebouwencomplexen toe, waaruit volgt dat haar man een geweldig grote handel, nijverheid en scheepsvaart gehad zal hebben. Nu echter wil ze zich van alles ontdoen en zij heeft reeds tot haar bedienden gezegd dat zij iemand onder hen tot hun meester moesten kiezen.

Jezus werd aan de ingang van haar etablissementen door het voltallig huisdienstpersoneel zeer luisterrijk ontvangen en daarna, vóór de hoofdwoning in het voorhof door de genezen moeder zelf en haar dochter. Vijf leerlingen en de twee Cyprische jongelingen waren bij Hem. *Jezus genas nog enige mensen in de omringende gebouwen (van de binnenplaats) en*

---

⁶⁷² Zwarte bomen. – Zeer waarschijnlijk olijfbomen, waarvan de wortels vaak op de grond liggen en de stam door ouderdom hol wordt. De rijpe vrucht is zwart en het gebladerte donkergroen.

“Van verre zagen wij, zegt Mislin enige BREDE ZWARTE olijfbomen op de top van de Olijfberg.” (III, 320).

Ook nu ligt het DORP Sarfend tussen twee heuvelen midden in een woud van olijfbomen. (Mislin, I, 317); zie nr. 1235, voetnoot 666).

aanvaardde dan een maaltijd van de vrouw. De zaal en de maaltijd waren juist ingericht, geschikt en geregeld, gelijk bij Jezus' eerste bezoek.

Het riet met (de trossen als) druiven, dat ik bij dit eerste bezoek zag, groeit bij Sarepta.

1240.

Terwijl Jezus aan tafel aanlag, goot de dochter van de weduwe een flesje welriekende zalf op het hoofd van Jezus uit. De moeder begiftigde Hem nog met kostbare klederstoffen, gordels en driehoekige goudstukken, en de dochter met goudstukken die met een kettinkje aan mekaar geregen waren. Moeder en dochter willen zich uit hun zaken terugtrekken; ze zijn nu reeds tot het Jodendom overgegaan. De leraren van deze Joden, die bekenden waren van Zakarias van Hebron, zijn ten tijde van Joakim en Anna uit het gewest van Hebron naar hier gekomen en hebben er de Joden geheel hervormd en de oude tucht en vrome levenswijze bij hen hersteld⁶⁷³. Nu maken zij verscheidene voorbeeldige families uit en door hen zijn de Syrofenicische vrouw en al haar onderhorigen met de Joden verenigd geworden.

Jezus bleef niet lang aan tafel; Hij ging spoedig onder de aanwezigen rond, en kwam ook bij de talrijke armen, die hun deel van de spijzen ontvingen; *Hij gaf hun nog geschenken en aan enige zieken de genezing.*

---

⁶⁷³ We lezen dat de Syrofenicische vrouw van Ornitopolis zich aansloot bij de vrome Joodse gemeenschap aldaar, Esseens gevormd door godsdienstleraars uit Hebron, bekenden van priester Zakarias. We weten reeds uit fasc. 3, nr. 77 dat Zakarias in feite de overste was van de priesters in Hebron en Joetta.

Inscheping voor Cyprus.

1241.

Om 4 uur verwijderde zich Jezus met zijn reisgezellen in alle stilte en zij gingen 3 uren noordwestwaarts naar de havenstad, die, niettegenstaande zulk een afstand, toch de haven van Ornitopolis is. Tussen beide liggen vele gebouwen (nr. 1236, voetnoot 670). Hier begaf Jezus zich in het door de Joden bewoonde deel van de stad, die zeer rotsachtig en ongelijk is (zoals reeds gezegd is van de ganse kust, nr. 1236, voetnoot 669). De meeste inwoners van de havenstad zijn heidenen.

Ik zag Hem hier door Cyprische Joden, die van het paasfeest naar huis trokken en reeds vooruit waren, alsook door de Joden van de stad, zeer luisterrijk ontvangen worden. *Hij hield een leerrede in de synagoge* en vele heidenen stonden buiten er omheen en aanhoorden Jezus' rede; zij zijn zeer schuchter en ootmoedig. *Hij genas hier ook enige zieken* en daarna was er nog een grote maaltijd voor Hem en zijn mede-afreizenden. De maaltijd duurde tot in de nacht.

Bij het sterrenlicht vergezelden zij Hem allemaal naar de haven en zij scheepten in. Het was een heldere nacht. (Morgen is het volle maan). De sterren schenen daar groter dan bij ons⁶⁷⁴.

---

⁶⁷⁴ Reeds meerdere malen heeft K. de wonderschone oosterse nachten vermeld, b.v. te Hebron, toen Zakarias de H. Jozef, die huiswaarts keerde, een eindweegs vergezelde, ook bij de één of andere nachtelijke redevoering van Jezus. Over die tovermooie nachten hebben wij vele uitlatingen van reizigers en auteurs verzameld. Hieruit doen wij een kleine greep tot voldoening, hopen wij, van de lezer.

- De Tesson noemt het oosterse manelicht overheerlijk (Voyage, 21).
- "Op het eiland Cyprus, dat Jezus nu wil bezoeken, als het werk overdag wegens te grote hitte te zwaar en ondoenlijk is, werkt men bij het manelicht." (Dapper, Cypr. 47).
- "In het Oosten is het te middernacht soms bijna zo klaar als bij ons tegen de middag." (Charmes, aangehaald door Portmans, 78-79).

-
- "Vanaf mei tot september is de lucht in Perzië, ten gevolge van de nachtbries, zo helder, dat men een boek of brief kan lezen zonder ander licht dan dat van de sterren." (Géogr. univ. V, 193).
  - "De sterren schitteren er als magische lantaarnen." (Nik. Belina, 197; Mislin, I, 253, 260).
  - "Wat ons te Marissa in de Libanon vooral betoverde, waren de verrukkelijke nachten, waarin het oog bij het heldere, zachte manelicht die miljoenen sterren beschouwt. De prachtigste diamanten kunnen slechts een flauw denkbeeld geven van hun schoonheid. Met welk een vervoering beschouwt men vanop een heuvel of dakterras het goddelijk schouwspel van die ontelbare pinkelende lichten op elk punt en in elk deel van het eindeloze luchtruim. In het hemelgewelf hangen als het ware miljoenen lichtbollen als fakkels. Hier vaart een siddering door de ziel, terwijl dit psalmwoord zich opdringt: de hemelen verkondigen Gods glorie." (De Géramb, II, 217).
  - "De sterrenhemel boven Bethlehem is waarlijk iets enigs. Een maand lang kon ik hem elke avond opnieuw bewonderen van op een dakterras op het hoogste punt van het stadje. Het is nacht. Overal zijn de lichten gedooft, doch hoog in de lucht hangen overal vuistdikke brokken licht in de zwarte lucht, en daartussen, dicht opeengepakt, flikkeren myriaden andere in alle grootten. Heel dat eindeloos lichttapijt leeft en beweegt. Onverpoosd schieten daarbij vallende sterren met een gloeiende lichtstaart er dooreen en worden manden nieuwe kostbaarheden blikkend en ritselend naar beneden geschud." (P. Verhaeghe, in 'Voorposten', 1957, blz. 5).
  - De Géramb onderscheidde bij het manelicht de stad Tiberias, het Meer Gennezaret en de omgeving zo duidelijk als overdag, maar bij nachte is het schouwspel kalmer, zachter en vrediger. (II, 217).
  - Bij het nachtelijk maanlicht zag hij op een afstand van 3 uren duidelijk de puinen van het beschoten St. Jean-d'Acre (II, 242, 243, 247). Hij onderscheidde van op de Libanon de 5 grote kolommen van Baalbek (II, 295, III, 42). "Wonderbaar is de glans en schittering van de sterren". "Nooit zagen wij heerlijker maan".
  - Volgens de vrouw van Mostaganem schijnt de maan in Noord-Afrika zo helder, dat de auto's rijden zonder lichten.
  - De hemellichamen stralen niet alleen mooier, maar ook groter en ze zijn in groter getal zichtbaar. Bij een naderend onweer zag Mislin tussen de wolken de zon wonderlijk VERGROOT ondergaan (III, 300).
  - De genoemde vrouw beschrijft in Algerië de ondergaande zon als 'kolossaal groot'.

Een kleine vloot lag tot de overvaart gereed. Een groot vrachtschip behelsde de pakken, het reisgoed en veel vee, in het bijzonder vele ezels. De Cyprische Joden die van het paasfeest terugkeerden, namen plaats in tien roeischepen, die ook zeilen hadden. Bij hen waren ook Jezus en zijn leerlingen en nog andere reizigers ingescheept. Ongeveer 5 van deze roeischepen lagen met lange kabels vast aan de zijden en bij de voorsteven van het vrachtschip en ze trokken het voort. De 5 overige zeilden er omheen. Al de schepen hadden ook, gelijk het schip van Petrus op het Meer van Tiberias, hoge roeibanken om de mast met daaronder rustplaatsen. *Op één van deze schepen stond Jezus bij de mast en hield een toespraak; Hij zegende land en zee en zij voeren af.*

Nu zag ik vele vissen de kleine vloot volgen. Vele daaronder hadden zonderlinge, vreemde snuiten en waren wel acht voet lang. Ze zwommen mee, terwijl ze rond de schepen speelden en hun koppen boven het water uitstaken, alsof ze toelusterden⁶⁷⁵.

Overvaart naar Cyprus.

1242.

1 mei. –

Ik heb Jezus tijdens de overvaart genezingen zien doen en leren. Het schip waarop Hij zich bevond, was aan de ene zijde van het grote vrachtschip met nog andere vastgehecht, en ook aan de andere zijde waren roeischepen. Deze roeischepen aan weerszijden trokken het vrachtschip voort en ze waren bovendien ook van zeilen voorzien. Bij een zeer kalme zee ging

---

- "Wij zagen de zon te 7 uur langzaam dalen en in de zee met grote majesteit ondergaan." schreef in Judea V. Guérin (Jud. II, 249-250).

⁶⁷⁵ De vissen die spelend en de koppen boven water stekend volgen, zijn dolfijnen. Ze vergezellen vaak een tijdlang voorbijvarende schepen, terwijl ze spelend op- en onderduikelen.

de vaart zo ongewoon snel en onder het prachtigste weer, dat de scheepslieden en Joden en heidenen uitriepen: “Wat een gelukkige vaart. Dat komt zeker van U, o Profeet!”

Doch Jezus die op het verhoog hij de mast stond, zegde hun te zwijgen en alle eer alleen te geven aan de almachtige God, van Wie alle goed komt (Jezus houdt nog steeds zijn Godheid verborgen).

Hij hield ook een toespraak over de enige almachtige God, over zijn wonderbare werken en de nietigheid van de afgoden der heidenen, over de nabije, of liever, reeds aangebroken tijd, waarin de zaligheid, het hoogste heil en geluk van de mensen, op aarde gekomen was, en ook nog over de roeping van de heidenen tot het Heil. Deze lering van Jezus was hoofdzakelijk afgestemd op de heidenen.

Op de schepen waren ook een klein aantal vrouwen, doch van de mannen afgezonderd. Ik zag vele mensen op de schepen onpasselijk worden; zij werden in hoge mate duizelig en lagen, als gingen zij sterven, in hoeken en kanten en waren aan pijnlijke brakingen onderhevig. *Ook op Jezus' schip waren meerdere zulke zieken en Jezus genas hen en dan riep men ook van de andere schepen tot Jezus om hulp en Hij genas allen uit de verte.*

1243.

Ik heb hen op het schip zien eten; men maakte vuur in een metalen vat; ik zag hen geen vlees braden, maar zij deden iets in heet water, waarin het smolt; het waren lange, bruine, heldere, taaie opgerolde repen; zij plooiden de reep en braken er stukken van af, en deze glansden op de breuk zoals lijm.

(Is wellicht bedoeld ‘dibbs’, d.i. bruin gestold druivensap? of gestolde balsem? (*une espèce de sucre de raisin.*)

(Géogr. univ. V, 98)? Dit product smelt in warm water. (’t H. L. 3e jg. 85; 9e jg. 13).

Zij gaven de spijzen bij wijze van gerechten rond op schotels, die rondom een rand hadden en van een handgreep voorzien waren; zulk een schotel had meerdere borddiepten, waarin gescheiden verschillende spijzen lagen, ronde koeken en kruiden; de saus werd erover gegoten.

Van hieruit (uit deze haven van Ornitopolis) naar Cyprus ziet de zee er niet zo breed uit als van meer zuidelijk, van Joppe uit. (K. ziet dit uit de hoogte). Daar ziet men in de verte slechts water.

Deze vloot vervoerde het merendeel van de Joden uit Cyprus, die van het paasfeest en Jeruzalem terugkeerden; zij hadden Jezus' prediking op de berg bij Gabara gehoord en hadden daardoor vertraging gehad. Bij Jezus waren Jakobus de Mindere, de Cyprioot Barnabas, Mnason, Azor en Jonas, een Cyprische jongeling, die door Jezus bij zijn laatste lering op de berg bij Gabara tot leerling aangenomen was. De twee zonen van Cyrinus, die eveneens bij Jezus waren, hadden hem tot Jezus gebracht (reeds gezegd in nr. 1237).

Aankomst in de haven van Salamis.

1244.

De schepen kwamen tegen avond in de haven van Salamis aan. (De haven van Salamis heeft de wetenschap tot heden toe niet teruggevonden, maar K. wijst ze ons ontegensprekelijk aan; uit het commentaar dat we verder geven, zal dit duidelijk blijken.) Deze haven is zeer breed en veilig, en de beide oevers springen ver in de zee vooruit; ze is met stenen dammen (of barenbrekers, *môles*) en hoge bolwerken versterkt.

De stad zelf ligt wel een goed half uur landwaarts in (ja, indien Ammochostos bedoeld is, doch wel 1,5 uur, indien het eigenlijke Salamis bedoeld is, en dan bijna zo ver van haar haven als Ornitopolis van de hare).

Maar die afstand valt niet op, want tussen haven en stad is het land met mooie tuinen en bomen bedekt. In de haven lagen vele schepen. Het schip waarmee zij aankwamen, kon niet dicht bij het land komen, want de oever, als een hoge versterkingswal, liep schuin af, en het schip kon, wegens zijn diepgang, niet tot bij de oever komen. Het anker werd dus op enige afstand uitgeworpen.

Aan de oever lagen vele, aan kabels vastgemaakte kleine boten gemeerd. Deze nu voeren er naartoe, namen de passagiers van de vloot aan boord⁶⁷⁶, en werden dan bij de kabels naar de oever getrokken.

In één van die groep dergelijke boten werd ook Jezus aan land gebracht. In zijn scheepje waren twee joodse mannen die Hem verwelkomden. Maar op de oever stonden nog vele andere Joden uit de stad en allen in hun feestklederen. Zij hadden het grote schip uit de verte zien naderen en gebruikelijk is het die Joden welke van het paasfeest terugkeren, telkens aldus te ontvangen (zie nr. 1202, voetnoot 634). Het waren meestendeels hoogbejaarde mensen, huisvrouwen, dochters en kinderen, inzonderheid de schoolkinderen met hun leraars; zij droegen kransen en kleine wapperende wimpels en hadden fluiten; zij droegen ook kransen aan stokken en takken en hieven een vreugdegezing van verwelkoming aan.

Cyrinus, drie ouder broers van Barnabas en enige joodse ouderlingen in feestklederen ontvingen Jezus en de zijnen en brachten hen een eind ver van de haven op een liefelijk groen terras, waar tapijten uitgespreid en wasbekkens met water gereedgezet waren. Op tafels stonden daar ook verscheidene

---

⁶⁷⁶ Met kleine boten van het schip afgehaald. – Ter vergelijking: de pelgrim Mislin bereikte Cyprus in de haven van Larnaka, vanwaar Jezus later weer naar Palestina zal afvaren.

Ook daar kunnen grote schepen nog minder binnenvaren dan in de haven van Salamis; hij werd door de Engelse consul afgehaald: "Hij kwam tot ons schip met een boot en nodigde mij en enkele anderen uit om met zijn boot aan land te komen."

verversingen in bekers; zij wasten Jezus en de zijnen de voeten en boden hun de verversingen aan.

Dan bracht men hun daar ook een hoogbejaarde man, nl. de vader van Jonas, Jezus' nieuwe leerling. Hij viel zijn zoon wenend om de hals en deze leidde hem tot Jezus voor wie hij een buiging maakte. Deze vader was volstrekt onwetend gebleven van wat er met zijn zoon gebeurd was, want zij, met wie hij samen vertrokken was, waren hier reeds vroeger teruggekeerd.

Ik heb heden middag de naam van de vader gehoord, maar ben hem nu weer vergeten. Onder alle aanwezigen heerste een grote bezorgdheid zij drongen tussen de menigte der aangekomenen door en zochten naar hun bekenden; ik hoorde hen vragen en roepen: "Is die of deze hier?" en zij noemden een naam. En na hun verwanten en bekenden gevonden te hebben, omhelsden zij hen en leidden hen met zich mee. Zulk een bezorgdheid was hoofdzakelijk het gevolg van de gebeurtenissen te Jeruzalem, want de tijding van het oproer en van de moordpartij in de tempel door de soldaten van Pilatus was reeds doorgedrongen tot hier en de berichtgevers hadden het gebeurde nog aangedikt; daarom waren allen zo vol bezorgdheid voor de hunnen.

Blik op Salamis en zijn haven.

1245.

Het was een uiterst aangenaam plaatsje waar Jezus verwelkomd werd. Tegen de avond zag men in het westen (beter noordwesten) de vele koepels en hoge gebouwen van de uitgestrekte stad, allemaal roodgekleurd door de rood- en groot ondergaande zon. In het oosten reikte de blik over de zee tot de hoge gebergten van Syrië, die tegen de horizon op wolken geleken.

(Met een menigte voorbeelden kan ik deze mogelijkheid bewijzen. Wegens andere uitweidingen die straks volgen en de voorkeur verdienen, beperk ik een lange nota tot een enkel voorbeeld.

In gunstige omstandigheden is Cyprus zichtbaar vanaf het Libanongebirge. Van Bzommar, op de eerste hellingen van de Libanon en 4 uren van de kust, zag Mislin de zon achter Cyprus ondergaan; de bergen van Cyprus tekenden zich zwart af op de onmetelijk grote zonnescijf (I, 252).

Dus zijn van Salamis de zonbeschenen toppen van de Libanon even goed zichtbaar.)

Rondom Salamis strekt zich een grote vlakte uit (de vlakte Messaria, straks te vermelden). Salamis (en haar haven) zijn omgeven door vele, mooie, hoge bomen, grasgronden, tuinen en plantages. De grond scheen me tamelijk fijn, als fijn zand of stof. (Het zand is er heden nog overvloedig en een dikke laag zand bedekt de ruïnes van het oude Salamis). Ook is er niet veel drinkbaar water, dunkt mij.

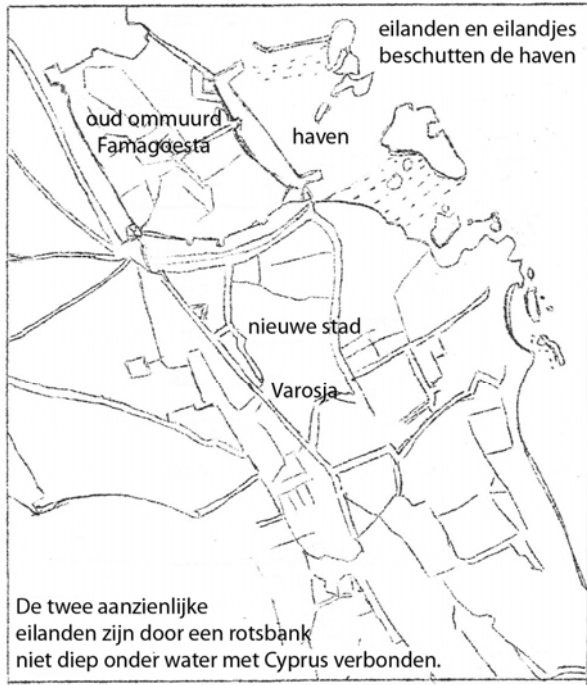
(Het werd inderdaad uit het westen door een leiding aangebracht, zoals we verder zullen zien).

De toegang tot de haven ligt niet wijd open; ze heeft tussen versterkte eilanden één brede en verscheidene smaller toegangen. De kleine eilanden zijn op hun oevers door halfronde, dikke, lage torens versterkt; deze hebben boven vensters, waaruit men alles gade kan slaan⁶⁷⁷.

---

⁶⁷⁷ De haven van Salamis. – Tot nog toe, zeggen de Palestinologen en Cypriologen, is deze haven nog niet teruggevonden.

Geen wonder, in zijn onmiddellijke nabijheid heeft Salamis nooit een haven gehad. Onze zienster heeft ze ontdekt en wijst ons die aan in de haven van het huidige Famagoesta.

Haven van Salamis vastgesteld.

Tot hoeveel ontdekkingen brengt ons K.!!

Toch heeft niemand, tenzij op devotieel terrein, haar boeken uitgebaat!!

Hierboven plaatsen wij het kaartje ervan en daarop passen haar gegevens, die wij hier samen plaatsen:

- "De haven is breed en veilig en de beide oevers springen ver in de zee vooruit.
- De STAD Salamis ligt wel een flink half uur (ja, 1,5 uur) landwaarts in (naar het noordwesten toe en zo toch dicht bij de zee.)
- Tussen haven en de stad is het land met mooie tuinen en bomen bedekt.

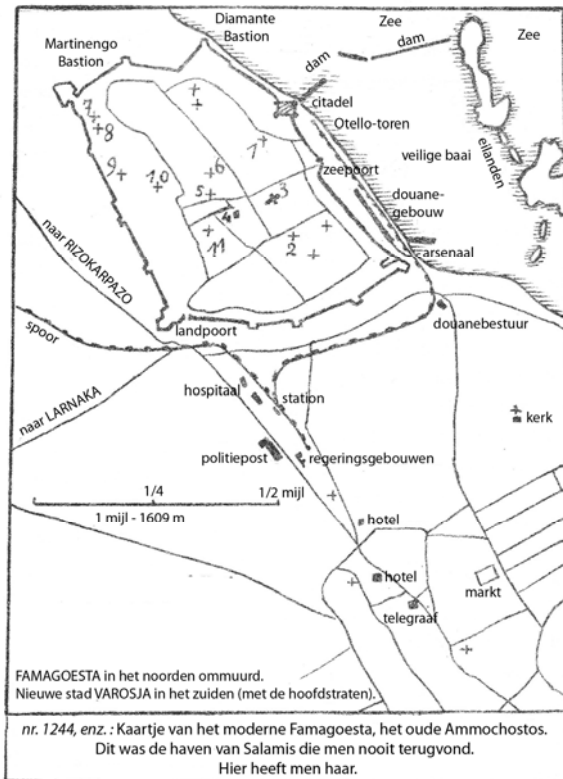
De haven is ondiep en ontoegankelijk voor grote schepen; het schip waarmee zij aankwamen, kon niet dicht bij het land komen, want de oever liep schuin af en het schip kon, wegens zijn diepgang, de oever niet bereiken; het bleef dus op een afstand liggen.

Van hier gezien, gaat de zon achter Salamis onder en kleurt in het westen (versta noordwesten) zijn vele koepels en hoge gebouwen rood.

Rondom Salamis (en ook zijn haven) strekt zich een lage vlakte uit (Massaria).

De 'toegang' tot de haven ligt niet wijd open; ze heeft tussen versterkte eilanden één brede en verscheidene smaller toegangen." (Tot hier K.'s aanduidingen).

***

Op grond van deze weinige gegevens kunnen wij met zekerheid zeggen: In Jezus' tijd was de haven van het huidige Famagoesta de haven van Salamis, dat er geen had in zijn onmiddellijke nabijheid.

K.'s gegevens vinden wij terug op de schets en het kaartje hiervoor, gegevens die elders aan de oostkust nergens te vinden zijn, allerm minst tegenover de ruïne van het oude Salamis.

Deze handelsstad lag 9 km ten noordwesten van haar haven, en K.'s vermelding van de zon die achter Salamis ondergaat, is een nieuw bewijs van onze stelling. Juist in die richting gaat de zon in dat seizoen onder. Bewijs: Recht. 19, 14 en deze passage uit Mislin, III, 124: hij bevond zich 30 km ten noordoosten van Beyroet en zag de zon ondergaan achter Cyprus in de richting noordwesten.

***

Ammochostos = Famagoesta. - De naam van de haven of van een klein stadje in de buurt was in Jezus' tijd Ammochostos, d.i. 'diep gelegen', 'in het zand verborgen', uit welke naam ook blijkt dat er aan de kust en de aangrenzende vlakte veel zand was. De plaats lag zo laag, dat men van op de schepen in de stad kon zien (Dapper, in Cyprus.)

De naam Ammochostos werd in de loop der eeuwen vervormd tot Famagoesta; het kreeg naderhand ook muren en ten oostzuidoosten ervan ligt de haven.

De toegang tot deze haven is versmald, zoals K. zegt, door twee grotere en meerdere kleine eilandjes. Deze maken anderzijds de haven veilig. Dezelfde rol vervullen stenen dammen, bolwerken op de eilandjes en een kaap aan de beide einden van de haven.

Famagoesta heeft een mooie, maar tragische geschiedenis. De hoofdtrekken ervan zijn de volgende.

Een eerste zeer grote eer voor deze havenplaats is het geweest, de poort te mogen zijn, waardoor Christus zijn intrede deed op het eiland. Ook als poort van Salamis en het eiland was de haven belangrijk. Hoewel klein, volgens onze maatstaven, was ze de voornaamste haven van het eiland, ook de veiligste en meest bezochte, ja, het verbindingspunt voor de handel tussen oost en west.

Nadat de stad Salamis in 648 door de Arabieren verwoest was om nooit meer te herrijzen erfde Ammochostos haar handelsbelang. De overlevende bevolking trok naar Ammochostos.

Na de kruisvaarten en na de val van St Jean d'Acre, laatste bolwerk in Palestina van de kruisvaarders kwamen ook de gevluchte christenen zich te Ammochostos vestigen, welke naam ondertussen vervormd was tot Famagoesta.

Guy de Lusignan werd er in 1191 tot koning van Cyprus en Jeruzalem gekroond in de kathedraal.

De heerschappij van de Lusignan's moest in 1372 wijken voor die van de Genuezen en in 1489 kwamen stad en eiland Cyprus in de macht van de Venetianen, die de stadsmuren moderniseerden.

In al die eeuwen was het christendom tot een hoge bloei gekomen. In een bepaalde periode beschikten de 70.000 inwoners over 20 mooie kerken, gotische en romaanse uit de 13^e, 14^e en 15^e eeuw, waaronder vooral de gotische kathedraal uitmuntte. Nog bewondert men de resten ervan, die ontsnapten aan de Turkse beschieting.

Na een belegering van 10 maanden namen de Turken in 1571 de stad in en veranderden alles wat kerk was in moskee. Zolang deze barbaren en vandalen de scepter zwaaiden, werd geen christen geduld in de stad.

Zo kreeg een voorspelling van de H. Brigitta haar vervulling.

Toen deze op haar reis naar Palestina Famagoesta aandeed, voorzegde zij de ondergang van de stad en het eiland (in april 1372), ter oorzaak van de ondankbaarheid waarmee de inwoners de voordelen en grote rijkdommen, waarmee God het eiland begunstigd had, beantwoordden (Openb. VII, 16).

Nog in 1925 schreef de toerist kan. Halfants: "Binnen de enorme wijde vestingsmuur ligt nu slechts een schamel gehucht van 600 inwoners. Niets zo aangrijpend als de aanblik van die gotische ruïnes, omgeven door heerlijke palmbomen in een half tropisch landschap. Waar men zich ook wendt, alles ziet treurig en vreemd en schilderachtig." De stad, ligt vol ruïnevelden. Van de oude mooie kerken en muren zijn slechts bouwvallen over.

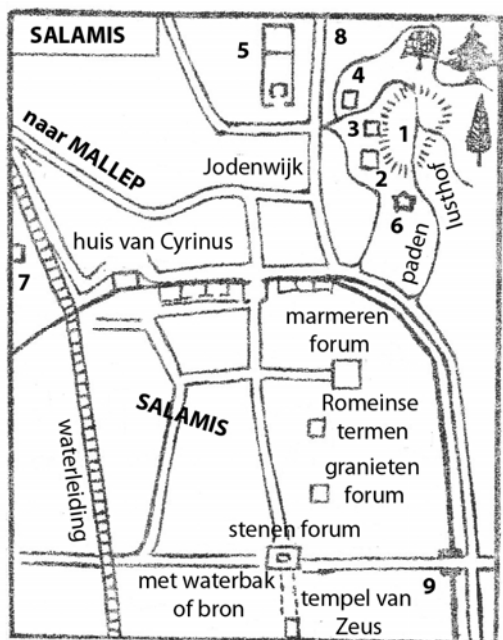
Ten zuidoosten echter ontwikkelt zich in vlug tempo de nieuwe, aangrenzende wijk Varosja, die een nieuw bloeitijdperk schijnt aan te kondigen. Met haar 16.000 inwoners begint die wijk op een stad te gelijken. Grote voordelen bezit deze in de gaven, waarmee de natuur haar heeft begunstigd. Het subtropisch klimaat maakt er de winters zacht en warm; de zee mildert de hitte in de zomer; de omgeving telt vele boomgaarden van oranje-, granaat- en andere zuiderse vruchten, waarvan in de bloeitijd de bloesems aan het gewest een toverschoon voorkomen geven.

***

Salamis. – Op de tekening hierna vindt men een schets van het noordelijk gedeelte van Salamis en van de Jodenstad, doch dit is louter voorstelling op grond van K.'s mededelingen. Immers de stad ligt nog onder zand bedolven.

Tot nog toe werd slechts een bepaald gedeelte, namelijk het centrum opgegraven met de drie forums. Toch reeds genoeg om bepaalde plaatsen die door K. vermeld worden, terug te kennen.

Te zijner plaats zal dit vermeld en aangetoond worden.

nr. 1244: Jodenwijk aan de noordkant van Salamis, vrije voorstelling.

1. Verzamelplaats op heuvel;
2. Synagoge + school;
3. Huis van oudste of Overste;
4. Huis der rabbijnen;
5. Ziekenhuis;
6. Doopvijver;
7. Huis van Jonas, wellicht meer westwaarts;
8. Weg noordwaarts naar de Jodenstad.

De stad was, en haar ruïne is gelegen aan de noordkant van het benedeneinde van de rivier Pedias, aan het oosteinde van de vlakte Messaria en in de buurt van de zee, 9 km ten noordwesten van Famagoesta.

Volgens de algemene overtuiging bezat ze een goede en veilige haven, maar deze, zegt men, heeft men nog niet kunnen vinden of lokaliseren. Geen wonder ook! Vlak tegenover de stad Salamis is nooit en kan nooit geweest zijn de veronderstelde veilige haven. De goede en veilige haven van Salamis kon geen andere geweest zijn dan die van Ammochostos.

De stad kwam in 58 vóór Christus onder de Romeinen. Vandaar dat Jezus er een Romeinse landvoogd aantrof; Salamis werd toen ook wel beschouwd als de hoofdstad van Cyprus, hoewel allereerst Pafos op deze eer aanspraak kon maken.

In een opstand van de Cyprische Joden onder keizer Trajanus in 115-117 na Chr. werd Salamis gedeeltelijk verwoest, doch twee geweldige aardbevingen in de eerste helft van de 4e eeuw brachten de stad groter schade toe; het werd herbouwd door keizer Konstantius (337-361), die er de naam Konstantia aan gaf.

De H. Epifanius, geboren in 315 is één van de roemrijkste bisschoppen van Salamis en Cyprus geweest. Na de verwoesting van de stad in 648 is deze

---

niet meer uit haar puinen herrezen. Tot op heden is ze een uitgestrekt ruineveld gebleven, onder een dikke laag zand bedolven. Als handelscentrum werd de stad, zoals gezegd, door Famagoesta opgevolgd. Vandaar dat Salamis ook wel eens oud-Famagoesta genoemd wordt, zoals bij Dapper (anno 1680).

De stad, schreef in de 17^e eeuw deze laatste, was groot van omtrek, want men ziet er nog enorme bergen van fraaie, grote en sterke gebouwen. De grond doorploegend, vindt men er soms gouden, zilveren en koperen penningen, ja, ook vele oude tomben en gewelven met graven daarin. (Cyprus, blz. 42).

Deze onderaardse plaatsen of 'vele tomben en gewelven met graven' vermeldt ook K.; ze maakt ook gewag van de wal met vele kelders buiten de stad en bij de tempel, alsook van de gevangenis van de H. Katarina, nrs. 1282, 1334. Deze gevangenis is ondergronds en in de rots gehouwen.

Het grootste gedeelte van Salamis ligt nog steeds met een zandwade bedekt; tot nog toe werden geen systematische opgravingen op ruime schaal ondernomen. Het opgegraven deel behoort tot het Romeinse tijdperk en daar werden blootgelegd: drie forums, een tempel van Jupiter, een grote laan, een Romeinse villa en termen, benevens een reservoir (waarschijnlijk de door K. vermelde ruime waterbak) dat van water voorzien werd door de waterleiding van Kythrea of Chytrus, die meer dan 6 uren lang was ...

"Wanneer men van zuid naar noord de stad doorkruist, komt men eerst op het grote stenen forum. Midden over deze marktplaats liep van zuid naar noord een gang die door Korinthische zuilen afgezet was. Het begon in het zuiden bij het grote overwelfde waterreservoir midden op de markt en eindigde ten noorden bij de ingang van de tempel van Jupiter. Meer ten noorden heeft men een granieten forum en nog eens meer noordelijk een marmeren forum. Tussen de laatste twee vond men resten van Romeinse termen."('t H. L. 27^e jg. 91-92).

Het voormelde, overwelfde waterreservoir zal wel de overbouwde waterbak op de markt zijn, die K. vermeldt.

Er werd nog geen synagoge ontdekt, wat evenmin verwonderlijk is, aangezien de Joden een aparte wijk buiten de stad bewoonden en de opgravingen bij het Romeinse stadsdeel beperkt bleven.

K. zal straks een heuvel vermelden, in of naast de Jodenwijk aan de noordkant van de stad.

Nu, op een afbeelding in 't H. L., 27^e jg. 91, zien wij achter het noordelijkste van de drie forums, een heuvel oprijzen. De gevangenis van de H. Katarina vindt men tussen Salamis en het klooster van de H. Barnabas, dat 1 km van de stad verwijderd ligt naar het zuidwesten. Hier werd het lichaam van de apostel in 473 teruggevonden in zijn graf onder een St-Jansbroodboom.

Aankomst in de joodse wijk.

1246.

De Jodenwijk ligt aan de noordkant van Salamis, en na (vanaf de rustplaats) een half uur ver gegaan en bij de stad gekomen te zijn, sloegen zij rechts af en gingen buiten de stad nog wel een half uur ver noordwaarts.

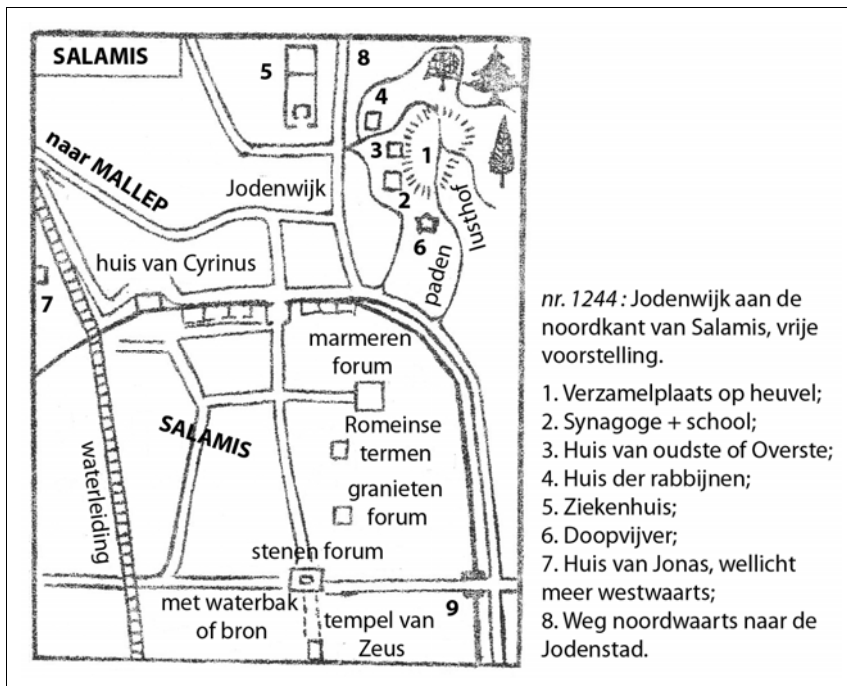
Toen Jezus daar (in de Jodenwijk) aankwam, waren de andere joodse paasbedevaarders daar reeds op een mooie, terrasvormige vrije plaats verzameld. Een joodse oudste, de synagoge-overste, stond boven op de hoogte, vanwaar hij allen kon overzien, en ik had de indruk alsof een officier appèl hield en naging of al zijn manschappen aanwezig waren. Hij deed navraag over alles, of iemand onrecht of nadeel geleden had, of iemand tegen zijn reisgezellen te klagen had. Hij won ook inlichtingen in over de gebeurtenissen te Jeruzalem. Hierbij waren Jezus en de zijnen nog niet tegenwoordig.

Jezus werd hier nog door vele bejaarde, aanzienlijke Joden plechtig begroet en *hield dan vanaf de hoogte (of heuvel) een toespraak tot het volk dat op deze plaats verzameld was*. Daarna keerden allen met de hunnen naar hun woningen terug.

Hier, vóór de twee joodse straten van de stad, stonden tussen mooie wandelpaden verscheidene openbare gebouwen van de Joden (zie voetnoot hiervoor).

Op zijn borst lag het evangelie volgens de H. Matteüs, dat hij eigenhandig gekopieerd had. Keizer Zeno (473-491) liet naast dat graf op eigen kosten een mooie kerk in byzantijnse stijl oprichten.

De verscheidene gebouwen merken wij met een cijfer, zoals op de plaat. Als later een van die gebouwen genoemd wordt, plaatsen wij er hetzelfde cijfer bij tot gemak van de lezer, die het dan aanstonds zal herkennen.

De gebouwen zijn:

- de prachtige synagoge (2),
- de woningen van de oudsten (3) en
- van de rabbijnen (4),
- de scholen behorend tot de synagoge (2),
- en op enige afstand een ziekenhuis met een watergracht of vijver (5). (Te onderscheiden van een verder genoemde doopvijver).

De weg naar de stad was zeer vast, met fijn zand bedekt en met prachtige bomen overlommerd. (Zulke vaste wegen zijn de macadamwegen van die tijd, die bekomen worden door het stampen van zandsteen, cfr. 't H. L. 1940, blz. 46).

Ook stond op de top van deze open-lucht-verzamelplaats een brede en zeer dichtgebladerde boom met zulke sterke takken, dat men er in kon zitten als in een loofhut.

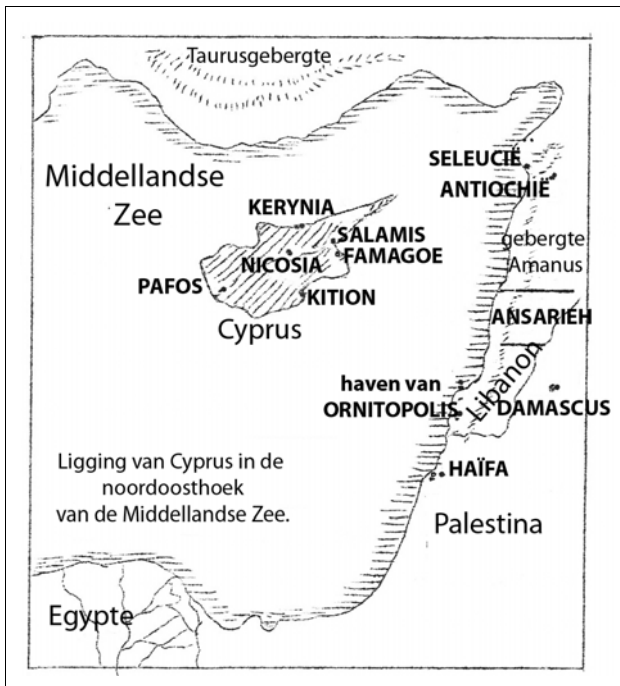
De herberg van Jezus.

Jezus en de zijnen werden door de oversten in een groot hallenhuis (4, huis of herberg der rabbijnen) gebracht, dicht bij hun woning (3) en bij de synagoge (2) en daar overnachtten zij. Ik herinner me niet meer bepaald of zij niet eerst in het grote huis van de oudsten (3) geweest waren; ook niet of zij deze avond een eigenlijke maaltijd of enkel maar een kleine collatie hebben genomen.

Jezus genas nog enige waterzuchtigen, die men Hem op het binnenhof van zijn herberg (4) op draagbedden aanbracht. Dit huis was een groot gebouw, waarin men geleerden en reizende rabbijnen herbergde (cfr. fasc. 12, nr. 399, 12 januari; zo'n huis of herberg behoorde tot een aanzienlijke synagoge). Dit huis was prachtig gebouwd in de heidense stijl met zuilen rondom (vandaar de naam 'hallenhuis', door K. hierboven gebruikt). Het binnenste was een ruime zaal met verheven terrassen (zitbanken) en leerstoelen tegen de wanden (*mit erhöhten Terrassen und Lehrstühlen an den Wänden*), maar op de effen grond lagen tegen de wanden bedden opgerold en men kon tentdaken, die hogerop aan de wanden opgeschort waren, neerlaten, zodat ieder bed een

afzonderlijke cel vormde. Hier sliepen Jezus en zijn leerlingen deze nacht⁶⁷⁸.

Ook de vader van de nieuwe leerling Jonas bleef hier met hen overnachten, want hij was niet uit de stad zelf. Cyrinus echter was met zijn zonen naar huis gegaan. Buiten kon men op deze zaal klimmen en daar, boven op dat dakterras stonden allerlei planten in bakken en had men een mooi vergezicht.

⁶⁷⁸ Het is mogelijk dat zitplaatsen aangebracht waren op een verhoog tegen de wanden en onder het verhoog bedden ingericht waren, eveneens tegen de wanden ... ??

Jezus heelt en leert.

1247.

2 mei. –

Alvorens met haar visioen van deze dag te beginnen, verhaalde de zienster dat zij, om bij Jezus te komen, een zeer lange reis had moeten doen, waarop zij vele werken van barmhartigheid te verrichten had. Daarna vertelde zij het volgende.

Ik weet niet meer waar ik overal was; ik herinner me slechts nog dat ik meermalen de wonden van gekwetsten moest verbinden. Ook doorkruiste ik een zeer stormachtige zee. Ik had dikwijls zoveel werk dat ik de hoop verloor er klaar mee te geraken, maar onverwacht bevond ik mij op een andere plaats, het doel van mijn reis; ik kwam te Salamis bij Jezus en ik zag wat Jezus heden deed, maar ongelukkig ben ik veel daarvan weer vergeten.

‘s Morgens zag ik dat de oudste, een zeer eerbiedwaardig man, met nog andere rabbijnen Jezus afhaalde uit zijn herberg (4) en met Hem in het ziekenhuis (5) ging. *Hier genas Jezus verscheidene waterzuchtigen en jichtigen en ook mensen met niet kwaadaardige melaatsheid.*

Ondertussen hadden zich de mannen op de open leerplaats verzameld. (Hoewel ‘open leerplaats’ doet denken aan de leerheuvel, zal waarschijnlijk bedoeld zijn een open voorhof met leerstoel tot onderricht in het ziekenhuis (5).

Jezus ging op de plaats van de leraar en sprak indrukwekkend over het inzamelen van het manna in de woestijn, en Hij zei dat nu, op dit eigenste ogenblik, de tijd van het ware, hemelse manna der goddelijke leer en der bekering gekomen was, en dat hun een nieuw hemels brood gegeven zou worden. Ik verstond dit van het H. Sacrament.

Na deze uiteenzetting verlieten ‘s namiddags de mannen de plaats van de toehoorders en de vrouwen namen ze in. Ook kwamen

zelfs vele heidense vrouwen daar aan en deze stonden verderaf, afgezonderd. Voor de vrouwen leerde Jezus meer in het algemeen, omdat onder hen heidenen tegenwoordig waren.

Hij sprak over de ene almachtige God, de Vader en Schepper van hemel en aarde; Hij brandmerkte de dwaze afgoderij, de waanzinnige veelgoderij en openbaarde hun Gods liefde voor de mensen.

Feestmaal bij de overste der Jodengemeente.

1248.

Van hier ging Jezus met de zijnen naar het huis van de oudste tot een maaltijd (3). Deze oudste en verscheidene rabbijnen hadden Jezus afgehaald. Zijn huis was een zeer aanzienlijk gebouw, op heidense wijze ingericht met voorhoven, open zuilengangen en allerhande terrassen. Hier was alles tot een groot feest bereid. Onder zuilengangen stonden vele tafels. Er waren zegebogen opgericht en slingerkransen er op aangebracht. Het scheen een feestmaal voor Jezus te zijn en in het algemeen voor de vrienden die van het paasfeest teruggekeerd waren.

De oudste leidde Jezus in een zijgebouw, waar zijn vrouw was met nog andere vrouwen en waar ook enige leraars kwamen. Nadat de vrouwen – ze waren gesluierd – Jezus hier met een diepe buiging gegroet hadden en *Hij tot hen enige vriendelijke woorden gericht had*, kwam hier een stoet van kinderen aan, die met kransen versierd waren en op fluiten en andere instrumenten speelden en op deze manier Jezus tot de maaltijd afhaalden.

De tafel was prachtig met bloemgarven in mooie vazen versierd; ze was iets hoger dan de tafels in Judea en ook de disgenoten lagen aan tafel dichter en niet zo lang uitgestrekt. Zij wassen zich de handen en onder velerhande spijzen zag ik er ook ene als een

lam, dat Jezus verdeelde en op ronde, platte koeken rondgaf; het scheen mij vooraf ontleed geweest te zijn en weer aaneengelegd.

Maar nu kwamen musicerende kinderen hier weer binnen en onder hen waren er ook met blindheid of met een andere gebrekkelijkheid behept; zij werden gevolgd door een schaar mooi versierde meisjes van 8 tot 10 jaren, waaronder zich ook dochtertjes en kleindochtertjes van de gastheer bevonden; zij waren allen in fijne, kostbare, witte en ietwat blinkende stoffe gekleed. De kleding is hier niet zo wijd en los en omhullend en verschilt dus veel van die in Judea; hun haar hing in drie delen lang neer; onderaan waren die delen overgelegd en eindigden met een lok of sierrand, waaraan velerhande kleine versierselen, kwasten, parelen of rode vruchten hingen. Dit scheen zo gedaan met het doel de haren te beletten op te vliegen. Ik zag er menige met zwart en ook met rosbruin haar. Verscheidene van deze meisjes droegen samen een grote kroon, die van kransen en velerlei sieraden samengesteld was; ze was van (horizontale) stevige ringen of hoepels gevormd, want ze boog niet ineen, maar was vast. Uit een eerste wijde ring of band stegen (verticale) staven opwaarts naar een tweede ring of hoepel, waarmee ze zich verenigden en waarop zich een waiende bloemtuil, bos of vaantje verhief. Ik meen niet dat het levende bloemen waren, ten minste gedeeltelijk niet, want veel daaraan scheen mij zijde of wol of ook pluimen of ander glanzend sierwerk te zijn.

1249.

De meisjes plaatsten die grote kroon gelijk een troonhemel op zuilen die eveneens versierd waren, boven de zitplaats van Jezus, en andere brachten welriekende kruiden en specerijen op kleine schalen, en ook reukolie in albasten flesjes, die zij vóór Hem op de tafel neerzetten. Een kind van het huis brak en goot zulk een flesje over Jezus' hoofd uit en streek met een doek de olie over zijn haren. Daarna trokken zij zich terug; zij deden dit met schroom en zeer stil, zonder te spreken, met neergeslagen ogen en zonder een enkele maal naar de gasten te zien. *Jezus liet dit*

stil geschieden en dankte ze met enige vriendelijke en kalme woorden. Hierna begaven de kinderen zich weer, ook nu zonder op te zien, naar het verblijf van de vrouwen, die eveneens samen aten.

Ik zag dat Jezus en de zijnen niet lang aan tafel bleven. Hij zond door zijn leerlingen, die bijna altijd de anderen dienden, spijs en drank naar de tafels der armen. Daarna ging Hijzelf ook van tafel tot tafel, reikte spijsen toe en voedde met leerrijke verhalen, vermaning en waarheid hun zielen.

Jezus laat de doopvijver bereiden. – Preekt in de synagoge.

1250.

Na de maaltijd gingen de oudste en enige leraren met Jezus en de zijnen naar de waterleidingen buiten wandelen⁶⁷⁹. Deze kwamen uit het westen en waren verbazingwekkende bouwwerken, als grote bruggen, met zeer vele, zelfstandige grote bakken, als regenbakken. Ieder deel van de stad had zijn eigen waterplaats met bakken of troggen, want de stad zelf heeft maar slecht water. Bij enige moest men pompen; uit andere moest men het water scheppen; de Joden hadden eigen, aparte waterbakken.

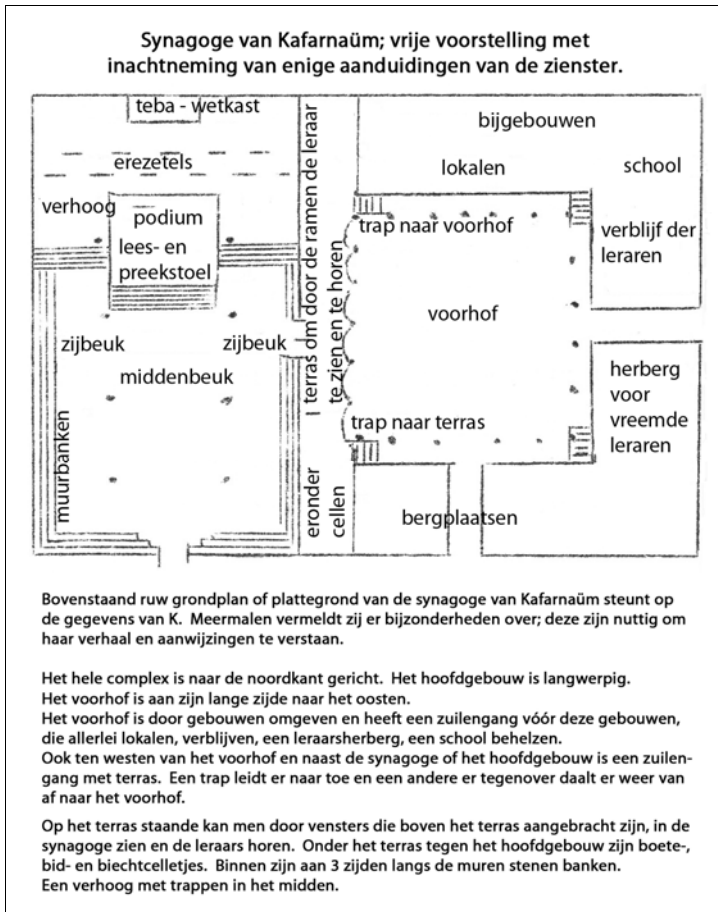
⁶⁷⁹ De waterleidingen. – Waarschijnlijk is daar nu niets meer van over, maar dat ze bestaan hebben staat vast. Wij zien ze op een kaart van nogal groot formaat in het boek van Dapper 'Cyprus' (anno 1680).

De leiding komt uit het noordwesten, nl. van Chytrus en loopt voorbij Salamis, tot aan de zuidkant van de rivier Pedias.

Wij lezen in het boekje 'The Island of Cyprus', blz. 37 en 63: "In de oudheid werd Salamis van water voorzien door een waterleiding van 6 uren lang, die het water aanbracht uit de bron van Kythrea." (= Chytrus).

Later leren wij deze bron nader kennen.

Zij lieten Jezus hun waterbakken zien en klaagden over het gebrek en slechte hoedanigheid van hun water en wensten dat Hij het zou verbeteren. *Naar aanleiding hiervan sprak Jezus over een nieuwe waterbak, die gemaakt moest worden en waaraan men werkte en waarin Hij wilde laten dopen. Hij sprak hun over de vorm en inrichting ervan.* (Van deze bijzonderheden verklaarde Jezus hun waarschijnlijk ook de betekenis).

Van hier keerden zij naar de synagoge (2) terug, want de sabbat brak aan. De school (2) was buitengewoon schoon en groot; ze was met vele lampen verlicht en vol volk. Van buiten waren rondom terrassen, waarnaar trappen opvoerden, zodat men van daarboven in de school kon zien en de leraar horen⁶⁸⁰. Al deze buitenplaatsen waren door vele heidenen ingenomen. Zelfs beneden hadden vele heidenen zich tot binnen gewaagd, waar zij ongestoord onder de Joden stonden.

De lering uit het derde boek van Mozes handelde over de offeranden en allerlei wetten (Lev. 1-7) en was gevolgd door een voorlezing met verklaring uit Ezekiël. In het begin lazen enige leraren voor en dan legde Jezus de lezing uit en door de schoonheid van zijn verklaringen verstomde Hij zijn toehoorders.

Leviticus 1 Brandoffers

1. De HERE nu riep Mozes en sprak tot hem uit de tent der samenkomst:
2. Spreek tot de Israëlieten en zeg tot hen: Wanneer iemand onder u de HERE een offergave brengen wil, dan zult gij uw offergave brengen van het vee, zowel van het rundvee als van het kleinvee.
3. Indien zijn offergave een brandoffer van rundvee is, dan zal hij een gaaf dier van het mannelijk geslacht brengen. Naar de ingang van de tent der samenkomst zal hij het brengen, opdat hij welgevallig zij voor het aangezicht des HEREN.
4. Dan zal hij zijn hand op de kop van het brandoffer leggen; zo zal het, hem ten goede, welgevallig zijn, om over hem verzoening te doen.
5. Vervolgens zal hij het rund voor het aangezicht des HEREN slachten, en de zonen van Aäron, de priesters, zullen het bloed brengen en dat sprengen rondom op het altaar, dat bij de ingang van de tent der samenkomst staat.
6. Daarna zal hij het brandoffer de huid aftrekken en het in stukken verdelen.
7. Dan zullen de zonen van de priester Aäron vuur op het altaar leggen en stukken hout op het vuur schicken.
8. En de zonen van Aäron, de priesters, zullen de delen, de kop en het vet, schicken op het hout dat op het vuur op het altaar ligt.
9. En de ingewanden en de onderschenkels ervan zal men met water wassen, en de priester zal alles op het altaar in rook doen opgaan als een brandoffer, een vuuroffer tot een liefelijke reuk voor de HERE.

---

⁶⁸⁰ Kon zien en de leraar kon horen. – Uit wat K. over de synagoge zegt, moeten wij afleiden dat ze ingericht was ongeveer zoals de synagoge van Kafarnaüm. Van het binnenhof leidde een of meer trappen naar het terras van een zuilengang aan een zijde van de synagoge. Van het terras kon men door de vensters in de synagoge zien (zie fasc. 16, nr. 619 en schets).

10. Indien zijn offergave een brandoffer van kleinvee is, van schapen of van geiten, dan zal hij een gaaf dier van het mannelijk geslacht brengen.
11. Hij zal het aan de noordzijde van het altaar slachten voor het aangezicht des HEREN; de zonen van Aäron, de priesters, zullen het bloed rondom op het altaar sprengen.
12. Dan zal hij het in stukken verdelen, en de priester zal die, met de kop en het vet, schikken op het hout dat op het vuur op het altaar ligt.
13. De ingewanden en onderschenkels zal hij met water wassen en de priester zal alles brengen en het in rook doen opgaan op het altaar; het is een brandoffer, een vuuroffer tot een liefelijke reuk voor de HERE.
14. Indien zijn offergave voor de HERE een brandoffer van gevogelte is, dan zal hij zijn offergave brengen van tortelduiven of van jonge duiven.
15. De priester zal die op het altaar brengen en de kop afknippen en ze op het altaar in rook doen opgaan; en het bloed zal tegen de zijde van het altaar worden uitgedrukt.
16. Hij zal de krop met de spijsresten erin verwijderen en die naast het altaar aan de oostzijde op de asbelt werpen.
17. En hij zal ze bij de vleugels inscheuren, zonder deze eraf te trekken, en de priester zal ze in rook doen opgaan op het altaar, op het hout dat op het vuur ligt; het is een brandoffer, een vuuroffer tot een liefelijke reuk voor de HERE.

***

Leviticus 2 Spijsoffers

1. Wanneer iemand de HERE een offergave van spijsoffer brengen wil, dan zal zijn offergave bestaan uit fijn meel, en hij zal olie daarop gieten en wierook daarbij doen.
2. En hij zal het tot de zonen van Aäron, de priesters, brengen; hij zal een handvol fijn meel en olie daarvan nemen met al de daarbij behorende wierook, en de priester zal dat als gedenkoffer op het altaar in rook doen opgaan, als een vuuroffer tot een liefelijke reuk voor de HERE.
3. En wat overblijft van het spijsoffer, is voor Aäron en zijn zonen, als het allerheiligste van de vuuroffers des HEREN.
4. Wanneer gij als offergave van spijsoffer een baksel uit de oven zult brengen, dan zal het uit fijn meel bestaan: ongezuurde koeken, met olie aangemaakt, en ongezuurde, dunne koeken, met olie bestreken.
5. Indien uw offergave een spijsoffer van de bakplaat is, dan zal het van fijn meel, aangemaakt met olie, en ongezuurd zijn.
6. Men zal het in stukken breken en gij zult olie daarop gieten; het is een spijsoffer.
7. Indien uw offergave een spijsoffer uit de pan is, dan zal het van fijn meel met olie bereid worden.
8. En gij zult het spijsoffer, dat hieruit bereid is, de HERE brengen; men zal het tot de priester brengen en deze zal het naar het altaar dragen.
9. En de priester zal het gedenkoffer van het spijsoffer opheffen en het op het altaar in rook doen opgaan, als een vuuroffer tot een liefelijke reuk voor de HERE.
10. En wat overblijft van het spijsoffer, is voor Aäron en zijn zonen, als het allerheiligste van de vuuroffers des HEREN.
11. Geen spijsoffer, dat gij de HERE brengt, zal gezuurd bereid worden, want van zuurdeeg noch honig zult gij iets als een vuuroffer voor de HERE in rook doen opgaan.
12. Als offergave der eerstelingen zult gij ze de HERE brengen, maar zij zullen niet tot een liefelijke reuk op het altaar komen.
13. En elke offergave van uw spijsoffer zult gij zouten, gij zult het zout van het verbond uws Gods aan uw spijsoffer niet laten ontbreken; bij al uw offergaven zult gij zout voegen.
14. Indien gij de HERE een spijsoffer der eerste vruchten zult brengen, dan zult gij in het vuur geroosterde aren, fijngewreven graankorrels, als spijsoffer uwer eerste vruchten brengen.
15. Gij zult daar olie bij doen en wierook daarop leggen; het is een spijsoffer.

16. En de priester zal een deel van het fijngeveene en van de olie, met al de daarbij behorende wierook, als gedenkoffer in rook doen opgaan, als een vuuroffer voor de HERE.

***

Leviticus 3 Vredeoffers

1. Indien zijn offergave een vredeoffer is: indien hij dat brengt van rundvee, dan zal hij een gaaf dier, hetzij van het mannelijk, hetzij van het vrouwelijk geslacht, voor het aangezicht des HEREN brengen.
2. Hij zal zijn hand op de kop van zijn offergave leggen en die slachten bij de ingang van de tent der samenkomst, en de zonen van Aäron, de priesters, zullen het bloed rondom op het altaar sprengen.
3. En als vuuroffer voor de HERE zal hij van het vredeoffer brengen het vet dat de ingewanden bedekt, en al het vet dat op de ingewanden ligt:
4. benevens de beide nieren en het vet dat daaraan zit, dat aan de lenden is, en het aanhangsel aan de lever, dat hij met de nieren moet wegnemen.
5. En de zonen van Aäron zullen het op het altaar in rook doen opgaan, op het brandoffer, dat op het hout op het vuur ligt, als een vuuroffer tot een liefelijke reuk voor de HERE.
6. Indien zijn offergave een stuk kleinvee is als vredeoffer voor de HERE, dan zal hij een gaaf dier, hetzij van het mannelijk, hetzij van het vrouwelijk geslacht, brengen.
7. Indien hij een schaap als zijn offergave brengt, dan zal hij het voor het aangezicht des HEREN brengen,
8. en zijn hand op de kop van zijn offergave leggen en die slachten voor de tent der samenkomst, en de zonen van Aäron zullen het bloed daarvan rondom op het altaar sprengen.
9. Van het vredeoffer zal hij het vet brengen als vuuroffer voor de HERE: de gehele vetstaart, die hij dicht bij de ruggegraat moet afsnijden, het vet dat de ingewanden bedekt, en al het vet dat op de ingewanden ligt.
10. Ook de beide nieren en het vet dat daaraan zit, dat aan de lenden is, en het aanhangsel aan de lever, dat hij met de nieren moet wegnemen.
11. En de priester zal het in rook doen opgaan op het altaar, als een spijs ten vuuroffer voor de HERE.
12. Indien zijn offergave een geit is, dan zal hij (het dier) brengen voor het aangezicht des HEREN,
13. hij zal zijn hand leggen op zijn kop, het slachten voor de tent der samenkomst, en de zonen van Aäron zullen het bloed daarvan rondom op het altaar sprengen.
14. Dan zal hij daarvan zijn offergave als vuuroffer voor de HERE brengen: het vet dat de ingewanden bedekt, en al het vet dat op de ingewanden ligt:
15. ook de beide nieren en het vet dat daaraan zit, dat aan de lenden is, en het aanhangsel aan de lever, dat hij met de nieren moet wegnemen.
16. En de priester zal het in rook doen opgaan op het altaar als een spijs ten vuuroffer, tot een liefelijke reuk; al het vet is voor de HERE.
17. Dit zij een altoosdurende inzetting voor uw geslachten in al uw woonplaatsen: gij zult volstrekt geen vet en geen bloed eten.

***

Leviticus 4 Zondoffers

1. De HERE sprak tot Mozes:
2. Spreek tot de Israëlieten: Wanneer iemand zonder opzet zondigt in een van de dingen die de HERE verboden heeft te doen, en één daarvan doet –

3. dan zal, indien de gezalfde priester zonde gedaan en daardoor het volk in schuld gebracht heeft, hij voor de zonde die hij begaan heeft, een jonge, gave stier de HERE tot een zondoffer brengen.
4. Hij zal de stier naar de ingang van de tent der samenkomst brengen voor het aangezicht des HEREN, zijn hand op de kop van de stier leggen en de stier slachten voor het aangezicht des HEREN.
5. De gezalfde priester zal een deel van het bloed van de stier nemen en dat brengen naar de tent der samenkomst.
6. De priester zal zijn vinger in het bloed dopen en van het bloed zevenmaal sprenkelen voor het aangezicht des HEREN, vóór het voorhangsel van het heiligdom.
7. En de priester zal van het bloed strijken aan de horens van het reukaltaar, dat voor het aangezicht des HEREN staat in de tent der samenkomst; al het (overige) bloed van de stier zal hij uitgieten aan de voet van het brandofferaltaar, dat bij de ingang van de tent der samenkomst staat.
8. En al het vet van de stier van het zondoffer zal hij eruit nemen: het vet dat de ingewanden bedekt, en al het vet dat op de ingewanden ligt;
9. en de beide nieren en het vet dat daaraan zit, dat aan de lenden zit, en het aanhangsel aan de lever, dat hij met de nieren moet wegnemen,
10. zoals het weggenomen wordt van het rund van het vredeoffer; en de priester zal het in rook doen opgaan op het brandofferaltaar.
11. En de huid van de stier en al zijn vlees, benevens zijn kop en zijn onderschenkels en zijn ingewanden en zijn mest,
12. alles van de stier zal hij buiten de legerplaats brengen, op een reine plek, waar men de as stort, en hij zal hem op een houtvuur verbranden; op de plaats waar de as wordt uitgestort, zal hij verbrand worden.
13. Indien de gehele vergadering Israëls zonder opzet zonde gedaan heeft, en dit voor de ogen der gemeente verborgen is gebleven, en zij tegen één van al de geboden des HEREN iets gedaan heeft, dat niet gedaan mocht worden, en dus schuldig geworden is,
14. dan zal de gemeente, wanneer de zonde die zij begaan heeft, haar bekend geworden is, een jonge stier ten zondoffer brengen en zij zal die leiden vóór de tent der samenkomst.
15. En de oudsten der vergadering zullen hun handen op de kop van de stier leggen voor het aangezicht des HEREN, en men zal de stier voor het aangezicht des HEREN slachten.
16. De gezalfde priester zal een deel van het bloed van de stier in de tent der samenkomst brengen,
17. en die priester zal zijn vinger in het bloed dopen en zevenmaal voor het aangezicht des HEREN vóór het voorhangsel sprenkelen.
18. En een deel van het bloed zal hij strijken aan de horens van het altaar, dat voor het aangezicht des HEREN in de tent der samenkomst staat; al het overige bloed zal hij uitgieten aan de voet van het brandofferaltaar, dat bij de ingang van de tent der samenkomst staat.
19. En al het vet zal hij eruit nemen en op het altaar in rook doen opgaan.
20. En met de stier zal hij doen, zoals hij met de stier van het zondoffer gedaan heeft, zó zal hij daarmee doen. Zo zal de priester over hen verzoening doen, en het zal hun vergeven worden.
21. En hij zal de stier buiten de legerplaats brengen en hem verbranden, zoals hij de eerste stier verbrand heeft. Dit is het zondoffer der gemeente.
22. Als een vorst gezondigd heeft en zonder opzet tegen één van al de geboden van de HERE, zijn God, iets gedaan heeft dat niet gedaan mocht worden, en dus schuldig geworden is,
23. dan zal hij, als hem de zonde die hij begaan heeft, bekend geworden is, als zijn offergave een geitebok brengen, een gaaf dier van het mannelijk geslacht.
24. Hij zal zijn hand op de kop van de bok leggen en hem slachten op de plaats waar men ook het brandoffer voor het aangezicht des HEREN pleegt te slachten; een zondoffer is het.
25. En de priester zal met zijn vinger een deel van het bloed van het zondoffer nemen en dat strijken aan de horens van het brandofferaltaar; het overige bloed zal hij aan de voet van het brandofferaltaar uitgieten.

26. Maar al het vet zal hij op het altaar in rook doen opgaan, zoals het vet van het vredeoffer. Zo zal de priester over hem verzoening doen voor zijn zonde, en het zal hem vergeven worden.
27. Indien iemand uit het volk des lands zonder opzet gezondigd heeft door een van de dingen te doen, die de HERE verboden heeft, en dus schuldig geworden is,
28. dan zal hij, als hem de zonde die hij begaan heeft, bekend geworden is, voor de zonde die hij begaan heeft, als zijn offergave een geit, een gaaf dier van het vrouwelijk geslacht, brengen.
29. Hij zal zijn hand op de kop van het zondoffer leggen en het zondoffer slachten op de plaats van het brandoffer.
30. En de priester zal met zijn vinger een deel van het bloed nemen en het strijken aan de horens van het brandofferaltaar; al het overige bloed zal hij aan de voet van het altaar uitgieten.
31. Maar al het vet ervan zal hij wegnemen, zoals het vet bij het vredeoffer weggenomen wordt, en de priester zal het op het altaar in rook doen opgaan, tot een liefelijke reuk voor de HERE. Zo zal de priester over hem verzoening doen, en het zal hem vergeven worden.
32. Indien hij een schaap brengt als zijn offergave ten zondoffer, dan zal hij een gaaf dier van het vrouwelijk geslacht brengen.
33. Hij zal zijn hand op de kop van het zondoffer leggen en het slachten ten zondoffer op de plaats waar men het brandoffer pleegt te slachten.
34. En de priester zal met zijn vinger een deel van het bloed van het zondoffer nemen en het strijken aan de horens van het brandofferaltaar; al het overige bloed zal hij aan de voet van het altaar uitgieten.
35. Maar al het vet ervan zal hij wegnemen, zoals het vet van het schaap van het vredeoffer weggenomen wordt, en de priester zal het op het altaar in rook doen opgaan op de vuuroffers des HEREN. Zo zal de priester over hem verzoening doen voor de zonde die hij begaan heeft, en het zal hem vergeven worden.

***

Leviticus 5

1. Wanneer iemand zondigt, in geval hij een overluide gesproken vervloeking hoort en getuige is, hetzij hij het zelf gehoord heeft of het te weten gekomen is, dan draagt hij, indien hij het niet aanbrengt, zijn ongerechtigheid.
2. Of als iemand iets onreins aanraakt, hetzij het aas van een onrein wild dier, of van een onrein stuk vee, of van een onrein kruipend dier, zonder er zich van bewust te zijn, dan is hij onrein en schuldig.
3. Of wanneer hij de onreinheid van een mens aanraakt, door welke onreinheid hij ook maar onrein geworden is, zonder er zich van bewust te zijn, en hij bemerkt het, dan is hij schuldig.
4. Of wanneer iemand onbezonnen een eed uitsprekt, om iets te doen, hetzij kwaad, hetzij goed, hoe een mens ook maar in een eed onbezonnen spreken kan, zonder er zich van bewust te zijn, en hij bemerkt het, dan is hij schuldig aan een van deze dingen.
5. Wanneer hij nu aan een van deze dingen schuldig is, dan zal hij belijden, waarin hij gezondigd heeft,
6. en aan de HERE als boete voor de zonde die hij begaan heeft, een dier van het vrouwelijk geslacht uit het kleinvee, een schaap of een geit, ten zondoffer brengen; zo zal de priester over hem voor zijn zonde verzoening doen.
7. Maar indien zijn draagkracht ontoereikend is voor een stuk kleinvee, dan zal hij als boete voor de zonde die hij gedaan heeft, twee tortelduiven of twee jonge duiven de HERE brengen, een ten zondoffer en een ten brandoffer.
8. Hij zal ze tot de priester brengen, en deze zal het eerst offeren die, welke ten zondoffer bestemd is. En hij zal haar kop van haar nek afknippen, maar die niet afscheiden.
9. Hij zal van het bloed van het zondoffer tegen de zijde van het altaar spreken, maar wat van het bloed overblijft zal aan de voet van het altaar uitgedrukt worden; het is een zondoffer.

10. En de tweede zal hij als brandoffer bereiden, volgens het voorschrift. Zo zal de priester verzoening over hem doen voor de zonde die hij begaan heeft, en het zal hem vergeven worden.
11. Indien echter zijn draagkracht ontoereikend is voor twee tortelduiven of twee jonge duiven, dan zal hij als offergave voor de zonde die hij gedaan heeft, een tiende efa fijn meel ten zondoffer brengen. Hij zal er geen olie op gieten en er geen wierook bijvoegen, want het is een zondoffer.
12. Hij zal het tot de priester brengen, en de priester zal daarvan een handvol nemen als gedenkoffer en op het altaar in rook doen opgaan op de vuuroffers des HEREN; het is een zondoffer.
13. Zo zal de priester verzoening over hem doen voor de zonde die hij in een van deze dingen begaan heeft, en het zal hem vergeven worden. En het zal, evenals het spijsoffer, voor de priester zijn.

Schuldoffers

14. De HERE sprak tot Mozes:
15. Wanneer iemand ontrouw wordt en zonder opzet zonde doet tegen iets van wat de HERE geheiligd is, dan zal hij, als zijn boete, de HERE een gave ram van het kleinvee brengen ten schuldoffer, de waarde geschat in zilveren sikkels, naar de heilige sikkkel.
16. En het heilige waartegen hij gezondigd heeft, zal hij vergoeden en daaraan een vijfde toevoegen: hij zal het aan de priester geven, en de priester zal over hem verzoening doen met de ram van het schuldoffer, en het zal hem vergeven worden.
17. Indien iemand zondigt en doet één van de dingen die de HERE verboden heeft, zonder dat hij het weet, dan is hij toch schuldig en draagt zijn ongerechtigheid.
18. Hij zal een gave ram van het kleinvee, in waarde geschat, ten schuldoffer tot de priester brengen, en de priester zal verzoening over hem doen voor wat hij zonder opzet gedaan heeft, zonder dat hij het wist, en het zal hem vergeven worden.
19. Het is een schuldoffer; hij heeft de HERE zijn schuld volkomen geboet.

***

Leviticus 6

1. De HERE sprak tot Mozes:
2. Wanneer iemand zonde doet en ontrouw wordt jegens de HERE, en tegenover zijn volksgenoot ontkent, dat hij iets in bewaring heeft, of dat hem iets is ter hand gesteld, of dat hij iets weggeroofd heeft:
3. of hij heeft zijn volksgenoot iets afgeperst, of hij heeft iets dat verloren was, gevonden en hij ontkent het, en doet een valse eed ten opzichte van enige zaak die een mens doen kan, zodat hij zich daaraan bezondigt,
4. wanneer hij zo zonde doet en schuldig wordt, dan zal hij teruggeven het geroofde dat hij wegroofde, of het afgeperste dat hij afperste, of het in bewaring gegevene dat hem in bewaring gegeven was, of het verlorene dat hij gevonden had,
5. of alles, ten opzichte waarvan hij een valse eed zwoer. Hij zal de volle waarde ervan vergoeden en nog een vijfde daaraan toevoegen; aan degene wie het behoorde, die zal hij het geven, op de dag wanneer hij zijn schuldoffer brengt.
6. Als zijn schuldoffer zal hij voor de HERE brengen een gave ram uit het kleinvee, in waarde geschat, ten schuldoffer tot de priester.
7. En de priester zal over hem verzoening doen voor het aangezicht des HEREN, en hem zal vergeving geschonken worden, ten aanzien van elke zaak waardoor hij schuld op zich laadt.

Het brandoffer

8. De HERE sprak tot Mozes:

9. Gebied Aäron en zijn zonen het volgende: Dit is de wet op het brandoffer. Het brandoffer zal op de vuurhaard op het altaar de ganse nacht tot de morgen blijven liggen, en het vuur van het altaar zal daarop blijven branden.

10. En de priester zal zijn linnen kleed aandoen en een linnen broek over zijn lichaam aantrekken; dan zal hij de as wegnemen, waartoe het vuur het brandoffer op het altaar verteerd heeft, en hij zal die naast het altaar storten.

11. Daarna zal hij zijn klederen uitdoen en andere klederen aantrekken, en de as zal hij brengen buiten de legerplaats, op een reine plaats.

12. En het vuur op het altaar zal brandende gehouden worden, het mag niet uitgaan. Daarop zal de priester elke morgen hout aansteken, het brandoffer erop schikken en daarop de vetstukken van het vredeoffer in rook doen opgaan.

13. Een vuur zal voortdurend brandende gehouden worden op het altaar, het mag niet uitgaan.

Het spijsoffer

14. Dit is de wet op het spijsoffer. De zonen van Aäron zullen het voor het aangezicht des HEREN voor het altaar brengen.

15. En een zal daarvan een handvol nemen, van het fijn meel van het spijsoffer en van de olie daarvan, en al de wierook die op het spijsoffer ligt, en zo zal hij dit op het altaar in rook doen opgaan, tot een liefelijke reuk ten gedenkoffer daarvan voor de HERE.

16. Wat daarvan overblijft, zullen Aäron en zijn zonen eten: als ongezuurde koeken zal het gegeten worden op een heilige plaats; in de voorhof van de tent der samenkomst zullen zij het eten.

17. Het zal ongezuurd gebakken worden; als hun aandeel aan mijn vuuroffers heb Ik het gegeven; het is allerheiligst, evenals het zondoffer en het schuldoffer.

18. Allen die van het mannelijk geslacht zijn onder de nakomelingen van Aäron, zullen het eten; dit zij een altoosdurende inzetting voor uw geslachten ten aanzien van de vuuroffers des HEREN; al wie het aanraakt, zal heilig worden.

19. De HERE sprak tot Mozes:

20. Dit is de offergave, die Aäron en zijn zonen de HERE zullen brengen op de dag, dat hij gezalfd wordt: een tiende efa fijn meel als een dagelijks spijsoffer, de helft des morgens en de helft des avonds.

21. Het zal op een bakplaat in olie bereid worden, gij zult het doorgeroerd brengen, als een spijsoffer, aan brokken zult gij het offeren, tot een liefelijke reuk voor de HERE.

22. En de priester, die uit zijn zonen in zijn plaats de gezalfde zal zijn, zal dit doen; het is een altoosdurende inzetting, het zal geheel voor de HERE verbrand worden.

23. Elk spijsoffer van een priester zal geheel verbrand worden, het zal niet worden gegeten.

Het zondoffer

24. De HERE sprak tot Mozes:

25. Spreek tot Aäron en zijn zonen: Dit is de wet op het zondoffer: ter plaatse waar het brandoffer geslacht wordt, zal ook het zondoffer geslacht worden voor het aangezicht des HEREN, het is allerheiligst.

26. De priester die het als zondoffer offert, zal het eten; op een heilige plaats zal het gegeten worden, in de voorhof van de tent der samenkomst.

27. Al wat met het vlees daarvan in aanraking komt, zal heilig zijn, en als iets van het bloed ervan op een kledingstuk spat, zult gij hetgeen waarop het spatte, op een heilige plaats wassen.

28. En het aarden vat waarin het gekookt is, zal stukgeslagen worden, en indien het in een koperen vat gekookt is, dan zal dit geschuurd en met water gespoeld worden.

29. Allen die van het mannelijk geslacht zijn onder de priesters, zullen het eten, het is allerheiligst.

30. Maar geen zondoffer, van welks bloed in de tent der samenkomst gebracht werd om in het heiligdom verzoening te doen, zal gegeten worden; met vuur zal het verbrand worden.

Uit: NBG-vertaling 1951

***

Leviticus 7

Het schuldoffer

1. Dit is de wet op het schuldoffer: het is allerheiligst.
2. Ter plaatse waar men het brandoffer slacht, zal men het schuldoffer slachten; en het bloed daarvan zal men rondom op het altaar sprengen.
3. Al het vet daarvan zal men offeren, de vetstaart en het vet dat de ingewanden bedekt.
4. Ook de beide nieren en het vet dat daaraan zit, dat aan de lenden is, en het aanhangsel aan de lever, dat hij met de nieren moet wegnemen.
5. De priester zal dit op het altaar in rook doen opgaan als een vuuroffer voor de HERE; het is een schuldoffer.
6. Allen die van het mannelijk geslacht zijn onder de priesters, zullen het eten; op een heilige plaats zal het gegeten worden; het is allerheiligst.
7. Wat voor het schuldoffer geldt, geldt ook voor het zondoffer; een zelfde wet geldt daarvoor: het zal zijn voor de priester die daardoor verzoening doet.
8. En de priester die iemands brandoffer brengt – de huid van het brandoffer dat hij brengt, zal voor die priester zijn.
9. Elk spijsoffer dat gebakken wordt in de oven, en al wat bereid is in de pan en op de bakplaat, is voor de priester die het brengt, voor hem zal het zijn.
10. Elk spijsoffer dat met olie aangemaakt of droog is, zal voor alle zonen van Aäron zijn, voor de een zowel als voor de ander.

Het vredeoffer

11. Dit is de wet op het vredeoffer, dat men de HERE brengen zal.
12. Indien men het zal brengen als een loffer, dan zal men met het loffer ongezuurde koeken brengen, met olie aangemaakt, en ongezuurde dunne koeken, met olie bestreken, en doorgeroerd fijn meel, koeken met olie aangemaakt.
13. Met koeken van gezuurd brood zal hij zijn offergave brengen, nevens zijn vredeoffer als loffer.
14. En van elke offergave zal hij er een brengen als heffing aan de HERE; voor de priester die het bloed van het vredeoffer sprengt, zal die zijn.
15. En het vlees van zijn vredeoffer als loffer zal op de dag van zijn offergave gegeten worden; niets daarvan zal hij tot de morgen over laten.
16. Indien het slachtoffer dat hij als offergave brengt, een gelofteoffer of een vrijwillig offer is, dan zal het op de dag waarop hij zijn slachtoffer brengt, gegeten worden, en op de volgende dag zal ook hetgeen daarvan overbleef, gegeten worden.
17. Maar wat dan nog van het vlees van het slachtoffer overblijft, zal op de derde dag met vuur worden verbrand.
18. Indien toch op de derde dag gegeten wordt van het vlees van zijn vredeoffer, dan zal hij die dat gebracht heeft, niet welgevallig zijn; het zal hem niet ten goede gerekend worden, het zal iets verfoelijks zijn, en wie daarvan eet, zal zijn ongerechtigheid dragen.
19. En vlees dat met iets onreins in aanraking komt, zal niet gegeten worden, het zal met vuur verbrand worden; wat overigens het vlees betreft, ieder die rein is, mag vlees eten.
20. Maar iemand die, terwijl onreinheid hem aankleeft, vlees eet van het vredeoffer dat de HERE toebehoort, die zal uit zijn volksgenoten uitgeroeid worden.
21. En wanneer iemand iets onreins aanraakt, onreinheid van mensen of onreine dieren of enig onrein kruipend gedierte, en eet van het vlees van het vredeoffer dat de HERE toebehoort, dan zal hij uit zijn volksgenoten uitgeroeid worden.

Verbod van vet en bloed

22. De HERE sprak tot Mozes:
23. Spreek tot de Israëlieten: Gij zult in het geheel geen vet van rund, schaap of geit eten.
24. Het vet van een gestorven of verscheurd dier mag voor allerlei doeleinden gebruikt worden, maar eten zult gij het in geen geval.
25. Want ieder die vet eet van het vee, waarvan men een vuuroffer voor de HERE brengt, – wie dat eet, zal uit zijn volksgenoten uitgeroeid worden.
26. Ook zult gij in al uw woonplaatsen in het geheel geen bloed eten, van gevogelte noch van vee.
27. Alwie enig bloed eet, die zal uit zijn volksgenoten uitgeroeid worden.

Het priesterlijk aandeel in de vredeoffers

28. De HERE sprak tot Mozes:
29. Spreek tot de Israëlieten: Hij die de HERE zijn vredeoffer offert, moet de HERE een deel van zijn vredeoffer als offergave brengen.
30. Eigenhandig zal hij de vuuroffers des HEREN brengen; het vet met de borst zal hij brengen, de borst, om die als beweegoffer te bewegen voor het aangezicht des HEREN.
31. En de priester zal het vet in rook doen opgaan op het altaar, maar de borst zal voor Aäron en zijn zonen zijn.
32. De rechterschenkel zult gij als een heffing van uw vredeoffers aan de priester geven.
33. Diegene van de zonen van Aäron, die het bloed van het vredeoffer en het vet offert, hem zal de rechterschenkel ten deel vallen.
34. Want de beweegborst en de hefschenkel neem Ik van de Israëlieten van hun vredeoffers en geef die aan de priester Aäron, en aan zijn zonen, als een altoosdurende inzetting voor de Israëlieten.
35. Dit is het gewijde deel van Aäron en zijn zonen in de vuuroffers des HEREN, ten dage dat Hij hen deed naderen om als priester de HERE te dienen,
36. hetgeen de HERE gebood hun te geven, ten dage dat Hij hen halfde uit de Israëlieten, als een altoosdurende inzetting voor hun geslachten.
37. Dit is de wet op het brandoffer, het spijsoffer, het zondoffer, het schuldoffer, het wijdingsoffer en het vredeoffer, 38 die de HERE Mozes gebood op de berg Sinai, ten dage dat Hij de Israëlieten gebood hun offers de HERE te brengen, in de woestijn Sinai.

Uit: NBG-vertaling 1951

***

Daarenboven sprak Hij ook van zijn zending die weldra een einde zou nemen; zij geloofden dat Hij een Profeet was, maar zij vermoedden bovendien dat Hij ook nog iets meer moest zijn, dat Hij ten minste Degene was, die de Messias vooraf zou gaan (cfr. Joa. 1, 21). Jezus verklaarde hun dat JOANNES die voorloper was geweest (cfr. Joa. 7, 40), en Hij noemde alle tekenen op, waaraan de Messias te herkennen zou zijn, zonder hun nochtans duidelijk te zeggen dat Hijzelf dit was. Maar zij begrepen zijn bedoeling en waren vol eerbied en vrome vrees.

1251.

Daarna ging Jezus met zijn leerlingen nog ten huize van de oudste (3); zij aten daar wat brood en enige kruiden, waarna zij naar hun woning (herberg, 4) terugkeerden.

Jezus bad nog steeds eenzaam en langdurig in de nacht. Het nauwkeurig verloop van de feiten van deze avond ben ik min of meer vergeten. Alles tezamen heeft men Jezus hier met een bijzondere liefde ontvangen. Allen wilden Hem zien en Hem eer bewijzen; men verdrong zich om Hem. Hier zijn geen sekten en dus geen strijd of verdeeldheid. *Hij heeft ook verscheidene zieken in huizen genezen.* Joden en heidenen leven hier zeer gemeenzaam met elkaar, maar toch in eigen aparte straten. De Joden hebben twee straten. Het huis van Cyrinus' zonen is een groot vierhoekig gebouw; het zijn kooplieden die schepen bezitten.

Hier is een geheel andere bouwtrant. Ik zag (op de gebouwen) vele torentjes en spitsen, aan terrassen en vensters veel traliewerk en allerlei mopswerk (zij bedoelt: figuren, koppen van leeuwen en andere dieren, soms fabelachtige dieren en meer andere heidense siermotieven; zulke sieradiën zijn al genoemd in fasc. 3, nr. 73; fasc. 23, nr. 1121, voetnoot 592). De mensen hebben Jezus en de leerlingen aanstonds bij hun aankomst vereerd met sandalen, nieuwe klederen en andere geschenken. *Jezus droeg ze slechts zolang tot de zijne uitgeklopt en gereinigd waren en gaf ze dan aan de armen.*

Jezus' gebed vroeg in de morgen. – Lering in de synagoge.

1252.

3 mei = 16 Ijjar; Sabbat. –

Ook heden vertelde de zienster Cyprus pas bereikt te hebben na het afleggen van een lange reis, waarop zij belangrijke liefdewerken te verrichten had; zij heeft gisteren de ene zijde en heden de andere van Italië bereisd en is daarna, via Judea, op Cyprus gekomen; tweemaal heeft zij de zee overgestoken.

Van haar werken op deze reizen herinnert zij zich nog slechts dat zij veel onderhandelingen had met geestelijken, die lange klederen, gordels en een speciale hoofdbedekking droegen. Zij wandelden biddend rond in het veld en zagen rond als zochten zij een geschikte grond, gelijk iemand die zich in een plaats zou willen vestigen en er bouwen; zij moest hen tot vele invloedrijke personen zenden, regelingen helpen treffen en hun de toegang tot enige harten verschaffen; zij gelooft dat het wel Jezuieten geweest kunnen zijn.

Verder vertelde zij: *Jezus stond, volgens zijn gewoonte, vóór de dageraad op en bad zeer lang alleen; zo deden ook de leerlingen. Waar de gelegenheid daartoe is, gaat Jezus gewoonlijk op de buiten in een eenzame bosschage en leunt gedurende zijn gebed tegen een rots of tegen een met gras begroeide hoogte; Hij houdt dan meestal de handen omhoog geheven en spreekt zeer vurig, innig en dringend tot God.*

Ik heb dikwijls **aan Hem gezien hoe voordelig, rechtmatig en navolgenswaard het vroege gebed is**⁶⁸¹.

---

⁶⁸¹ Het vroege gebed. – Op de beschrijving van het manna laat het Boek der Wijsheid deze woorden volgen: “**Leren moet men hieruit dat men vóór het verschijnen van de zon U dank moet zeggen en vóór het dagaanbreken U moet aanbidden.**” (6, 28).

1253.

Heden heb ik weer het ziekenhuis bezichtigd (5), *waar Jezus gisteren zieken genezen heeft.*

Het is een militair gebouw rondom een binnenhof met tuinen, waarin in het midden een grote waterbak of vijver is. Deze bak dient om er badwater uit te halen, maar het water bestemd om te koken of te drinken wordt altijd eerst in grote vaten gedaan en daarin door zekere vruchten die zij erin werpen, gereinigd⁶⁸². Op dit binnenhof groeien rond dit water geneeskrachtige kruiden. Het derde deel van de omringende gebouwen wordt door zieke vrouwen bewoond en is door twee gesloten poorten van het overige afgezonderd. Rondom het gebouw is van buiten een overdekte gracht met moeras, dat men als mest op het veld voert. Gisteren genas Jezus hier slechts enige mannen die aanstonds opstonden, mee rondgingen en met Hem het huis verlieten.

Deze morgen bezocht Jezus de synagoge (2); ze was reeds vol Joden en van buiten belegerd door talrijke heidenen. *Hij leerde zo meeslepend over de tijd van de genade en over de vervulling van de profetieën, dat vele mensen weenden. Hij vermaande hen tevens tot boetvaardigheid en tot de doop. Daarenboven verklaarde Hij een voorlezing uit het boek Levitikus en uit Ezekiël; zijn lering duurde wel van 3 tot 4 uur.*

---

⁶⁸² Water reinigen door er vruchten in te werpen. – De Arabieren kennen meerdere soorten van doornstruiken, waarvan de zoete bessen de kracht bezitten om slecht water goed te maken.

Twee zulke struiken heten in het Arabisch 'Ghurkud' en 'Lassaf'. De natuurkundige Lesseps noemt ook de berberisboom.

Volgens De Géramb hebben 'bittere amandelen' die kracht. De laatste meent dat de vrucht of bes de zuivering van het water alleen bespoedigt, terwijl deze feitelijk bekomen wordt door bezinking.

Jezus op een maaltijd bij Cyrinus.

1254.

Vervolgens ging Jezus met enige van de leraars, met zijn leerlingen, met Cyrinus en diens zonen naar het huis van de laatste. Salamis heeft 8 straten, waarvan er 2 uitsluitend door Joden bewoond worden. Ook nu volgden zij niet deze, maar een weg die tussen de heiden- en Jodenstad, langs de achterkant van de huizen, voorbij de grote open poorten (poort met drie openingen?) der stad naar het huis loopt. In deze poorten stonden eerbiedig vele heidenen, mannen, vrouwen en kinderen; zij groetten Jezus en de zijnen schuchter en zeer eerbiedig van verre. Een deel van hen hadden zijn lering in de school gehoord en hierop hun huisgenoten aan deze poort gebracht (om Hem te zien voorbijgaan).

Half in de muren van de heidenstad ingebouwd ligt aan het einde van de straat het grote huis van Cyrinus; het heeft voorhoven en bijgebouwen (of zijvleugels). Zodra men het huis in de verte kon zien, naderden reeds de vrouw en de dochters en de dienaren van Cyrinus en zij groetten Jezus en de zijnen. Hij had 5 dochters, nichten en andere verwanten; en al deze kinderen (en huisgenoten) brachten geschenken aan.

Na een diepe buiging voor Jezus gemaakt en na vóór zijn voeten tapijten opengespreid te hebben, zetten zij hun geschenken daarop neer. Onder deze geschenken waren vele zeldzaamheden; daar waren er in allerhande vormen of figuren; er was barnsteen bij, ook een rood boompje op een voetstuk en nog iets wat ik onlangs heb gezien in de Rode Zee. Het scheen als wilde ieder kind het liefste en kostbaarste brengen wat het bezat; en daar zij niet allen tot Jezus konden doordringen, reikten zij het zijn leerlingen over. (Rood boompje en nog iets: vermoedelijk koralen, rijk voorhanden in de Rode Zee).

Het huis van Cyrinus is een complex van gebouwen, ingericht op heidense wijze met binnenhoven en met trappen van buiten.

Boven op het dak is een ordentelijk (miniatuur) tuintje aangelegd, waar in potten velerhande planten groeien. Alles was er als voor een feest versierd. De tafel was hoger dan gewoonlijk (= dan in Judea) en met een rode doek bedekt en hierover lag een blinkende, doorbroken, (kantachtige) doek, waarvan ik niet weet of hij van zijde was of van gevlochten fijn stro. Ook de ligstoelen rond de tafel waren meer volgens het heidense model en minder lang dan de joodse. Men lag er niet zo uitgestrekt op als in Judea. Buiten de leerlingen waren zowat twintig man aan tafel; de vrouwen aten afzonderlijk.

In het ouderlijk huis van Jonas en aan de doopvijver.

1255.

Na de maaltijd deed men de gewone sabbatwandeling. Men trok uit en kwam bij de waterleidingen. Nu bracht de nieuwe leerling Jonas, (die te Gabara onlangs aangenomen was, nr. 1243) Jezus met de leerlingen naar het huis van zijn vader, dat van de Jodenstad afgescheiden en tussen tuinen gelegen is: het is een soort van groot landbouwershuis; het heeft meerdere indelingen of verblijven, zodat het iets wegheeft van een klooster.

De oude man is een Esseën; bij hem wonen in een afgezonderd verblijf verscheidene reeds bejaarde vrouwen; het schijnen verwante weduwen, nichten of dochters te zijn; ze zijn enigszins verschillend gekleed, in het wit en gesluierd. De oude man was kinderlijk blij en ootmoedig en liet zich door zijn kinderen tot Jezus leiden. Hij wist niet wat hij Jezus zou geven; hij bezat geen schatten; hij wees om zich heen, op zichzelf, op zijn zoon en dochters, als wilde hij zeggen: “Heer! alles wat wij hebben en zijn, wijzelf behoren U toe; mijn zoon, die mij als mijn oogappel lief en duurbaar is, ja, mijn zoon is de Uwe!” Hij nodigde Jezus en de leerlingen tegen morgen op een maaltijd uit.

Van hier ging Jezus opnieuw naar de waterleiding en *sprak met de stadsoversten over de afwerking en inrichting van een doopvijver* die nu bijna klaar is; alleen is er nog geen dak over aangebracht en geen water ingelaten; zij moesten ook nog eerst het water van de heidenen vragen of kopen; het komt van de waterleiding; deze is hier in de vlakte slechts één verdieping hoog en heeft aan beide zijden waterbakken; het water komt met de leiding uit het westen uit het gebergte (nl. van de bron in de buurt van Chytrus, een paar uren ten noorden van de hoofdstad Nikosia). De nieuwe badvijver waarin gedoopt zal worden, heeft meer dan vier hoeken, men daalt er met trappen in af. Rondom zijn komvormige uitdiepingen, waarin water gevloeid komt, als men in de middelste vijver een handboom beweegt of er op duwt. De hele inrichting is met een wal omringd, waaraan ook een mooie leerplaats grenst en deze is met tentdaken overspannen.

Hier waren vele Joden en ook heidenen verzameld en *Jezus kondigde aan dat Hij morgen hier degenen zou onderrichten, die verlangden de doop te ontvangen. Hij hield een korte redevoering.* De Joden die Hem volgden, spraken veel over Elias en Elizeüs; ik meen dat oudtijds deze profeten hier geweest zijn.

Op Jezus' weg hierheen stonden hier en daar joodse vrouwen met scharen van *kinderen, op wie Jezus strelend zijn hand legde en die Hij dikwijls ook tot zich trok en zegende.* Ook stonden daar, doch afzonderlijk, verscheidene heidense leermeesteressen of moeders met gele sluiers, vergezeld van bevallige slanke meisjes en van knaapjes, de laatste gescheiden van de eerste, en *Jezus zegende hen gezamenlijk in het voorbijgaan op enige afstand.*

Sluiting van de sabbat in de synagoge. – De stem van Jezus.

1256.

Van hier gingen zij allen met Jezus naar de synagoge om de sabbat te sluiten. *Hij leerde nogmaals over het offer uit het derde boek van Mozes (Lev. 1-7) en uit Ezekiël. Hij sprak zeer zalvend en indrukwekkend en toonde aan dat de betekenis van al Mozes' wetten in de tegenwoordige tijd haar vervulling vond.* (Wat er door voorafgebeeld en voorspeld was werd nu werkelijkheid).

Hij sprak van de offerande van een rein hart en zei dat de duizendvoudige offers voortaan geen zin noch nut meer hadden, dat men zijn ziel moest reinigen en zijn driften slachtofferen, ten offer brengen (cfr. Ps. 50, 8; Ps. 51, 12). Hij ontkende geen enkele wetsbepaling, doch maakte de Wet door de verklaring, die Hij van haar inhoud en betekenis gaf, verhevener en eerbiedwaardiger. Hij deed meteen ook een lering als voorbereiding tot de doop en vermaande de mensen tot boetvaardigheid, want de tijd was nabij.

Zijn woorden en de toon van zijn stem waren hier, zoals altijd, zeer bedaard, maar krachtig en met klem, nooit zeer vlug, tenzij tot de Farizeeën, want dan waren zijn bestraffende woorden als scherpe pijlen en zijn stem strenger. (cfr. Mt. 23, 13; Lk. 11, 42).

De klank van zijn stem is een zeer welluidende tenor, zeer helder en zonder weerga. In een groot gedruis klinkt zijn stem boven alle stemmen uit, zonder dat Hij schreeuwt.

De lessen en gebeden werden in de synagogen op een zingende toon gezegd, op de wijze van de koorzangen en missen onder de

christenen. Zo geschiedt het zingen van de Joden dikwijls ook afwisselend of koorsgewijs. *Ook Jezus deed de lezingen aldus.*

Een reizend rabbijn geeft getuigenis van Jezus.

1257.

Na Jezus hield nog een oude, vrome leraar een toespraak; hij was mager en had een lange witte baard en een vriendelijk voorkomen. Het was hem ook aan te zien, dat hij een man van ware deugd was. Hij was niet van Salamis, maar een reizende, goede, oude en arme leraar; hij trok op het eiland van stad tot stad, bezocht de zieken, troostte de gevangenen, zamelde aalmoezen in voor armen, onderwees de onwetenden en kinderen, hielp en bemoedigde weduwen en gaf voordrachten in de synagogen.

Deze man werd hier als door de H. Geest aangegrepen en hij hield nu voor de gehele verzameling een redevoering, zoals ik er nooit één van een rabbijn in het openbaar gehoord heb, want zijn woord was een getuigenis voor Jezus. Hij somde hun in volgorde alle weldaden op, die de almachtige God aan hun vaderen en aan henzelf had bewezen, en hij spoorde hen ook aan tot dankbaarheid voor het feit dat God hen de komst van zulk een Profeet en Leraar had laten beleven, een Leraar die bovendien nog zo goed was geweest om uit het heilig Land hen in den vreemde te komen bezoeken.

Hij prees Gods ontferming over hun stam, want zij waren uit Issakar gesproten, en hij wekte hen op tot boetvaardigheid en bekering. Ik herinner me dat hij zei dat God voortaan niet meer zo streng zou zijn, zoals toen Hij de aanbidders en vervaardigers van het gouden kalf met de dood strafte. Ik weet er de nauwkeurige samenhang niet meer van, maar ik vermoed dat vele van die kalfaanbidders en afgodendienaars uit de stam Issakar geweest zijn.

Hij sprak ook zeer wonderbaar over Jezus en zei dat hij Hem voor meer dan een profeet hield en het niet waagde te zeggen wie Hij was; dat de beloften nu in vervulling gingen; dat allen zich gelukkig moesten achten zulke onderrichtingen en openbaringen uit zulk een mond te vernemen, de hoop en de troost van Israël te hebben mogen beleven (cfr. Lk. 2, 25-32). Hierdoor ontstond een grote ontroering onder het volk en velen weenden van vreugd. Dit geschiedde in het bijzijn van Jezus, die onder zijn leerlingen bedaad ter zijde stond.

Hierna ging Jezus met de zijnen de maaltijd bij de oudste nemen. Hier was het gesprek zeer levendig; zij verzochten Jezus dringend bij hen op Cyprus te blijven; zij spraken van de voorzeggingen van enige profeten, noemden vervolgingen en smarten, die men op de Messias toepaste, maar zij wensten dat zo iets Hem bespaard mocht blijven. (Vele rabbijnen namen terecht aan dat in Jes. 53 het lijden van de Messias voorspeld is.)

Dan vroegen zij Hem of Hij soms de Voorloper van de Messias was, maar *Jezus antwoordde dat Joannes dit was en dat Hij hun verzoek bij hen te blijven, niet kon voldoen.*

Een der aanwezigen die in Palestina was geweest, bracht het gesprek op de haat van de Farizeeën tegen Jezus en liet zich zeer hard tegen hen uit, maar *Jezus duidde hem zijn strenge beoordeling ten kwade; Hij trachtte hun handelwijze milder uit te leggen en hun schuld te verminderen.* Hierbij viel mij in dat ik heden mijn oppasseres kwaad van anderen hoorde spreken en haar daarover niet zacht genoeg berispt had. Ik dacht: "Helaas! Helaas! dit woord van Jezus is ook voor mij!"

1258.

Op de volgende wijze werd ik heden andermaal betrokken in mijn visioen. Ik zag dat op enige plaatsen de mensen de tarwe begonnen af te snijden, hoewel het nog niet de eigenlijke oogsttijd

was, en ik dacht: “Dit zijn hongeroogsters”, zoals men bij ons de landlieden noemt, die vroeger dan de anderen hun oogst afdoen. Ik zag ook hier en daar in het veld zulke mooie kamillebloemen staan, veel groter en dikker dan bij ons en ik dacht: “O kon ook Maria-Kathrientje (mijn nichtje) maar van die bloemen verzamelen voor mijn zieke ogen, eer men oogst (en ze vernietigt).” Ook scheen het mij zo vreemd dat het hier nu mei was, want ik dacht aan de maand oktober, waarin wij hier bij ons nu zijn. (Zie de bemerking nr. 1230).

De tarwe hier is dik en busselig of dichtgebladerd, bijna als riet; met de aar wordt de halm slechts een paar handbreedten ver afgesneden. Benevens veel andere vruchten is hier ook een struikachtige plant als de erwt en haar bonen zitten in lange peulen. Op het gebergte zijn vele wijngaarden en olijf- en vijgenbomen⁶⁸³, die in lange rijen geplant staan en men vindt er ook vele wolbomen en boomwolstruiken en zeer vele andere vruchtbomen. Er groeien kruiden waaruit men verf trekt, alsook welriekende kruiden en vele bessen.

Zij noemt nog veel andere gewassen die zij beschrijft, doch in haar gewesttaal en met plaatselijke uitdrukkingen, die niet weer te geven zijn.

In de verte zie ik grote kudden van dieren grazen, die, naar het mij dunkt, schapen zijn. Ik geloof dat hier ook veel koper of een

---

⁶⁸³ Wijngaarden, Kamillebloem. – De laatste is in twee geslachten ingedeeld. Het geslacht *Antemis* is in ‘The Island of Cyprus’, blz. 159 vermeld als algemeen verspreid op het eiland. Uit haar gedroogde witte bloemen trekt men de geneeskrachtige kamille-thee.

Overigens vindt men alle door K. vermelde landbouwproducten heden nog op het eiland.

Dit is ook het geval met de wijnstok: “Cyprus heeft de naam de grootste druiventrossen ter wereld voort te brengen.”

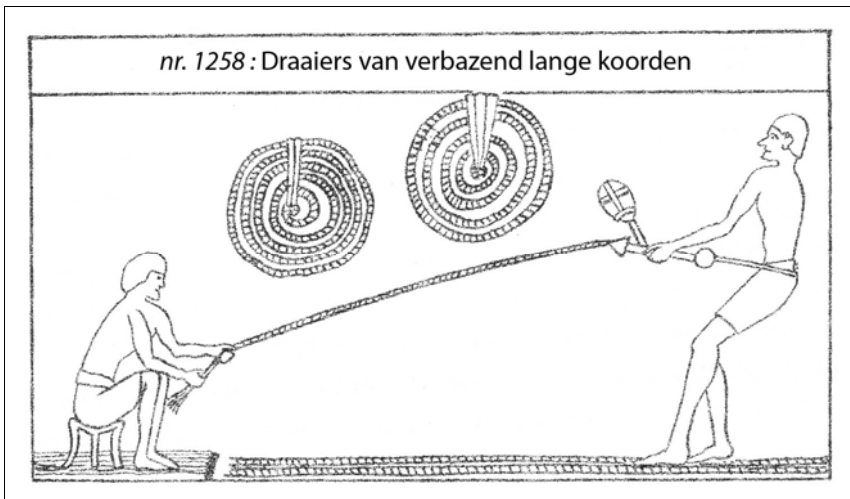
Volgens Plinius was de trap die te Efeze naar het dak van de Diana-tempel leidde, uit een enkele wijnstam van Cyprus vervaardigd. “De grootte der druiventrossen was in evenredigheid; de wijn is zoet, geurig, gezond en 80 jaar bewaarbaar.”

ander dergelijk metaal moet bestaan en ontgind worden, want de mensen hebben hier vele gele (koperen) vaten en emmers.

Ik meen mij te herinneren dat Lazarus, terwijl Magdalena in een spelonk in Frankrijk woonde, uit het gewest van Marsillia, wegens een opstand, naar hier gevlucht is⁶⁸⁴.

Ik zie de geboorteplaats van Barnabas zowat 3 uren van hier (nl. aan de westkant van Chytrus); ze ligt landinwaarts, nabij een bos, en ik meen dat zijn ouders een houthandel hebben en ook bomen tot stukken of onderdelen voor de scheepsbouw bereiden. Mnasons ouders wonen nog verderop (nl. bij Kerynia).

⁶⁸⁴ Lazarus zou naar hier gevlucht zijn. – Hier geeft K. een Cyprische traditie weer. Hij zou op zijn schip zonder roer hier aangeland zijn en te Kition (nu Larnaka) 30 jaren het bisschopsambt uitgeoefend hebben.

In 890 zou men er zijn lichaam ontdekt hebben en zou dit door Keizer Leo naar Konstantinopel overgebracht zijn.

K. laat hem echter te Marseille gewoond hebben en gestorven zijn. Ondertussen blijft het mogelijk dat hij wegens vervolgingen de wijk uit Marseille voor een tijd naar Cyprus genomen heeft.

Hierover kan niets met zekerheid gezegd of bevestigd worden.

Even buiten Salamis zie ik verbazend lange koorden draaien⁶⁸⁵, met bestemming, naar ik meen, voor de schepen of ook tot netten. Ook worden hier deksels en lijnwaad vervaardigd. Aan de ene zijde van de stad staan lange stellages, waaraan allerlei stoffen te waaien hangen.

Ik vergat te zeggen dat er bij het huis van Cyrinus grote keldergewelven zijn, waarin vele vaten met specerijen en allerlei welriekende kruiden staan; hij verzamelt er ook vele op de Tabor (cfr. fasc. 19, nr. 834). Bij hem worden allerhande reukwerken bereid; het riekt er gelijk in de winkel van een apotheker.

Doop bij de nieuwe vijver.

1259.

4 mei. –

Ik zag Jezus zich zeer vroeg tot het gebed afzonderen; doorgaans is Hij reeds weg, terwijl de anderen nog slapen. **Ik voelde opnieuw hoe aangenaam aan God het gebed in de vroege morgen is.**

Daarna ging Jezus met de leerlingen in het ziekenhuis. *Hij genas er nog verscheidene en bereidde ze bij de vijver in het binnenhof op hun doopsel voor. Sommigen traden met Hem in de hoek van het gebouw en biechtten in het geheim hun zonden.* Hij liet ook hier water tot de doop in bijzondere badkommen gieten, waarin zij daarna door de leerlingen gedoopt werden.

---

⁶⁸⁵ Verbazend lange koorden. – Cyprus brengt veel hennep voort.

Jute is een hennepvariëteit. Met deze vervaardigt men touwen, zakken, zeildoek, gordels, zwepen, tentdoek, enz. Jute wordt ongeveer bewerkt als vlas bij ons. Zie een afbeelding van touwfabricatie hierboven.

Hierna zag ik Jezus tot de nieuwe doopvijver gaan, waar velen nog met allerlei schikkingen en versieringen bezig waren.

Jezus was hun met raad en aanwijzingen behulpzaam. Veel volk verzamelde zich rondom de leerheuvel die in de nabijheid was, want uit de omstreken waren vele mensen aangekomen, en bij de waterleiding stonden hier en daar groepen van tenten en lichte loofhutten.

Reeds gisteren nacht, na de sabbat, waren zij daar aangekomen, de enen om de lering van Jezus te horen, de anderen voor hun zaken en hun arbeid. Het waren deels pikkers voor de aanstaande oogst, deels kooplieden en marktkramers, die zich wegens hun vee bij de waterleidingen gelegerd hadden. Ook waren onder hen vele heidenen uit Salamis en vele Joden uit de Jodenstad.

Jezus leerde tot tegen 10 uur onder een tentdak voor een grote massa mensen, die, eveneens tegen de zon, onder loofhutten, tenten en uitgespannen zeildoek stonden. Hij sprak over zijn zending, de boetvaardigheid, de verzoening, de doop en zegde ook het een en ander over het gebed en speciaal het Onze Vader.